

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Informe provisional sobre els primers resultats de l'enquesta sobre la joventut catalana

Esteban Pinilla de las Heras

FEBRER 1976

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

INFORME PROVISIONAL
SOBRE ELS PRIMERS RESULTATS DE
L'ENQUESTA SOBRE LA JOVENTUT CATALANA

A D V E R T I M E N T

El text que apareix reunit a les pàgines següents ha estat redactat en tres etapes successives que corresponen a l'enregistrament en cinta magnètica de les dades base de l'enquesta per localitats d'entrevista: Barcelona-ciutat, cinc poblacions de la seva courbació i set de la resta de Catalunya.

Degut al caràcter privat i merament provisional de tots tres informes, no n'han estat eliminades les redundàncies ni tampoc els paràgrafs introductoris de cadascun. Hi ha, doncs, conceptes que es repeteixen o que s'encavalquen.

La informació continguda en aquests textos NO ES D'US PÚBLIC. En cas que algun periodista, conferenciant, escriptor, etc. volgués citar algun aspecte d'aquesta investigació o alguna dada aïllada, CAL QUE EN DEMANI AUTORITZACIO A LA INSTITUCIO que ha finançat i dut a terme el treball.

LABORATORI DE SOCIOLOGIA - I.C.E.S.B.

B A R C E L O N A

1974

P. Dep. leg. B.22463-74

S U M A R I
=====

Informe nº 1: SUBMOSTRA CORRESPONENT A BARCELONA-
CIUTAT.

1) Algunes precisions sobre les característiques de l'enquesta	1
2) Qui són els individus enquestats	3
3) Educació rebuda i participació als mitjans de comunicació de masses	4
4) Participació a la cultura catalana	7
5) Participació en associacions	8
6) Autoidentificació de classe i imatge de classes a Barcelona i a Espanya	8
7) Participació política i avaluació de les possibilitats futures en aquest àmbit	9
8) Nivell d'obertura de la societat	12
9) Situació laboral	13
10) Integració familiar i orientacions respecte a l'autoritat	15
11) Cloenda	17

Informe nº 2: SUBMOSTRA CORRESPONENT A LOCALITATS EXTERIORS A LA COMARCA DE BARCELONA.

1) Distribució territorial dels punts de mostra	18
2) Observació de diferències respecte de Barcelona-ciutat	19
3) Qui són els individus enquestats	19
4) Educació rebuda i participació als mitjans de comunicació de masses	23
5) Participació a la cultura catalana	25
6) Participació en associacions	26
7) Autoidentificació de classe i imatge de classes a la localitat de l'entrevista i a Espanya.	26
8) Participació política i avaluació de les possibilitats futures en aquest camp	27

9) Nivell d'obertura de la societat	29
10) Situació laboral	29
11) Integració familiar i orientacions cap a l'autoritat	33

Informe nº 3: SUBMOSTRA CORRESPONENT A LOCALITATS DE LA
COURBACIÓ DE BARCELONA.

1) Diferenciació, per l'origen i l'educació, de la població entrevistada respecte a les mostres de Barcelona-ciutat i de l'interior de Catalunya	35
2) Participació a la cultura catalana	39
3) Autoidentificació de classe i imatge de classes a la localitat de l'entrevista i a Espanya	42
4) Integració al sistema polític i percepció de l'obertura del sistema social	45
5) Algunes consideracions finals sobre orientacions culturals	49
Addendum	50

SUBMOSTRA CORRESPONENT A BARCELONA-CIUTAT
=====

1) Algunes precisions sobre les característiques de l'enquesta.

Tenim coneixença de només dos estudis de caràcter general sobre la joventut d'aquest país, l'un de l'Instituto Español de Opinión Pública, fet el 1968, i l'altre que és una petita enquesta sobre mostra no probabilística duta a terme per Àngels Pascual, el 1967. El nivell d'explotació d'aquestes enquestes no permet de fer-ne inferències en profunditat i, per tant, ens hem vist obligats, en aquesta primera investigació del Laboratori de Sociologia, a planejar una enquesta de tipus general per on poguéssim cobrir i organitzar el tema d'estudi.

El qüestionari comprèn molts ítems amb els quals mirem de copsar els atributs educatius i la situació laboral dels joves, llurs orientacions socials, la seva inserció al sistema productiu i als sistemes culturals, i quins són o semblen ésser llurs problemes principals.

Decidírem de fer l'enquesta només entre joves mascles, fonamentalment pels dos motius següents:

i) Com que l'enquesta abraça tot Catalunya, no podem assumir la hipòtesi d'homogeneïtat cultural entre ambdós sexes que potser hauria estat pertinent per al cas de Barcelona-ciutat. Els exemples de les enquestes abans mencionades ens diuen que en aquest país hi ha encara una gran diferència cultural entre els dos sexes. Tenir en compte aquest fenomen hauria exigit la redacció de qüestionaris diferents, en bona part, i l'ampliació de la mostra per tal de posseir efectius absoluts suficients que permetessin l'anàlisi multivariada.

ii) La informació estadística existent corrobora les tendències, de fa temps conegudes, sobre el baix percentatge de participació femenina en la població activa d'aquest país. Vist que al qüestionari teníem moltes preguntes relacionades amb la inserció dels joves al sistema productiu, problemes d'ocupació, mobilitat professional i sectorial, etc. hauria calgut també compondre qüestionaris diferents per a cada sexe. En definitiva, les necessitats d'economia (és a dir, no haver de fer una mostra massa gran) i de simplificació de l'anàlisi, recomenaven expressivament de reduir

l'enquesta a la població masculina.

De primer moment havíem pensat de prendre una sola "cohorte": joves que complien o havien complert els 25 anys durant el 1973; però aquest projecte hagué d'ésser abandonat ja que els organismes estadístics, tant regionals com provincials i locals, no ens podien donar els noms i adreces d'una única "cohorte" amb precisió i fiabilitat i a un preu suportable, si no era després de molt de temps; igualment, per més que sembli estrany, hauria succeït que, donats els reduïts efectius absoluts d'aquesta "cohorte" en alguns municipis, hauríem hagut d'anar a enquestar la totalitat dels joves d'aquesta edat, mentre que en d'altres municipis, com el de Barcelona-ciutat, una mostra hauria estat suficient. Per raons metodològiques no convé barrejar en una mateixa enquesta individus procedents de mostra, amb individus que constitueixen la subpoblació total; per això decidírem d'ampliar la mostra al conjunt de la població masculina nascuda entre 1946 i 1950 (ambdós anys inclusivament), és a dir, els que el 1973 complien entre 23 i 27 anys.

La mostra global obtinguda és de 988 individus, dels quals 431 corresponen a Barcelona-ciutat, 288 a localitats de l'àrea metropolitana tretes a la sort, i 269 individus a localitats de més de 10.000 habitants de la resta de Catalunya, tretes també a la sort.

Quant a la col.laboració del Instituto Nacional de Estadística i Ajuntaments, dins de cada municipi els individus han estat tretos a la sort a partir de les llistes electorals de votants de més de 21 anys. La mostra és, doncs, probabilística (requisit estadístic mitjançant el qual, en el llenguatge comú, se sol dir que una mostra és representativa). La mostra no ha estat estratificada en el sentit que hi hagin estat introduïdes quotes per obtenir una major representació dels individus amb nivells mitjans o alts d'estudis; aquesta observació és molt important perquè a moltes enquestes es té tendència a sobrerrepresentar els individus amb capacitat cultural suficient per respondre a un qüestionari mitjanament complex. La nostra mostra reflecteix probabilísticament els atributs reals de la població.

En aquest primer informe ens referirem als resultats que donen les distribucions dites "marginals" corresponents als 431 individus de Barcelona-ciutat. En aquests resultats no hi ha cap encreuament de variables, operacions que pertanyen a la fase poste-

rior de l'anàlisi feta amb computadora.

2) Qui són els individus enquestats.

Dels 431 joves enquestats a Barcelona-ciutat, el 74% són catalans, el 69% són nascuts a la província de Barcelona i el 64% nascuts a la mateixa Barcelona. El 26% nasqueren a regions de la resta de la Península o a l'estranger, essent les representacions més fortes les d'Extremadura, Andalusia i Múrcia, que arriben conjuntament al 12%.

El 67% dels 431 entrevistats nasqueren en llocs d'alta urbanització (més de 200.000 habitants).

Dels enquestats, el pare nasqué a Catalunya en el 57% dels casos (46% a la província de Barcelona). La mare nasqué a Catalunya en el 53% dels casos (41% a la província de Barcelona). És fàcil d'observar que les proporcions de catalans i no catalans a la generació dels pares tendeix a acostar-se a una equidistribució (50/50) mentre que en el cas dels joves ja tenim el 74% de nascuts a Catalunya.

Només el 39% dels pares nasqueren a localitats d'alt nivell d'urbanització (més de 200.000 habitants) i només el 37% de les mares. (Dades que hem de relacionar amb el 67% dels nostres entrevistats que són nascuts en llocs d'alta urbanització, com hem dit abans).

El 55% dels nostres entrevistats han nascut a la mateixa població del pare i el 16% a la mateixa de la mare. Això és un possible indicador que en el 16% dels casos el pare s'havia mudat a viure a la localitat on havia nascut la seva muller. L'homogàmia completa entre els pares puja al 41% (pare i mare nascuts a la mateixa localitat). L'homogàmia parcial és el 14% (pare i mare nascuts a la mateixa província). En el 45% dels casos no hi ha homogàmia. (Ací fem servir el terme homogàmia referint-nos a la dimensió territorial, no a la dimensió social). En el 29% dels casos els nostres entrevistats nasqueren en localitat diferent de la del naixement del pare i de la mare, en la qual cosa cal formular la hipòtesi que els pares ja es trobaven en procés de desplaçament geogràfic.

Per a les entrevistes disposàvem de qüestionaris redactats en castellà i en català, anant a càrrec de l'entrevistat l'e

lecció de la llengua en què volia que se li fes l'enquesta. El 56% escolliren el català i el 44% el castellà. Aquests percentatges suggereixen que no és la localitat de naixement la que determina l'elecció lingüística sinó la llengua paterna (57% de pares catalans, en comparació del 74% dels nostres entrevistats nascuts a Catalunya).

La nostra mostra es troba lleugerament esbiaixada pel fet que hi són sobrerrepresentats, respecte de la realitat, els individus solters (el 74% dels 431 entrevistats a Barcelona-ciutat); aquest biaix es deu a les grans dificultats que hi hagué per a localitzar individus que havien contrat matrimoni i canviat de domicili després d'estar inscrits a les llistes electorals on nosaltres els havíem sortejats. Donat que els organismes estadístics ens varen donar les seves adreces de quan eren solters, malgrat els esforços que nosaltres vàrem fer, no sempre ens fou possible localitzar-los.

Pel que fa als individus casats (25%) el 61% de les mullers són catalanes.

L'11% dels nostres entrevistats han residit en alguna ocasió a l'estranger com a estudiants, com a treballadors o per ambdós motius alhora (sense comptar les sortides turístiques).

El 13% dels 431 entrevistats a Barcelona-ciutat tenen la mateixa professió que el pare, i el 87% una professió diferent.

Les professions dels individus de la submostra de què ara parlem són aquestes:

Empresaris propietaris	4%
Directors, gerents i similars	2%
Professionals universitaris	10%
Tècnics mitjans	12%
Periodistes, intel·lectuals, escriptors, artistes i similars	2%
Caps administratius, caps de vendes o compres, funcionaris públics de nivell mitjà i similars	4%
Empleats administratius	29%
Treballadors manuals qualificats	18%
Treballadors semi-qualificats i peons	8%
Sense professió, no treballen, estudien, etc.	11%

3) Educació rebuda i participació als mitjans de comunicació de masses.

El 31% dels nostres entrevistats a Barcelona-ciutat

diuen que la situació de la família al moment que ells entraren al sistema educatiu era bona o bastant bona. El 45% diuen que la situació econòmica de la família era regular, i el 23% que era dolenta o difícil.

Hem classificat les institucions pedagògiques per on han passat els nostres entrevistats en: privades religioses, privades no religioses, i oficials. Com és natural, els individus han pogut realitzar estudis ja sigui exclusivament en l'àmbit privat, o bé exclusivament en l'àmbit oficial o en ambdós.

Dels 431 individus entrevistats, tenim dades de 429 sobre les institucions on van cursar estudis.

La primera dicotomia que podem establir és entre els que han passat per institucions religioses (en tot o en part) i els que no van passar-hi mai (van estudiar en institucions oficials, o en privades, o en ambdues). El 47% dels entrevistats no van passar mai per institucions religioses, i el 53% han passat, en tot o en part, per institucions religioses.

Dins aquests subconjunts trobem un 18% de joves que van passar exclusivament per institucions oficials; un 8% van passar exclusivament per institucions privades religioses, i un 9% van passar exclusivament per institucions privades no religioses.

En el capítol del nivell d'estudis assolit, tenim la distribució següent:

Estudis primaris o menys que primaris	14%	
Cursos diversos de formació professional, estudis comercials o administratius diversos	17%	
Batxillerat elemental complet, batxillerat laboral o similars i estudis secundaris tècnics incomplets	16%	
Batxillerat superior incomplet o complet	15%	
Estudis universitaris clàssics-humanístics incomplets	6%	
Estudis universitaris clàssics-humanístics complets	5%	
Estudis secundaris tècnics complets	9%	} Estudis tècnics
Estudis universitaris tècnics incomplets	12%	
Estudis universitaris tècnics complets	6%	
		27%

Ja a l'enquesta sobre immigració feta per la Fundació Jaume Bofill s'observa que els grups d'edats més joves tendien a orientar-se cap a les carreres tècniques, observació que és sobre tot pertinent per als que no són catalans nadius.

Pel que fa a les persones que els pogueren orientar en

l'elecció d'estudis, el 33% diuen que ells mateixos. Els percentatges que al·ludeixen al pare, a la mare, a un professor, etc., són molt petits.

El 63% dels entrevistats diuen que l'educació que han rebut és prou per guanyar-se la vida, el 34% diuen que és insuficient i el 3% no ho saben.

El percentatge de satisfacció referent a la consideració social que l'individu creu que rep en relació a l'educació que ha assolit, és un 71%. Si tenim en compte que els individus amb estudis superiors, complets o incomplets, només són el 29%, obtenim una imatge de satisfacció amb l'educació, referent a la consideració social, realment sorprenent. Cal pensar que el nivell educatiu global mitjà de la població en general és molt baix perquè doni un percentatge tan alt de satisfacció amb nivells d'educació que són menys que els universitaris.

Si observem el grau de satisfacció dels nostres entrevistats quant al contingut de l'educació rebuda, a través de la pregunta "L'ensenyament rebut ha estat suficient o insuficient per tenir un coneixement científic de les coses?", veiem que només el 44% diuen que ha estat suficient, el 54% insuficient i el 2% no ho sap.

El 65% dels entrevistats llegeix diaris cada dia. Un 4% diu que llegeix revistes cada dia i un 34% llegeix revistes "quan surt".

La Vanguardia és el diari citat en primer lloc amb més freqüència (51% dels casos), seguit d'El Noticiero Universal (11%), El Correo Catalán (10%), Dicen (10%), TeleExprés (6%), El Mundo Deportivo (3%) i Diario de Barcelona (1%). Un 2% mencionen diaris que es publiquen fora de Catalunya. Un 5% no llegeixen diaris. Un 14% no llegeixen revistes.

Pel que fa a llibres, un 20% diuen que durant l'any no han llegit cap llibre. Un 5% fan mencions de llibres exclusivament en català; un 83% mencionen llibres exclusivament en castellà. Un 12% diuen que tant han llegit llibres en castellà com en català. (Aquests tres últims percentatges són sobre 346 individus = 100, que són els que llegeixen llibres).

Pel que fa a la televisió, i sempre tenint en compte la gran dificultat d'avaluar les respostes, ja que no es pot fer una medició objectiva comuna per saber què vol dir "molta audiència,

mitjana o poca", diguem que el 43% semblen seguir els programes de televisió amb molta freqüència, el 28% amb freqüència mitjana o més aviat baixa, i el 29% veuen la televisió només de manera molt esporàdica o gairebé mai.

4) Participació a la cultura catalana.

El 45% dels entrevistats a Barcelona-ciutat diuen que a casa es parla exclusivament el català, el 14% que hi conviu català i castellà; el 41% no menciona el català.

Passant ara a les preguntes més específiques relacionades amb l'existència d'un poble català i la participació activa o passiva a la cultura catalana, hi veiem les distribucions percentuals següents:

Diuen que existeix un poble català i que ells hi pertanyen, el 66% dels entrevistats a Barcelona-ciutat. Diuen que existeix un poble català però que ells no hi pertanyen, un 21% (en total, un 87% d'afirmacions d'existència d'un poble català, percentatge que és superior al dels entrevistats nascuts a Catalunya, on és un 74%). Neguen l'existència d'un poble català el 8%, i un 5% diuen que no ho saben.

A la pregunta referent a la participació a la cultura catalana (pregunta que era oberta) considerarem, a l'hora de codificar, com a participació activa la que es dedueix de respostes que impliquen que l'entrevistat és membre d'associacions catalanes, en senya el català, fa servir el català com a llengua de treball a la creació literària, al teatre, a la política, etc.; i considerarem com a participació passiva la que es dedueix de respostes com ara: ésser capaç de llegir en català, parlar el català, escriure, escoltar programes de ràdio en català, i semblants, és a dir, respostes que no impliquen especificitat individual de participació. Així, doncs, diuen que participen activament a la cultura catalana un 8%; donen formes de participació que són passives, un 31%; diuen que no participen gens a la cultura catalana un 60%. No hi respon un 1%.

Fou plantejada als entrevistats una pregunta formulada d'aquesta manera: "En aquest moment, els diaris que es publiquen a Catalunya són tots en castellà. Suposant que es publicués un diari en català, almenys de la mateixa qualitat i interès que el millor dels diaris en castellà, ¿què faria vostè?" La distribució de les respostes fou aquesta:

Llegiria exclusivament el diari en català	18%
Llegiria dos diaris, un en català i un altre en castellà	45%
Continuaria llegint preferentment el diari en castellà	28%
No ho saben, no responen, etc.	9%

5) Participació en associacions.

En aquest camp hi ha resultats sorprenents en el sentit que la participació sembla **baixar** amb l'edat (cal esperar l'encreuament). Aquesta imatge es dedueix per ara únicament de les respostes a les preguntes sobre participació en associacions en temps passat i afiliació dels entrevistats al present (és a dir, al moment de l'enquesta). El 80% dels entrevistats a Barcelona-ciutat estan afiliats, en el passat, a alguna associació. Només el 50% diuen que avui estan associats.

Distingint tipus d'associacions a què avui estan afiliats els únics ítems que superen el 5% són:

Associacions de tipus artístic	6%
Associacions esportives	35%
Associacions culturals	22%
Associacions d'ajuda social	6%

Les mencions d'afiliació a associacions polítiques, sindicals i religioses no superen el 6%.

6) Autoidentificació de classe i imatge de classes a Barcelona i a Espanya.

El 5% es classifica en classe alta (fent servir aquesta expressió o alguna de similar), el 68% en classes mitjanes i el 17% en classe baixa o obrera. Hi ha un 10% que no saben classificar-se en una classe social o que ignoren el significat del terme "classe social". Un 1% es classifica en grups professionals en comptes de fer-ho amb termes classistes.

La imatge de classes a Barcelona-ciutat ens dona el valor modal en els que hi veuen tres classes (47%), venint a continuació els que hi veuen quatre classes (13%) i els que només n'hi veuen dues (10%). Hi ha un 11% d'entrevistats que hi veuen més de quatre classes, un 3% que hi veu només una sola classe social, un 15% que no ho saben, i un 1% que dóna respostes inclassificables. Per tal com la imatge tricotòmica de classes sol correspondre a la

distinció entre alta, mitjana i baixa, o similars, ja podem assegurar que la imatge de classe més estesa correspon a una dimensió d'estratificació (és a dir, de diferència de status) i no a una dimensió política, la qual se sol associar a imatges dicotòmiques, com ara: burgesia i proletariat, classe dominant i classe dominada, i semblants).

L'anàlisi semàntica dels conceptes emprats per designar la classe més alta i la classe més baixa de les mencionades per l'entrevistat, confirmen aquesta impressió: per designar la classe més alta només el 25% fan servir conceptes polítics o assimilables a la dimensió de poderodominació mentre que el 56% fan servir conceptes que connoten dimensions d'status o de diferències econòmiques. (Encara sobre l'anàlisi semàntica del concepte emprat per denotar la classe més alta, tenim que el 19% no ho saben o donen respostes inclassificables).

Per designar la classe més baixa, un 11% fa servir conceptes que connoten una dimensió de poder o de dominació, mentre que el 51% fan servir conceptes que connoten privació (exemples: els pobres, els que no poden despendre, els que estan a sota, els marginals, els humils, etc.). Finalment hi ha un 18% que assenyalen com a classe més baixa la classe obrera o la classe treballadora, emprant nominativament aquests termes. (Hi tornem a trobar el 19% de respostes inclassificables i dels que no ho saben).

La imatge de classes a Espanya ens dona també l'estratificació en tres classes com a punt modal: 41%. Vénen després, en ordre quantitatiu, els que citen dues o quatre classes, ambdós amb un 13% cadascun. Contràriament a una hipòtesi intuïtiva, segons la qual la imatge de classes a Espanya apareixeria més polaritzada que a Barcelona-ciutat (en el sentit de tendir a reduir-la a dues classes), les diferències percentuals són mínimes quan comparem la distribució d'opinions sobre classes socials a Barcelona i classes socials a Espanya.

7) Participació política i avaluació de les possibilitats futures en aquest àmbit.

Només el 2% diuen que estan afiliats a associacions polítiques, i el 5% a associacions sindicals.

A la pregunta sobre si hi ha prou llibertat per participar avui en la cosa política, un 5% consideren que hi ha sufici-

ents o òptimes possibilitats de participació, mentre que el 78% diuen que hi hauria d'haver més llibertat per poder participar (i, per tant, que n'hi ha massa poca) i un 17% no ho saben o no opinen.

A la pregunta sobre si els sindicats han d'ésser associacions on participin tots els que tinguin una ocupació (és a dir, sense discriminació del nivell jeràrquic i de l'origen de la remuneració) o han d'ésser associacions on participin només els treballadors (entenent-hi els assalariats pertanyents a la classe obrera), el 52% hi fan respostes que fan pensar en un sindicat obert a tota mena de gent que tingui una ocupació, sigui del nivell que sigui, mentre que el 42% diuen que els sindicats han de comprendre només els treballadors.

No hi ha identificació entre partit polític i interessos d'una sola classe (identificació que es podria deduir o bé de la doctrina liberal clàssica, o bé de la doctrina marxista). El 63% diuen que els partits polítics han de representar els interessos de classes diferents (i, per tant, que un partit polític ha d'ésser policlassista), mentre que un 19% diu que un partit polític ha de representar una sola classe. Novament un 19% no ho saben o no hi responen.

Amb totes les precaucions amb què cal prendre les respostes a una pregunta d'aquest tipus, diguem que preguntats sobre el partit polític pel qual votarien el dia de demà (suposant l'existència d'un règim de partits) trobem les distribucions següents:

Monàrquics	2%
Falangistes	2%
Demòcrata-cristians	12%
Social-demòcrates	21%
Socialistes	15%
Comunistes	2%
Extrema esquerra	1%
Estan en contra de l'existència de partits polítics	21%
No ho saben, no volen respondre, o diuen no saber res de política	24%

La sinceritat d'aquestes respostes es pot controlar parcialment a través dels encreuaments, operació que farem més endavant. Diguem de moment que pel que fa a les preguntes sobre nacionalització de la informació i de la gran banca, el 41% opinen que els grans bancs haurien d'ésser nacionalitzats (percentatge que ve a ésser l'equivalent de l'agregació dels pressumptes social-demòcrates, socialistes, comunistes i extrema esquerra, cosa que no vol dir que els que opinen que els grans bancs haurien d'ésser na

cionalitzats siguin els mateixos individus; és necessari esperar l'encreuament).

Respecte de la nacionalització dels grans diaris, només el 16% creu que la informació hauria d'ésser nacionalitzada. (Aquesta pregunta no ha rutllat bé perquè, per no carregar massa el qüestionari no s'hi féu distinció entre nacionalització de la informació i propietat pública dels grans periòdics. La informació pot ésser nacionalitzada continuant essent privats els grans periòdics).

Una pregunta molt interessant i que el director de la investigació ha aplicat a d'altres països, és la referent a la justícia: "Si creu que la justícia és igual per a tots o afavoreix alguns". El 73% dels entrevistats creu que la justícia afavoreix els que tenen diners, els poderosos, els que tenen influència, etc. etc.

Donat que la teoria sociològica considera com a organitzacions polítiques aquelles on es prenen decisions, podem incloure en aquest apartat les qüestions referents a la funció dels sindicats en les decisions dins el món del treball (o les relacions de producció). Fóra massa llarg de donar ara el detall, pregunta per pregunta, de les respostes a les qüestions plantejades sobre les decisions i alternatives entre: i) gerència o propietat de l'empresa; ii) organització sindical o altres autèntics representants dels treballadors; iii) govern. La mitjana aritmètica de les respostes a les 16 preguntes sobre la funció sindical en la presa de decisions dona un 58%. La cota més alta, amb un 71% per a la funció sindical, es refereix a la participació dels sindicats o representants dels treballadors en la negociació dels salaris. La cota més baixa, amb un 28%, la dona les respostes a la funció sindical en l'admissió de nous treballadors a l'empresa. (Recordem que en alguns països ha existit o existeix encara el sistema d'exclusiva sindical en determinades circumstàncies sobre la llibertat d'admissió de nou personal per l'empresa).

Arribem finalment, dins aquest apartat de matèries que en general podem classificar de polítiques, a les opinions sobre el servei militar (igualment amb totes les precaucions que cal adoptar sobre la sinceritat de les respostes). Donen una avaluació positiva del servei militar un 26% dels entrevistats. Donen avaluacions ambigües i inclassificables, on es barregen termes positius i negatius, un 15%. Donen avaluacions negatives, un 37%. Un 21% no ha fet encara el servei militar. No ho saben o no hi responen un 1%.

8) Nivell d'obertura de la societat.

Hem mirat de mesurar les opinions sobre l'obertura de la societat amb algunes preguntes referents a les oportunitats socials que creuen que tenen els fills dels obrers i sobre les oportunitats que se suposa que tindran els fills dels entrevistats mateixos.

A la pregunta sobre si creu que avui a Catalunya les oportunitats dels fills dels obrers de tenir un títol universitari són les mateixes que per al comú de la gent, obtenim les següents distribucions:

Creuen que les possibilitats de tenir un títol universitari continuan essent el privilegi de minories, un 73%.

Creuen que les oportunitats són les mateixes per als fills dels obrers que per a la resta de la gent, un 13%.

Estan en desacord amb el plantejament de la pregunta, no hi responen, etc. un 13%.

Pel que fa a la imatge del futur, la imatge és francament optimista, tant perquè els fills dels entrevistats arribin a guanyar prou diners que els permetin de tenir les comoditats modernes, com perquè arribin a cursar una carrera, com, finalment, en les oportunitats per participar en decisions polítiques i socials.

La pregunta fou plantejada comparativament respecte dels entrevistats: "Creu que els seus fills gaudiran de més oportunitats que les que ha tingut vostè per..."

Donen respostes positives quant a l'estudi d'una carrera, el 79%;

Donen respostes positives quant a guanyar prou per tenir totes les comoditats modernes, un 77%;

Donen respostes positives quant a la participació en les decisions socials i polítiques, un 71%;

Finalment, un 82% donen respostes positives a la qüestió "viure amb més llibertat".

Aquests percentatges semblen notablement alts, fins i tot a nivell comparatiu internacional. És important d'assenyalar que uns marges d'expectatives tan oberts poden ésser origen de frustracions si les previsions no es compleixen i, en conseqüència, donar lloc a fenòmens de radicalització que a través de la present enquesta

no es poden preveure de cap manera.

9) Situació laboral.

Es fa molt difícil de resumir en aquest breu informe la quantitat de dades reunides referents a l'entrada dins el mercat de treball, successives ocupacions i situació laboral actual. Diquem encara que les distribucions percentuals a les preguntes aïllades ofereixen, en aquest cas, molt poca significació, i cal procedir a encreuaments de variables per tal de poder organitzar el material.

A l'apartat 1) ja hem indicat quines són les professions dels individus entrevistats a Barcelona-ciutat. Ara, doncs, no repetirem aquesta informació.

A la pregunta sobre què han fet des que tenien edat d'abandonar l'escola primària veiem que les respostes s'ordenen de la manera següent:

Un 22% entraren directament al mercat de treball;

Un 68% han treballat i alhora seguit alguna classe d'estudis;

Un 10% no han treballat mai, continuen estudiant o no treballen.

Sembla important d'assenyalar les diferències de percepció del mercat de treball a través de les preguntes relatives a la facilitat o dificultat de trobar treball: 1) al moment que trobaren el primer treball; 2) al moment que trobaren el treball actual; 3) sobre la possibilitat de canviar el treball actual per un altre de més ben remunerat.

Al moment que obtingueren el primer treball, només un 17% diuen que era difícil de trobar treball.

Al moment d'entrar a l'actual treball, un 42% diuen que era difícil.

Pel que fa a la possibilitat de trobar avui un altre treball més ben remunerat, un 71% diuen que és difícil.

L'ordre diacrònic 17 → 42 → 71 ja és prou eloqüent per fundar-hi la hipòtesi que els mateixos entrevistats s'adonen d'un progressiu enrigidiment del mercat de treball; és a dir, que les

excepcionals condicions de l'ocupació de què han gaudit entre 1962 i 1971 els joves pertanyents a les "cohorts" de baixa natalitat es van modificant davant l'arribada al mercat del treball de contingents cada vegada més nodrits.

Un tant per cent que es pot considerar relativament alt (39%) diuen que es volen establir per compte propi, la majoria al comerç o serveis personals; només un 6% a la indústria.

El 20% dels entrevistats en aquest moment tenen pluri-ocupació.

El 80% consideren que el treball que tenen és estable o permanent.

Només el 8% diuen que el treball que tenen és eventual; un 1% no ho saben i un 10% encara estudien o no treballen.

El 10% dels entrevistats entraren a treballar abans de complir els 16 anys. El 17% entraren al treball actual entre els 16 i els 18 anys; un 15% entre els 19 i els 21. El 49% als 22 anys o més dels 22. Un 10% estudien, no treballen, etc.

Pel que fa a la història ocupacional sembla que hi ha una certa estabilitat en el sentit que són molt pocs els individus (entre els que sempre han treballat) que hagin canviat moltes vegades de col·locació: 9% (entenent per canviar moltes vegades de col·locació haver-ho fet més de quatre vegades).

Cal fer constar que si bé la mostra de què parlem versa sobre residents a Barcelona-ciutat, el 6% se'n van a treballar a localitats veïnes; el 84% tenen el lloc de treball a la mateixa Barcelona (recordem novament que un 10% no treballen).

El 39% tenen contracte de treball firmat; i el mateix tant per cent no té contracte de treball. Un 12% treballen per compte propi.

El 47% diuen que estan satisfets amb el que guanyen. El 42% diuen que no estan satisfets del que guanyen. Un 1% no ho saben o no responen (i, com hem dit, un 10% no treballen).

Un 31% vol canviar de col·locació, Un 15% ja l'estan cercant.

Tal com ocorre en enquestes semblants fetes en d'altres països, la satisfacció amb el treball dóna percentatges diferents a la satisfacció amb la col·locació. Generalment la satisfacció

15
amb l'interès que es troba en el treball sol ésser superior a la satisfacció amb la col·locació. Al nostre cas tot un 80% dels entrevistats diuen que el treball que tenen és interessant (percentatge que és superior al que se sol trobar a les enquestes de França).

A les respostes corresponents a les preguntes sobre els ingressos monetaris mensuals, observem, com és habitual arreu en aquesta classe de preguntes, que apareixen valors modals en xifres acabades en 0 i en 5 (p.e. 10.000, 15.000, 20.000 ptes. mensuals, indicadors de respostes que arrodoneixen i que no són exactes). El valor de la mitjana aritmètica se situa en 17.000 ptes. mensuals. El valor mínim ve donat per quatre individus amb menys de 6.000 ptes. mensuals, i els valor màxims, per dos individus, l'un amb 80.000 i l'altre amb 95.000 ptes. mensuals. Caldrà controlar aquests valors amb el nombre d'hores de treball per setmana, cosa que farem als encreuaments. Diguem, de moment, que un 12% diuen que treballen menys de 40 hores setmanals, un 53% que treballen entre 40 i 50 hores setmanals, i un 24% diuen que treballen més de 50 hores setmanals. El "standard" de vida que es dedueix d'aquestes dades, vist el nivell de preus de Barcelona (amb totes les precaucions estadístiques que cal adoptar en les comparacions internacionals), sembla força alt. Una remuneració mitjana de dòlar i mig per hora, en joves entre 23 i 27 anys, sembla tenir a Barcelona un poder adquisitiu molt més alt que, per exemple, a París.

Hi ha molta informació sobre moviments professionals i sectorials (pas d'indústria a comerç o inversament). Aquest material té un gran interès econòmic però cal analitzar-lo laboriosament per poder-ne treure inferències generals sobre processos de mobilitat intersectorial o intrasectorial en la població activa.

10) Integració familiar i orientacions respecte a l'autoritat.

Des del moment que la subpoblació de què parlem correspon a joves residents a una gran ciutat com Barcelona, és ben sorprenent, en termes comparatius internacionals, el percentatge baixíssim (4%) d'entrevistats que viuen sols o amb amics, en hotels, pensions, etc., (és a dir, no formant part, com a residents, d'una unitat familiar). Tot un 70% viuen amb els pares o amb altres ascendents. El 21% viuen amb la dona (família conjugal en sentit estricte) i un 4% viuen amb la dona i amb ascendents (d'ell o bé d'ella). És a dir, que el 74% dels entrevistats viuen amb alguna classe d'ascendents.

Aquests darrers anys s'ha parlat tant de crisi de generacions, de ruptura generacional i d'altres expressions mal definides amb què s'intenta expressar el suposat fenomen d'una ruptura cultural entre els fills i els pares, que no ens podem estar de qualificar com a particular de la societat que estudiem i l'alt nivell d'integració familiar i de conformisme respecte de la generació paterna.

Contràriament a les hipòtesis que es podrien formular en l'avaluació dels diferents papers del pare i de la mare, a penes si hi ha diferència en les respostes a les preguntes en què es demanava a l'entrevistat que jutgés la formació rebuda, del pare o bé de la mare, en una sèrie de terrenys (adquisició de personalitat pròpia i independent, distingir a la societat el que és just del que és injust, ser capaç de desenvolupar-se en la lluita per la vida).

Les respostes que jutgen adequada la formació rebuda del pare es distribueixen entre el 67% i el 81%, i les respostes que jutgen adequada la formació rebuda de la mare, es distribueixen igualment entre el 67% i el 80%.

En les pautes culturals i els atributs personals desitjables en el sexe contrari, diguem que la imatge que els entrevistats tenen de la dona correspon a models provincians de classe mitjana i que la nostra enquesta, en això, ratifica en bona part el que diu Àngels Pascual a la seva petita investigació sobre la joventut.

Aquests resultats indubtablement estan influïts pel fet que la mostra representa la generalitat de la població masculina en aquests grups d'edat, i, per tant, són quantitativament majoritaris els individus de classe mitjana i de classe obrera. És ben possible que en aquesta ciutat el fenomen de ruptura cultural amb la generació dels pares s'estigui produint en edats més primerenques i exclusivament als nivells alts de la burgesia.

En canvi, podem dir que trobem prou evidència per afirmar que entre els nostres entrevistats hi ha hagut un procés de construcció de llur identitat amb una certa autonomia respecte de l'autoritat social més general, sigui l'Estat, sigui l'Església.

Malgrat que el 86% es declaren catòlics, només practiquen un 23%.

A les preguntes casuístiques sobre si cal seguir les

normes de l'Estat o de l'Església o aténir-se només a la responsabilitat de la pròpia consciència, obtenim respostes que són sempre majoritàries en el sentit d'ignorar la llei civil o la norma eclesiàstica. Si l'apartament respecte de l'Església anés acompanyat d'una adhesió a l'Estat o a l'autoritat civil, podríem dir que ens trobem en presència d'una formació històricament tardana d'una consciència de tipus protestant. Tanmateix al nostre cas veiem que l'apel·lació a la pròpia consciència no és prou per fundar aquesta afirmació: trobem una forta autonomia respecte de l'autoritat, la qual inclou tant l'Església com l'Estat. Dit amb d'altres paraules: la ignorància de la norma de l'Església apareix com un fenomen inclòs en un altre de més general. A les preguntes que toquen problemes d'elecció moral, s'arriba a un 78% de respostes que no mencionen ni la Llei civil ni l'Església.

11) Cloenda.

Com hem dit en començar, aquest primer informe té caràcter merament provisional per tal com no ens podem estendre a inferències a partir de les distribucions dites "marginals" que constitueixen el nivell més rudimentari de l'anàlisi sociològica. Els encreuaments de variables aportaran, indubtablement, considerables modificacions i fins i tot algunes sorpreses. Però, en general, podem dir que estem en presència d'un grup de joves força integrats, tant al sistema productiu com al cultural, amb unes expectatives molt altes i obertes, i força focalitzats als aspectes econòmics i individuals de l'ocupació i del treball.

SUBMOSTRA CORRESPONENT A LOCALITATS EXTERIORS

A LA COMARCA DE BARCELONA

1) Distribució territorial dels punts de mostra.

Les localitats que han servit de punts de mostra en aquesta enquesta foren preses a la sort d'una llista de municipis de més de 10.000 habitants corresponents a les quatre províncies catalanes. Dins de cada municipi, igualment s'han pres a la sort les seccions electorals, i dins les seccions electorals, els individus que havíem d'entrevistar en les classes de sexe i edat escollides (mascles nascuts entre 1946 i 1950, ambdós anys inclusivament).

L'informe número 1 feia referència a 431 individus entrevistats a Barcelona-ciutat.

A la comarca de Barcelona s'han fet enquestes als municipis de Badalona, Cornellà, l'Hospitalet, Molins de Rei i Ripolllet. Degut a problemes derivats de la perforació de les targetes IBM i de la gravació a la cinta, els resultats dits "marginals" corresponents a aquests municipis que formen courbació amb Barcelona, ens han arribat molt més tard que els referents a Barcelona-ciutat i als municipis exteriors a la comarca de Barcelona. Per això en aquest informe número 2 passem a examinar alguns resultats corresponents als municipis més allunyats de Barcelona, és a dir: Amposta, Balaguer, Manresa, Olot, Ripoll, Sabadell i Valls.

Els individus entrevistats en aquest darrer estrat de municipis són 269.

Per raons d'economia, tant en temps com en despeses, i de simplicitat metodològica, el nombre d'entrevistes no és proporcional a la població de cada municipi. Al moment de bastir la mostra, els municipis foren agrupats en tres estrats: Barcelona-ciutat, municipis de l'àrea metropolitana i municipis de la resta de Catalunya. El nombre d'entrevistes fet a cada estrat és proporcional a la població global de l'estrat. Introduir la proporcionalitat a cada municipi hauria suposat una quantitat de treball addicional innecessària per tal com no tenim raons per suposar a l'anà

lisi especificitats culturals, ni religioses, ni socials pròpies d'un municipi en particular, ni podem disposar, amb una mostra global inferior als 1.000 individus, d'efectius suficients per justificar aquest tipus d'anàlisi.

Cal tenir en compte que en fer els càlculs de proporcionalitat sobre les dades estadístiques oficials, Sabadell pertany a l'àrea metropolitana. Quan es farà l'anàlisi per encreuament de variables, Sabadell no apareixerà, doncs, inclòs entre els municipis de nivell més baix d'urbanització. Per tant, si alguns trets es poden atribuir a la menor urbanització, o, dit d'una altra manera, a un context social més pròxim a les activitats agràries, aquests apareixeran més fortament marcats si, del subconjunt format pel darrer estrat de municipis, no es tenen en compte les entrevistes de Sabadell.

2) Observació de diferències respecte de Barcelona-ciutat.

Vist que la població enquestada és homogènia en atributs fonamentals com són el sexe, l'edat i la residència a Catalunya, no hem d'esperar que les simples variables territorials i les socials que hi són implicades amb el nivell d'urbanització, produeixin efectes la intensitat dels quals sigui tan forta que introdueixi constantment discriminacions als subconjunts basats en altres variables, com la identitat generacional, els diferents nivells educatius o la classe social. Cal esperar que les variables merament territorials tinguin un poder discriminatiu més aviat dèbil en general, cosa que no exclou l'aparició d'algunes diferències en punts aïllats i específics.

Per tal de no allargar i carregar innecessàriament aquest segon informe, no repetirem ara els resultats on no apareguin diferències significatives respecte als que ja hem examinat abans a Barcelona-ciutat. Observació aquesta que no enclou, com és obvi, la descripció dels atributs i propietats dels individus.

3) Qui són els individus enquestats.

El 70% dels entrevistats són nascuts a Catalunya (un 27% a la província de Barcelona, un 43% a la resta de Catalunya).

Entre els nascuts en altres indrets de la Península, el grup relativament més nombrós correspon al Sud (Extremadura, An-

alusia, i Múrcia) que representa el 21% dels 269 entrevistats.

El pare de l'entrevistat era català en el 57% dels casos (un 20% de la província de Barcelona, un 37% de la resta de Catalunya); novament el percentatge agregat més alt correspon a altres regions de la Península, que és el grup Extremadura-Andalusia-Múrcia, on nasqueren el 28% dels pares.

El 63% de les mares dels entrevistats és català (25% nascudes a la província de Barcelona, el 38% a la resta de Catalunya). Les mares nascudes al Sud de la Península són el 26%.

D'aquestes poques dades és fàcil deduir l'existència d'un fenomen estadísticament significatiu de matrimonis de dones catalanes amb homes immigrants.

El 67% dels entrevistats són solters (a Barcelona-ciutat el 74%) i el 33% casats, on apareix el fenomen internacionalment conegut de l'increment de solters a la gran ciutat.

Tal com calia esperar, sorgeixen grans diferències pel que fa al nivell d'urbanització del lloc de naixement. El nostre país es troba solament als inicis més rudimentaris el fenomen de desconcentració de les grans ciutats que és visible en altres societats, com per exemple Anglaterra. Això vol dir que als petits municipis del nostre actual estrat d'estudi no trobem a penes individus nascuts a llocs d'alta urbanització. Si entre els individus enquestats residents a Barcelona-ciutat el 67% havien nascut en llocs d'alta urbanització (més de 200.000 habitants), només el 4% dels residents a petits municipis apareixen com a nascuts en llocs d'alta urbanització. El valor modal, amb el 52%, ve donat per l'estrat de llocs de naixement entre 2.000 i 30.000 habitants.

Aquestes dades ens suggereixen ja una certa estabilitat quant a la relació entre lloc de naixement i lloc de residència: el 56% ha nascut a la mateixa localitat de l'entrevista, el 15% ha nascut en una localitat diferent però encara dins de Catalunya, i el 29% ha nascut a localitat diferent de l'entrevista i fora de Catalunya.

Troba't-nos davant una subpoblació els orígens de la qual, mesurats pel nivell d'urbanització del lloc de naixement, són menys urbans que la subpoblació entrevistada a Barcelona-ciutat, trobem diferències molt menys marcades respecte al nivell d'urbanització del lloc de naixement dels pares. Només en un 3% dels casos el pare del nostre entrevistat prové d'un lloc d'alta

urbanització (el 39% a Barcelona-ciutat); el valor modal ve donat, una altra vegada, pel que fa al lloc de naixement del pare de l'entrevistat, per l'estrat de 2.000 a 30.000 habitants, amb el 56%.

Es interessant d'observar que al cas de les mares apareix un percentatge relativament fort de mares d'origen rural (un 29% nascudes a llocs de menys de 2.000 habitants; el 51% de mares nascudes a llocs entre 2.000 i 30.000 habitants). De cara a la importància que pot tenir la influència materna sobre les orientacions culturals dels nostres entrevistats, sembla interessant anotar aquest 80% de mares nascudes en llocs de menys de 30.000 habitants.

Un dels fenòmens que sorgeixen més visiblement dels resultats de la nostra enquesta és el que fa referència a la diferent composició de la població, segons l'origen, als tres simples estrats en què hem dividit els municipis trets a la sort: Barcelona-ciutat, comarca (o àrea metropolitana si hi incloem Sabadell), i localitats de l'interior de Catalunya. A Barcelona-ciutat trobem un 74% de joves catalans, als municipis de l'interior un 70%⁽¹⁾, a les localitats que formen la courbació de Barcelona només el 51%.

Avançant ara dades sobre el nostre tercer informe, veiem també que a les localitats que formen la courbació de Barcelona (Badalona, l'Hospitalet, etc.) només el 27% dels pares són nascuts a Catalunya, i només el 31% de les mares. Tenim, per tant, dues àrees, per dir-ho així, més catalanes, que són Barcelona-ciutat i l'interior de Catalunya, entre les quals s'intercala una zona on la població d'origen immigrat és gairebé la meitat de la generació de joves mascles que estem considerant, i gairebé dues terceres parts de la generació dels pares. Entre aquests immigrants, els procedents de Múrcia, Andalusia i Extremadura són predominants.

Tornant als municipis de l'interior de Catalunya, als quals ens referim en aquest segon informe, diguem que l'homogàmia completa (en sentit territorial, no social) dels pares és d'un 46% (41% a Barcelona-ciutat i 48% a les localitats de la courbació), l'homogàmia parcial d'un 27% (14% a Barcelona-ciutat i 20% a la courbació).

(1) No és possible de prendre aquesta diferència del 4% com a estadísticament significativa ja que els parèntesis de fiabilitat dels percentatges en un nivell de confiança del 95%, vistes les magnituds relatives de la mostra, ja inclouen aquest marge d'error.

No hi ha diferències estadísticament significatives en la relació entre el lloc de naixement del nostre entrevistat i el lloc de naixement del pare: un 56% de nascuts a la mateixa localitat que el pare entre els entrevistats de localitats de l'interior de Catalunya, un 55% a Barcelona-ciutat, i un 55% a la courbació.

Dels individus d'aquesta submostra que estan casats (un 33% dels 269) la dona és catalana en el 71% dels casos. L'homogamia completa (sempre en sentit territorial, no social) puja al 34%.

El percentatge d'entrevistats que han residit en alguna ocasió a l'estranger com a estudiants, treballadors o per ambdós motius (no incloent les sortides turístiques) que arribava a l'11% a Barcelona-ciutat, ara es redueix a un 4%. Cal tenir en compte, a l'hora d'interpretar aquesta dada, que una part relativament considerable (que mirarem d'avaluar més endavant) d'individus trets a la sort de les llistes electorals que no hem pogut entrevistar es deu, precisament, al fet que són a l'estranger. Per tant, els percentatges que obtenim a la nostra enquesta corresponen només als individus que han tornat i que, per tant, no poden ésser emprats com un indicador de residència a l'exterior. A la llum de la diferència percentual entre 11% i 4%, on una magnitud és gairebé el triple de l'altra, podem formular la hipòtesi que els retornats de l'estranger tenen una tendència menor a tornar a les localitats de baix nivell d'urbanització.

La distribució per professions d'aquesta submostra de 269 individus és aquesta:

Empresaris propietaris	9%
Directors, gerents i similars	1%
Professionals universitaris	3%
Tècnics mitjans	7%
Periodistes, intel·lectuals, escriptors, artistes i similars	1%
Caps administratius, caps de vendes o de compres, funcionaris públics de nivell mitjà i similars	4%
Empleats administratius	25%
Treballadors manuals qualificats	33%
Treballadors manuals semi-qualificats i peons	12%
Sense professió, no treballen, encara estudien, etc.	5%

Comparant aquestes dades amb les de Barcelona-ciutat trobem una certa disminució dels professionals universitaris i dels tècnics mitjans, i un increment dels treballadors manuals qualificats, semi-qualificats i peons. Aquests percentatges no han d'ésser presos com a indicadors numèrics dels estudis realitzats per la població nascuda als llocs de l'entrevista sinó de la població resident. Amb altres paraules, és molt possible que hagin cursat estudis

mitjans i superiors més individus que els que trobem en aquestes distribucions però que hagin emigrat a llocs d'un nivell d'urbanització més alt.

Un 20% té la mateixa professió del pare (a Barcelona-ciutat només el 13%).

4) Educació rebuda i participació als mitjans de comunicació de masses.

El 15% dels entrevistats diuen que la situació de la família al moment que entraren al sistema educatiu era bona o bastant bona (el 31% a Barcelona-ciutat); el 59% diuen que era regular (el 45% a Barcelona-ciutat), i el 26% que era dolenta o difícil (un 23% a Barcelona-ciutat).

Les diferències percentuals al nivell "regular" i "alt" són de prou magnitud per demanar-nos si responen a fenòmens reals de l'estratificació socio-econòmica, o bé si ens trobem en presència d'un biaix psicològic degut a una tendència, als llocs de menys urbanització, a fugir d'una informació familiar privada acollint-se al terme "regular".

Si dicotomitzen les institucions pedagògiques per on han passat els nostres entrevistats en religioses i no religioses (incloent aquestes darreres les institucions oficials), no observem diferències globals respecte a Barcelona-ciutat: el 53% han passat per institucions religioses i el 47% per institucions no religioses(1). Només 1 individu diu que no ha cursat cap mena d'estudis. Pel que fa al nivell d'estudis assolit trobem aquesta distribució:

Estudis primaris o menys que primaris	26%
Cursos diversos de formació professional, estudis comercials o administratius diversos	23%
Batxillerat elemental complet, batxillerat laboral o similars i estudis secundaris tècnics incomplets	25%

(1) Aquests percentatges estan calculats de la manera següent:

Joves que han passat per institucions religioses: comprèn l'agregació dels ítems següents: institucions exclusivament religioses privades; religioses + no religioses; religioses + oficials; religioses + no religioses + oficials.

Joves que han passat per institucions no religioses: comprèn els ítems següents: exclusivament institucions no religioses privades; institucions no religioses privades + oficials; institucions exclusivament oficials.

Batxillerat superior incomplet	3%
Batxillerat superior complet	9%
Estudis universitaris clàssics-humanístics incomplets	2%
Estudis universitaris clàssics-humanístics complets	2%
Estudis secundaris tècnics complets	6%
Estudis universitaris tècnics incomplets	2%
Estudis universitaris tècnics complets	1%
	9% estudis tècnics

L'anterior distribució de nivells educatius contrasta fortament amb l'observada a Barcelona-ciutat. Als nivells baixos (estudis primaris, professionals diversos i estudis secundaris elementals incomplets) apareixen valors percentuals superiors als de Barcelona-ciutat. A partir dels estudis secundaris tècnics, apareixen valors inferiors. L'agregació de valors, negatius o positius, arriba, en termes absoluts, a una diferència de 28%. Els valors numèrics negatius més alts es troben en l'ensenyament tècnic, que és on apareix un dèficit educacional més alt en aquestes localitats de baixa urbanització.

Es molt interessant d'observar que aquestes distribucions socials (que són resultat de processos en bona part independents de la voluntat dels individus) donen origen a unes representacions i avaluacions que els mateixos individus tenen de la realitat que no s'ordenen en el mateix sentit dels fets. Així, malgrat tenir uns nivells educatius més baixos que els residents a Barcelona-ciutat, són més els que diuen que l'educació rebuda ha estat prou per guanyar-se la vida (un 71% a les petites localitats, un 63% a Barcelona-ciutat). Ací cal fer-se la pregunta de si els requisits educatius o les qualificacions necessàries per ocupar llocs de treball a l'estructura de l'ocupació, en aquestes petites ciutats, són requisits o qualificacions de nivell inferior als que es poden exigir per ocupar llocs de treball a Barcelona-ciutat.

En canvi, a les preguntes referents a la suficiència o insuficiència de l'educació rebuda per "tenir un coneixement científic de les coses" i "estar ben considerat socialment", els percentatges de satisfacció són lleugerament inferiors als que trobem a Barcelona-ciutat.

Passant a l'accés als mitjans de comunicació de masses, veiem que pel que fa a la lectura de diaris, diuen que llegeixen diaris cada dia, el 50% dels entrevistats (a Barcelona-ciutat el 65%), un 40% llegeixen diaris "de tant en tant" (29% a Barcelona-ciutat) i un 10% no llegeixen mai diaris (un 5% a Barcelona-ciutat).

El diari mencionat en primer lloc continua essent "La Vanguardia", però amb una freqüència molt inferior a l'apareguda a Barcelona-ciutat (respectivament un 39% i un 51%).

Sorprenentment no apareixen diferències importants respecte a Barcelona-ciutat pel que fa a la lectura de revistes; tant en un lloc com a l'altre, el 48% diuen que llegeixen revistes de tant en tant, i un 4% "cada dia".

Insistent en l'observació referent a les precaucions amb què cal mesurar la freqüència de visió de TV, diguem que ací no apareixen tampoc diferències significatives respecte a Barcelona-ciutat.

Quant a la lectura de llibres en català o en castellà, tampoc no hi ha diferències importants respecte a Barcelona-ciutat, si bé cal dir que s'incrementa el percentatge dels que no llegeixen llibres (diferència d'un +9% a les petites ciutats).

5) Participació a la cultura catalana.

En aquesta àrea de la investigació trobem diferències respecte a Barcelona-ciutat que solen ésser més intenses que les que es podrien derivar de la lleugera proporció superior de catalans nadius existent a les petites ciutats.

Per exemple, pel que fa a la llengua parlada a casa de l'entrevistat, diuen que parlen exclusivament el català un 20% més que a Barcelona-ciutat (respectivament un 65% i un 45%).

Baixa la proporció dels que barregen català i castellà (- 5%) i baixa també la proporció dels que a casa només parlen el castellà (- 13%).

Conseqüentment, quan se'ls demana si en cas d'aparèixer un diari en català, de la mateixa qualitat i quantitat d'informació que el millor dels diaris actualment editats en castellà, es passarien a la lectura del diari en català, simultanejarien diaris en ambdues llengües o continuarien llegint només el diari en castellà, les distribucions percentuals de cada variant indiquen una major preferència pel diari en català i una baixa de la simultaneïtat de les dues llengües i del diari exclusivament en castellà.

Cal esperar l'encreuament per origen dels individus (i presumiblement per educació) per analitzar el sentit de les distribucions percentuals que apareixen a la pregunta sobre l'existència

d'un poble català i la pertinença a ell. Mentre que no hi ha a penes variació respecte a Barcelona-ciutat en el percentatge d'aquells que diuen que existeix un poble català i que hi pertanyen (+1% a les petites ciutats), s'incrementa el percentatge dels que diuen que no hi ha un poble català (+5%). Naturalment, són majoritaris els que diuen que existeix un poble català i que hi pertanyen (67%).

6) Participació en associacions.

Igualment al que observàvem a Barcelona-ciutat, la participació en associacions voluntàries baixa amb l'edat, però no tan fortament com a la capital. El 81% dels entrevistats han estat afiliats, en temps passat, a alguna associació, i el 60% ho són al moment de l'enquesta (a Barcelona-ciutat el 50%). Aquesta variació cal posar-la de manera gairebé exclusiva al compte de les associacions esportives, on l'associació, a les petites ciutats, és un 10% superior a Barcelona. Hi apareix també un petit increment a les associacions de tipus cultural.

7) Autoidentificació de classe i imatge de classes a la localitat de l'entrevista i a Espanya.

Apareixen algunes diferències importants pel que fa a la imatge de la divisió de la societat en classes i a l'autoidentificació de classe dels individus. En primer lloc són una mica més del doble els individus que no saben expressar-se en termes de classe o que no en saben mencionar cap, no responen, etc. (un 41% a les petites ciutats, un 19% a Barcelona-ciutat).

Aquest fet no treu que, dintre dels que mencionen una estructura de classes, el valor modal continuï apareixent en la posició tricotòmica en tres classes; observació que és vàlida tant per a la imatge de classes a la ciutat de l'entrevista com a Espanya.

L'anàlisi semàntica dels conceptes emprats per referir-se a la classe més alta, tant a la ciutat com a Espanya, i a la classe més baixa, tant a la ciutat com a Espanya, mostra amb tota l'evidència una forta disminució de les respostes que tenen un contingut polític i que connoten relacions de poder, i l'increment de respostes que connoten relacions basades en la diferència econòmica, de riquesa, o status. Aquesta observació és lògicament coherent amb la precedent d'una menor intensitat de la consciència de classe.

Pel que fa a l'autoidentificació de classe, obtenim la

distribució següent:

S'autoclassifica en nivells alts	2%
S'autoclassifica en classes mitjanes	56%
S'autoclassifica en classes baixes	29%
No saben autoclassificar-se	13%

Les diferències més marcades respecte a Barcelona-ciutat es troben a les classes mitjanes (- 13% a les petites ciutats) i les classes de nivell inferior (+12% a les petites ciutats). Vist que al nivell alt només hi ha una diferència del 3%, podem formular fundadament la hipòtesi que en aquestes petites ciutats tendeix a produir-se, o bé una infravaloració de la posició real de l'enques-
tat, o bé la traducció en termes individuals d'una imatge general de classes una mica més polaritzada cap als extrems que a Barcelona-ciutat. Pot ser que aquesta lleugera tendència a la infravaloració en l'autoidentificació de classe tingui una explicació en el fet que alguns individus es comparen, no amb la classe superior de la seva pròpia localitat sinó amb individus de classe superior de Barcelona-ciutat o un altre lloc de major urbanització entre la seva localitat i Barcelona-ciutat.

8) Participació política i avaluació de les possibilitats futures en aquest camp.

A la pregunta sobre l'existència de prou llibertat per participar en els afers polítics, un 8% creuen que hi ha prou o òptimes possibilitats de participació, mentre que un 72% diuen que hi hauria d'haver més llibertat per participar (i, per tant, que n'hi ha massa poca); un 20% no ho saben o no opinen. Aquestes distribu-
cions són força similars a les de Barcelona-ciutat, però amb un in-
crement dels que creuen que hi ha prou llibertat i, correlativament, una disminució dels que creuen que n'hi ha massa poca (un 6% de di-
ferència).

No s'observen diferències notables a les preguntes refe-
rents al caràcter classista dels sindicats o dels partits polítics. El 59% diuen que un partit polític ha de representar els interessos de classes diferents.

Sí que hi apareixen, en canvi, algunes diferències dignes d'ésser notades en les presumpcions del vot futur en cas que un dia hi hagi un règim de partits polítics. La distribució dels presump-
tes vots, en aquestes petites localitats, és la següent:

Monàrquics	2%
Falangistes	2%
Demòcrata-cristians	12%

Social-demòcrates	13%
Socialistes	16%
Extrema esquerra	1%
Comunistes	4%
Estan en contra de l'existència de partits	27%
No ho saben, no responen	22%

La diferència més important es produeix en els social-demòcrates, amb un -8% respecte a Barcelona-ciutat. Pel que pugui tenir d'indicador d'una major permeabilitat a la ideologia oficial sobre la disfuncionalitat social dels partits polítics, diguem, també, que hi ha una diferència de +6% deguda a aquells que estan en contra de l'existència de partits polítics.

És molt sorprenent que a les preguntes de control, com són les referents a la nacionalització dels gran diaris i grans bancs, els entrevistats de les petites ciutats ens donen percentatges superiors als de Barcelona-ciutat tant per a la nacionalització dels grans periòdics com per a la gran banca (+13% per als grans periòdics, +7% per a la banca). Cal esperar els encreuaments per educació i professió i poder veure si obtenim alguna pista que expliqui aquestes tendències que semblen no gaire congruents.

A la pregunta sobre l'equitat de la justícia tenim, per exemple, que a les petites ciutats són una mica més (+4%) els que creuen que la justícia és igual per a tots; no hi ha indicis, per tant, d'una major insatisfacció relativa amb les institucions existents (observació que ja férem en referir-nos a la pregunta sobre possibilitats de participació política).

Reflexionant en conjunt sobre aquestes dades, entra la hipòtesi que les respostes sobre nacionalització de la premsa i de la banca tendeixin a ordenar-se, en aquestes petites ciutats, sobre un altre eix lògic que a Barcelona-ciutat; segons aquesta hipòtesi, les respostes estarien molt més desproveïdes de connotació política i s'ordenarien per l'oposició al privilegi privat, simplement per ésser privat, sense implicar una elecció positiva de gestió de tipus socialista.

Aquesta hipòtesi rep un índex de confirmació en la mitjana aritmètica de les respostes a les setze preguntes sobre la funció sindical, la qual dóna una mitjana de 50% de mencions, que és inferior en un 8% a la mitjana de Barcelona-ciutat (és a dir, una menor intervenció dels sindicats en les relacions de treball).

Igualment, pel que fa a les opinions sobre el servei mili

dades precedents sobre els joves residents a Barcelona-ciutat.

En primer lloc veiem que s'incrementa significativament el percentatge dels joves que, en aquestes petites ciutats, entren al mercat de treball als 14 anys o en acabar els estudis primaris.

Respostes en % a la pregunta: "Què ha fet vostè des dels 14 anys?":

	Només estudiar	Estudiar i treballar	Només treballar	
Barcelona-ciutat	9	69	22	100
Petites ciutats de l'interior de Catalunya	5	59	36	100

La diferència d'un +14% a "només treballar" és estadísticament significativa.

En segon lloc, l'estabilitat de l'ocupació és molt superior a les petites ciutats, la qual cosa ens indueix, en un primer moment, a pensar que ens trobem davant una estructura ocupacional no tan diversificada que la de Barcelona-ciutat i que ofereix menys oportunitats de canvi. (1)

Canvis d'ofici i d'ocupació des que començà a treballar. En %.

	Sempre al mateix ofici i a la mateixa ocupació	Al mateix ofici però en ocupacions diferents	Ha canviat d'ofici i d'ocupació	Estudia, no ha treballat mai, etc.
Barcelona-ciutat	26	23	42	9
Petites ciutats de l'interior de Catalunya	40	23	32	5

Apareix una diferència de +14% a la submostra dels que mai no han canviat d'ofici ni d'ocupació. Ara bé, l'enunciat anterior

(1) Les coses són més complexes: existint processos migratoris des d'aquestes petites ciutats cap a d'altres més grans o més industrials, no podem afirmar a priori que una estructura ocupacional de petita magnitud absoluta o poc diversificada impliqui que els joves residents a la petita ciutat siguin excedentaris respecte de les ofertes d'ocupació per part de les empreses locals.

pot fer referència a dos tipus diferents de situació laboral: els individus no canvien de treball perquè no hi ha treball o és molt difícil de trobar-ne un altre, o bé perquè valoren de tal manera la seguretat o estabilitat que prefereixen continuar a l'ocupació que tenen.

Ignorem quines són les circumstàncies objectives del mercat de treball a cada petitta ciutat que ens ha servit de punt de mostra, però bé podem referir-nos a la percepció que tenen els mateixos interessats i comparar-la amb la percepció dels entrevistats a Barcelona-ciutat. Recordem que al primer informe d'aquesta sèrie havíem trobat una sèrie diacrònica molt interessant de percentatges $17 \rightarrow 42 \rightarrow 71$ que feia referència, successivament, a la dificultat de trobar treball al moment que l'entrevistat va trobar la seva primera ocupació, quan entrà a l'actual i per trobar-ne un altre de més ben pagat que l'actual. A les petites ciutats, la sèrie es modifica així:

En trobar el primer treball, trobar treball era:⁽¹⁾

	<u>Fàcil</u>	<u>Difícil</u>
Barcelona-ciutat	33	16
Petites ciutats	24	20

No hi apareix, doncs, una diferència estadísticament significativa en la dimensió "difícil"; per altra banda apareix una lleugera evidència en el sentit que Barcelona oferia més oportunitats de treball.

Mirem ara la distribució referent a la facilitat o dificultat de trobar treball quan l'entrevistat entrà a l'ocupació actual:

	<u>Fàcil</u>	<u>Difícil</u>
Barcelona-ciutat	30	42
Petites ciutats	35	35

Aquí trobem la paradoxa que s'han incrementat els percentatges procedents dels individus de petites ciutats tant en el sentit "difícil" (+15%) com al "fàcil" (+11%), cosa que es deu a la disminució dels percentatges dels altres ítems de la sèrie (vegeu la nota a peu de plana) resultat de la major estabilitat de l'ocupació

(1) Els tants per cent són part d'una sèrie d'ítems més àmplia que comprèn els: "no ho sap", "només ha tingut un treball", "no ha treballat mai", etc.

tar, s'incrementen (+6%) les opinions favorables al servei militar i baixen les negatives (-5%).

9) Nivell d'obertura de la societat.

Malgrat el que hem dit als paràgrafs anteriors, observem, per altra banda, respostes que no corroboren la hipòtesi d'una percepció de la societat local com a més polaritzada en el sentit del desprivilegi. A la pregunta sobre si creu que avui a Catalunya les oportunitats dels fills dels obrers de tenir un títol universitari són les mateixes que per a la resta de la gent, obtenim distribucions que, si bé s'organitzen en el mateix sentit que les de Barcelona-ciutat quant que són majoritaris els que creuen que hi ha una situació de desprivilegi, les magnituds d'aquests són inferiors a les de Barcelona-ciutat. Per altra banda, s'incrementa en un 6% el percentatge dels que creuen que les oportunitats són iguals per a tothom. Si hi afegim aquest 6% dels que creuen que les oportunitats són iguals per a tothom amb el 4% de diferència a l'ítem anterior, tenim un 10% de disminució de la intensitat de percepció de la situació de desprivilegi (situació que hem de presumir com a referent a la societat local).

A les preguntes comparatives, referides a l'entrevistat, sobre les oportunitats de què gaudiran els seus fills, els percentatges d'expectatives positives són en general més intensos que a Barcelona-ciutat pel que fa a poder estudiar una carrera, a guanyar prou diners, i a viure amb més llibertat; i són iguals que a Barcelona-ciutat pel que fa a la possibilitat de participar en decisions socials i polítiques. Vist que els percentatges d'expectatives positives a Barcelona-ciutat ja eren altíssimes, no cal dir que ara arribem a una imatge d'obertura futura de la societat realment excepcional.

10) Situació laboral.

Tornem a dir ara el que ja diguérem a l'informe número 1: la majoria de preguntes d'aquesta àrea tenen poc sentit si les llegim aïlladament (que és l'única cosa que permeten de fer, per ara, les distribucions marginals) i cal esperar els encreuaments de variables per poder organitzar el material i bastir uns certs models dels processos socials específics, sobretot l'entrada al mercat de treball i mobilitat professional i sectorial. Ens limitarem, doncs, a donar certes informacions que semblen interessants en relació a les

(menor mobilitat, manca d'història ocupacional) que estan inclosos a la resposta de la pregunta anterior. Però, encara que s'incrementin les respostes en el sentit "difícil", aquestes ho fan proporcionalment molt menys ^(+15%) que les corresponents a Barcelona-ciutat (+26%). Finalment, sobre la possibilitat de trobar avui (= al moment de l'enquesta) un altre treball més ben pagat, tenim les distribucions següents:

	<u>Fàcil</u>	<u>Difícil</u>
Barcelona-ciutat	10	71
Petites ciutats	13	68

No hi ha, doncs, prou evidència per dir que el mercat de treball a les petites ciutats sigui vist com a més rígid que el de Barcelona; l'evidència que obtenim és la general que ja enunciàvem al primer informe, en el sentit que el mercat de treball, a tots cantons, es va fent progressivament més difícil per als joves.⁽¹⁾

Restava ara per solucionar l'interrogant sobre l'avaluació que els entrevistats de les petites ciutats fan sobre l'estabilitat de l'ocupació. Hi apareixen percentatges que són superiors als de Barcelona, tant en la valoració que l'empresa sigui segura i estable (com una de les condicions d'una bona ocupació), com en els desigs de no canviar de treball (no volen canviar de treball un 58% a Barcelona i un 70% a les petites ciutats), com a les respostes amb què pretenem mesurar els nivells de satisfacció, sigui amb l'interès del treball, sigui amb la col·locació, sigui amb les remuneracions rebudes, sigui, finalment, amb la relació entre estudis realitzats i treball. A tots aquests ítems els individus de les petites ciutats apareixen més integrats, més estables, i donant un valor més alt a la seguretat i estabilitat que els de Barcelona-ciutat (entre els quals, els nivells ja eren considerablement alts).

Aquests fets es produeixen en una aparent independència amb els nivells relatius de remuneracions. Mentre que a Barcelona-ciutat teníem una mitjana de 17.000 ptes. mensuals, a les petites ciutats apareix una mitjana de 13.000 ptes. El ventall de remuneracions és també més reduït a les petites ciutats (només tres indivi

(1) Hi ha, tanmateix, una informació adicional objectiva que té el seu interès i que va en el sentit que el mercat de treball no és més rígid o ofereix menys oportunitats que a Barcelona (tenint en compte que la població resident a les petites ciutats és el residu de la na dia + el saldo migratori; a la pregunta sobre si l'entrevistat estigué una o més vegades en atur o cercant treball almenys durant dues setmanes, tenim respostes afirmatives d'un 39% a Barcelona-ciutat i de només un 20% a les petites ciutats).

us apareixen amb més de 35.000 ptes. mensuals, i cap amb més de 50.000 ptes. mentre que a Barcelona-ciutat hi ha, a la nostra submostra, dotze joves amb més de 50.000 ptes. mensuals).

Per no allargar massa aquest informe provisional, diguem, finalment, que contràriament a la hipòtesi tradicional sobre l'existència d'una major independència patrimonial a les petites ciutats (una menor taxa d'assalariats o treballadors per compte d'altri), no apareix evidència estadística suficient. Els percentatges van en aquest sentit però les diferències són dèbils.

	Treballa per comp te propi	Treballa per comp te dels pares	Treballa per comp te d'al- tri	No treba- lla, estu- dia, etc.	
Barcelona-ciutat	12	3	75	10	100
Petites ciutats	13	9	73	5	100
Total que treballen per compte propi i per compte dels pares: 15% a Barcelona-ciutat, 22% a les petites ciutats.					

11) Integració familiar i orientacions cap a l'autoritat.

En aquest apartat serem breus ja que les diferències que sorgeixen respecte de Barcelona-ciutat s'ordenen generalment en el sentit que cal esperar segons les hipòtesis més comunes, és a dir:

- una major pràctica religiosa a les petites ciutats (23% a Barcelona-ciutat, 42% a les petites ciutats);
- una major integració amb els pares i amb la formació rebuda d'ells (diversos ítems, les diferències varien al voltant de +7 i +10%);
- una major referència a l'Església (+10%) a les preguntes que impliquen una elecció moral;
- una major importància concedida a la fidelitat de la muller al marit (+17% a les petites ciutats); etc.

Tota aquesta àrea de respostes configura la imatge d'una joventut força conservadora, i s'hi accentuen els trets que ja aparegueren a Barcelona-ciutat.

Joventut conservadora, però això no vol dir tradicional,

ja que no reproduïx o tendeix a reproduir el sistema d'observança de normes de la societat històricament antecendent. L'acceptació de la formació rebuda dels pares i les expectatives "tradicionals" davant el sexe contrari (relacions que pertanyen als àmbits familiar i interindividual), coexisteixen amb el fenomen d'independència relativa de l'autoritat pública institucionalitzada, tant de l'Església com de l'Estat. No podem dir que es rebutgi aquesta autoritat; les dades que tenim tendeixen a suggerir més aviat que és ignorada, en particular a totes les matèries on es pot fer apel·lació a la pròpia consciència. (De totes maneres, aquesta "ignorància relativa" tant de la norma eclesiàstica com de la llei civil apareix una mica menys forta a les petites ciutats que a Barcelona-ciutat).

Hi ha uns altres aspectes que mereixerien una anàlisi més específica i rigorosa, com per exemple les respostes a través de les quals es poden detectar les orientacions comunitàries o individualistes. Diguem de moment que la lectura dels resultats primers dóna, prima facie, la impressió que els nivells de consciència comunitària són força baixos. Volem dir, amb això, que en les respostes a preguntes referents a participació en associacions voluntàries, a la funció dels sindicats o d'altres representants dels treballadors en les relacions de producció, i a l'avaluació dels companys de treball, hi trobem percentatges massa dèbils per a poder deduir orientacions comunitàries dels individus. D'això hom no pot inferir-ne que ens trobem en presència d'individus amb orientacions que poguessin ésser qualificades d'antisocials; el que s'esdevé és que les expectatives i avaluacions socials es concentren sobre la relació conjugal i sobre la família. Dit amb el llenguatge "funcionalista", les orientacions anomenades **expressives** varien fortament segons vagin dirigides cap als companys de treball o cap als membres de la família. Ara bé, l'explicació d'aquesta aparent anomalia, potser hom la pot trobar en termes no funcionalistes: seria possible que els individus sentissin avui una progressiva inseguretat pel que fa a l'estabilitat de les relacions conjugals i familiars (i, per tant, tendeixin a emfatitzar la importància d'aquestes relacions) en tant que la seguretat de què frueixen en les relacions de treball i ocupació els duria a valorar menys la companyonia amb els companys de treball. Això, naturalment, és una hipòtesi que intentarem explorar en l'anàlisi, si és possible amb la informació de què disposem.

SUBMOSTRA CORRESPONENT A LOCALITATS DE LA COURBACIÓ DE BARCELONA

Aquest és el tercer informe provisional sobre les distribucions dites marginals (percentatges de dades i respostes dins de cada variable, sense encreuaments entre variables) referent a l'enquesta sobre la joventut duta a terme per aquest Laboratori. Aquest tercer informe es basa en 288 joves entrevistats a les localitats de Badalona, Cornellà, l'Hospitalet, Molins de Rei i Montcada-Ripolllet.

Per raons d'economia d'espai i de temps, no repetim les consideracions de tipus metodològic, descripció de la mostra, parèntesis d'edat, blaix possible quant a l'estat civil, etc. etc., de què ja hem fet menció als dos informes anteriors.

1) Diferenciació, per l'origen i l'educació, de la població entrevistada respecte a les mostres de Barcelona-ciutat i de l'interior de Catalunya.

La primera observació important sobre aquesta subpoblació resident a les localitats veïnes de Barcelona, és la següent: el fet que la distribució entre els que han escollit que l'entrevista se'ls fes en català i els que han escollit que es fes en castellà, dóna diferències percentuals que són ben significatives respecte a Barcelona-ciutat. A la capital el 56% dels entrevistats escolliren com a llengua de l'entrevista, el català, i el 44% el castellà; en aquestes localitats de la courbació trobem el 67% que escullen el castellà i només el 33% el català. Calia esperar aquest tipus de distribució (si bé potser no tan marcada) si pensem en les dades estadístiques publicades sobre el cens del desembre de 1970 per alguns municipis (com l'Hospitalet).

La segona observació important correspon al nivell educatiu. En aquesta mostra trobem un 63% d'individus (sense discriminar l'origen, ja que no tenim l'encreuament) que només tenen estudis primaris i algun curs de formació professional (el qual^{no} implica el començ d'estudis secundaris de cap tipus). Si introduïm la distinció entre catalano-parlants i castellano-parlants, es confirma a bastament l'observació que ja fèiem a l'enquesta sobre immigracions i mobilitat social finançada per la Fundació Jaume Bofill: una dada

estadística bruta com el lloc de naixement dicotomitzat entre "Catalunya" i "fora de Catalunya", implica una desigualtat de nivells educatius d'una tal intensitat que podem dir que ens trobem de fet davant de dues poblacions diferents. Encara no tenim l'encreuament entre el lloc de naixement i l'educació, però sabem que, dels 288 individus, 146 són nascuts a Catalunya i 142 nascuts fora de Catalunya, xifres que en comparar-les amb les de l'elecció de la llengua de l'entrevista (192 castellans i 96 catalans) ens diuen que una part dels joves nascuts a Catalunya parlen castellà i probablement són catalans de primera generació.

Sabem, d'entre els que escolliren el castellà com a llengua de l'entrevista, quins tenen estudis només primaris i quins tenen més que estudis primaris, i igualment dels que escolliren el català com a llengua de l'entrevista. Dins el grup de parla castellana, el 65% tenen estudis només primaris, mentre que dins el grup de parla catalana només el 43% tenen estudis només primaris. (És a dir, que el 57% dels de parla catalana han aconseguit fer estudis més que primaris). Aquesta diferència percentual del 22% no solament és estadísticament significativa sinó que necessàriament ha de produir efectes en les distribucions en preguntes d'opinió i d'altres on intervé el nivell educatiu dels individus.

És evident, per les dades d'aquesta subpoblació de localitats veïnes de Barcelona, que la capital es troba voltada de localitats on la població resident està, almenys quant als atributs educatius, molt més acostada a la de regions de la península fora de Catalunya, que la població resident a Barcelona-capital per un cantó i la de localitats de l'interior de Catalunya per l'altre.

Quant a l'origen dels pares dels nostres entrevistats, els catalans són minoritaris en magnituds encara més accentuades que les dels nostres entrevistats: pel que fa al pare, només el 27% són nascuts a Catalunya, i pel que fa a la mare, el 31%.

L'origen rural dels pares és també força marcat (catalans o no catalans, ja que encara no tenim l'encreuament) des del moment que, pel que fa al pare, el 74% nasqueren a localitats de menys de 30.000 habitants i, pel que fa a la mare, tot un 77% nasqueren a localitats de menys de 30.000 habitants.

Com que als qüestionaris vàrem incloure preguntes sobre el nivell d'estudis assolit pel pare de l'entrevistat i el germà més gran de l'entrevistat (en cas que n'hi hagués), podem fer una comparació diacrònica de les dades de les respectives submostres de

Barcelona-ciutat i d'aquestes localitats de la courbació de què parlem. Cal dir en aquest aspecte que els resultats són particularment impressionants i corroboren una vegada més l'afirmació que ens trobem en presència de dues subpoblacions del tot diferents si més no al nivell educatiu.

Dicotomitant sobre la base dels percentatges de la posició d'estudis només primaris, podem veure pel quadre de la pàgina nº 38 que,

- 1) a la generació del pare la subpoblació de la courbació té un 24% més d'individus que no passaren dels estudis primaris;
- 2) a la generació del germà més gran (quan hi és: els percentatges han estat recalculats), a la subpoblació de la courbació hi ha un 39% més d'individus que no passaren dels estudis primaris. (El lector, del fet que la diferència percentual comparativa entre la generació del pare i la del germà més gran, respectivament a Barcelona i a la courbació, s'incrementi de -24% a -39%, no ha de deduir-ne que a la subpoblació de la courbació hi ha hagut un procés negatiu d'educació, ja que, intrapoblació, el percentatge amb estudis solament primaris disminueix de 79% a 75. Com pot hom conciliar aquesta, encara que molt petita, relativa millora educativa, entre el pare i el fill, amb el fort decreixement (-15%) en la diferència percentual comparativa amb la població de Barcelona en la generació del germà més gran?. És molt possible que en el mètode de càlcul ens trobem aquí davant un efecte del fenomen següent: les famílies de la courbació són més nombroses que les famílies de Barcelona-ciutat, i per tant a la nostra mostra apareix una major magnitud relativa d'individus amb probabilitats de tenir un germà més gran de sexe masculí);
- 3) finalment, a la generació de l'entrevistat, hi continua havent una distància educativa entre Barcelona-ciutat i la courbació (-32% en contra de la subpoblació de la courbació), si bé baixa el percentatge dels individus amb estudis només primaris, tant a Barcelona-ciutat com a la courbació.

La segona observació d'interès que surt de la lectura de les xifres consignades al quadre consisteix a veure que a la subpoblació corresponent a Barcelona-ciutat el salt educatiu, per dir-ho així, es dona ja entre la generació del pare i del germà més gran de l'entrevistat, mentre que a la subpoblació correspo-

nent a la courbació no hi ha un salt educatiu entre la generació del pare i la generació del germà més gran de l'entrevistat. Dit amb unes altres paraules: la subpoblació de Barcelona-ciutat va, en termes educatius, una generació avançada respecte a la subpoblació de la courbació.

Percentatges amb estudis només primaris o primaris i alguna classe d'estudis d'oficis (excloent estudis secundaris, fins i tot els elementals).

	Pare de l'entrevistat	Germà més gran de l'entrevistat	Entrevistat	Diferències percentuals a favor de la generació més jove
Barcelona-ciutat	55	36	31	+ 24
Localitats de la courbació	79	75	63	+ 16
Diferències percentuals en contra de la subpoblació de la courbació	-24	-39	-32	

En la mesura que es pot parlar d'una associació negativa entre mida de la família i educació (ja que la relació entre aquestes dues variables es troba mediatitzada per altres variables i no haurien d'ésser relacionades aïllades), diguem, també, que la mida de la família dels entrevistats apareix en aquestes localitats de la courbació com a major que a les famílies dels entrevistats a Barcelona-ciutat, i això tant en la família d'orientació com en la família de procreació, és a dir, respectivament, les famílies on nasqueren els nostres entrevistats i les famílies que ells mateixos ja estan bastint. No solament el nombre de germans i de germanes dels nostres entrevistats a la courbació és més gran que el dels germans i germanes dels residents a Barcelona-ciutat, sinó que, tot i que els més grans dels nostres entrevistats tenen només 27 anys, els que trobem a la courbació ja tenen un nombre de fills relativament més alt que els que trobem a Barcelona-ciutat.

El 36% dels entrevistats en aquestes localitats de la courbació són casats (11% més que a Barcelona-ciutat, cosa que ens suggereix que no hi tenim un biaix per raons de l'estat civil). Entre els casats, el 41% de les mullers són catalanes (un 20% menys que a Barcelona-ciutat, on el 61% de les dones dels nostres individus casats eren catalanes).

2) Participació a la cultura catalana.

Una àrea que convindria estudiar més endavant específicament (si fos possible per mitjà de noves enquestes) consisteix en l'observació de les orientacions dels individus d'origen no català cap a la integració a la societat catalana a través de la construcció d'una nova identitat i l'abandonament relatiu de trets de llurs identitats d'origen.

En aquest moment no podem formular valoracions de com ha funcionat la pregunta: "¿Creu vostè que hi ha un poble català i, en cas positiu, hi pertany?".

Un dels problemes que hi ha en aquest país és el de la relativitat de la validesa social d'alguns termes. Vàrem haver de fer servir el terme "poble" per la impossibilitat legal de poder fer servir altres termes semànticament més precisos, i és evident que en fer aquesta substitució carreguem amb un marge d'imprecisió encara més gran una pregunta l'eficàcia de la qual depèn molt del nivell cultural dels nostres entrevistats. No ens trobem en situa-

ció de poder dir què contenen per "poble català" els nostres entrevistats.

Degut a la manca d'investigacions sociològiques prèvies i fetes amb un cert rigor metodològic, tampoc no tenim una literatura precedent que ens permeti detectar la importància relativa que a la nostra zona d'estudi poden adquirir les tendències que generalment es donen per existents quan es produeix la convivència de poblacions de divers origen ètnic o lingüístic. Sabem que una d'aquestes tendències agrupa individus que arriben al lloc final de llur migració amb allò que en literatura sociològica es coneix amb el nom de socialització anticipada; aquests individus no solament han idealitzat, ja abans del moviment migratori, la societat d'arribada, sinó que a més apareixen disposats a abandonar els trets de llurs identitats d'origen i a substituir-los pels que els semblen més distintius de la societat receptora (si bé de vegades es tracta de trets-clixé). Si la societat receptora no satisfà complidament les expectatives, una petita part d'aquests individus pot prendre actituds de replegament o de marginació, mentre que una altra part es pot radicalitzar en una espècie de "fuite en avant" mirant d'accentuar encara més alguns trets realment o suposadament característics de la societat d'arribada. (Aquest podria ésser el cas històricament visible, a nivell individual, d'alguns ultra-catalanistes del primer terç dels segle XX que no eren nascuts a Catalunya ni tenien cap tradició cultural catalana). És possible que la gran majoria dels immigrants no arribin amb una socialització anticipada, sinó simplement amb unes expectatives econòmiques, i els són indiferents els problemes de la identitat cultural de la societat receptora. Finalment, per a una altra petita minoria d'immigrants, els atributs d'identitat cultural d'origen continuen essent altament pertinents, i miren de construir, dins la societat receptora, nuclis de tipus endocultural que constitueixen veritables illots de conservació folk (actitud aquesta que no és pròpiament la d'un replegament cap a la marginació, ni tampoc la d'una resistència a la integració -integració que es pot realitzar perfectament en les funcions econòmiques i de treball-, sinó la d'una preservació de llur identitat, procés que és de naturalesa diferent).

La nostra perplexitat és, de moment, considerable quan veiem que dues subpoblacions d'atributs diferents com les que hem anat considerant a Barcelona-ciutat i a les localitats de la cour bació, donen pràcticament la mateixa distribució, en percentatges,

de respostes a la pregunta més amunt citada sobre l'existència del poble català i la pertinença a ell de l'entrevistat: tant a Barcelona-ciutat com a la seva courbació el 87% diuen que existeix un poble català (dels quals el 63% afirmen que hi pertanyen i el 24% que existeix però que l'entrevistat no hi pertany); un 8% diuen que no existeix un poble català, i un 5% no ho saben o no hi responen. Des del moment que els nascuts a Catalunya són (en aquestes localitats de la courbació) només el 51%, és obvi que el reconeixement de l'existència d'un poble català supera en molt la proporció que es podia predir a partir de la simple variable del lloc de naixement; el percentatge d'afirmació de pertinença al poble català (63%) excedeix també el simple fet del naixement a Catalunya.

A la pregunta sobre participació a la cultura catalana trobem, en canvi, que els percentatges respecte a Barcelona-ciutat baixen en aquestes localitats de la courbació, com era d'esperar vista la menor presència de catalans nadius: un 6% diuen que hi participen activament (a Barcelona-ciutat un 8%); un 25% diuen que hi participen passivament (a Barcelona-ciutat un 31%); finalment, el 69% diuen que no participen a la cultura catalana (a Barcelona-ciutat el 60%).

Pel que fa a la llengua parlada predominantment a casa, només el 28% diuen que parlen exclusivament el català (a Barcelona-ciutat el 45%); un 9% simultanegen el castellà i el català (a Barcelona-ciutat el 14%) i, finalment, un 62% no mencionen el català, és a dir, parlen exclusivament el castellà (a Barcelona-ciutat el 41%).

A la pregunta de control i de prospecció sobre el que faria l'entrevistat en cas que es publicués un diari en català de la mateixa quantitat i qualitat d'informació que els existents en castellà, diuen que llegirien exclusivament el diari en català el 12% (a Barcelona-ciutat el 18%); diuen que simultanejarien el diari en català i un diari en castellà, el 38% (a Barcelona-ciutat el 45%); diuen, finalment, que continuarien llegint exclusivament el diari en castellà el 40% (a Barcelona-ciutat el 28%). El percentatge dels no ho saben, no hi responen, etc. és similar en ambdues submostres: 9%.

Provisionalment, d'aquesta sèrie de respostes podríem inferir que la percepció de la identitat cultural catalana és bastant independent de la participació en els mitjans de comunicació de masses i de les expectatives respecte a aquests mitjans. Aquesta hipòtesi té un cert interès i mirarem de confirmar-la o invalidar-la.

dar-la al moment de l'anàlisi multivariada.

Pel que fa a la lectura de llibres, com ja podem esperar del nivell educatiu més baix d'aquesta sub població, s'incrementa fortament el percentatge dels que no llegeixen llibres: un 32% a les localitats de la courbació (un 20% a Barcelona-ciutat). Les mencions de llibres llegits durant l'any exclusivament en català baixa del 5% a Barcelona-ciutat, al 3% a la seva courbació.

3) Autoidentificació de classe i imatge de classes a la localitat de l'entrevista i a Espanya.

Després del que hem dit fins ara, sembla que ja no cal assenyalar que ens trobem en presència d'una sub població el nivell econòmic de la qual es pot dir que és, en general, inferior a la sub població que analitzem per al cas de Barcelona-ciutat. Aquesta afirmació es pot il.lustrar amb diversos tipus de dades, tant objectives com subjectives.

Per exemple, a la pregunta referent a la situació econòmica de la família quan el nostre entrevistat va començar a anar a l'escola, veiem que l'ordre de respostes entre Barcelona i la courbació es capgira totalment:

Situació econòmica de la família quan l'entrevistat començà a anar a l'escola. En %.			
	Bona	Regular	Difícil
Barcelona-ciutat	31	45	24
Localitats de la courbació	14	53	32

Tot i que el valor modal a les dues sèries ve donat per la resposta "regular" (la situació de la família era "regular"), en el cas de Barcelona el percentatge més baix és donat per les respostes "difícil", mentre que a la courbació el percentatge més baix ve donat per les respostes "bona".

A la pregunta referent a la autoidentificació de classe per part de l'entrevistat no apareix ningú, a la courbació, auto-classificat en classe alta (a Barcelona-ciutat el 5%), són molts menys els que s'autoclassifiquen en classes mitjanes (el 68% a Barcelona-ciutat, el 49% a la courbació) i consegüentment s'incrementa

ta el nombre dels que s'autoclassifiquen en nivells baixos (el 17% a Barcelona-ciutat, el 39% a la courbació).

A la pregunta sobre el que ha fet l'entrevistat des que tenia edat d'entrar al mercat de treball, baixa a una tercera part de la població dels de Barcelona-ciutat els que no han treballat mai o que han seguit estudis; també baixa la proporció dels que han conjuminat estudis i treball (69% de la mostra a Barcelona-ciutat, 50% a la courbació), i lògicament, s'incrementa el percentatge dels que entraren al mercat de treball i no han continuat estudis (un 22% a Barcelona-ciutat, un 47% a la courbació: +25% treballen des dels 14 anys).

Pel que fa a la professió dels entrevistats, les comparacions amb les submostres s'ordenen en el mateix sentit, és a dir:

Diferències percentuals a la courbació respecte a Barcelona:

Professionals universitaris	- 9
Tècnics mitjans i baixos	- 8
Empleats administratius	- 7
Treballadors manuals qualificats	+ 26
Treballadors manuals, semi-manuals i no qualificats	+ 10

No insistirem més en el conjunt de trets associats a les descripcions anteriors; per exemple, respecte a la submostra de Barcelona-ciutat, s'incrementen els percentatges d'individus que tingueren el primer treball a l'agricultura; com que han estat molts els que entraren directament al mercat del treball en acabar l'escolarització, s'incrementen també els percentatges dels que tingueren el primer treball a la indústria; contràriament, baixen els que tingueren, o tenen ara, el treball al sector terciari.

Té un gran interès, tant teòric com polític, observar com canvien les imatges de l'estructura social quan es donen diferències d'aquest ordre als atributs bàsics. Naturalment, a la courbació hi ha més gent que a Barcelona-ciutat que no coneixen el concepte de classe social (un 18% a Barcelona, un 28% a la courbació); aquest efecte el podem plausiblement relacionar amb el nivell general més baix d'educació.

Sembla pertinent demanar-nos ara si, en un medi que és més industrial i on predominen els treballadors s'incrementa la percepció dicotòmica de la societat, és a dir, la divisió de la societat en només dues classes, o si els individus són sensibles a les imatges socials emeses des de la veïna capital.

Com a les altres **dues** submostres que hem examinat fins ara, el valor modal ve donat per la percepció de la divisió de la societat en tres classes; tanmateix hi ha diferències molt apreciables respecte a Barcelona: s'incrementa en un 13% la proporció dels que només citen dues classes; per altra banda, no hi ha ningú a la courbació que citi més de quatre classes, mentre que a Barcelona-ciutat eren un 11% els entrevistats que distingien quatre o més classes (és a dir, una visió molt estratificada de la societat).

Ara bé, l'increment del 13% en la visió dicotòmica no es pot atribuir a un contingut polític, perquè l'anàlisi semàntica de les respostes següents ens mostra que els termes emprats per designar les classes socials, tant a la població d'entrevista com a Espanya, tenen un contingut polític molt inferior al de Barcelona-ciutat:

	<u>Barcelona-</u> <u>ciutat</u>	<u>Courbació</u>
Fan servir termes amb contingut polític per designar la <u>classe alta de la població de l'entrevistat</u>	25%	11%
Fan servir termes amb contingut polític per designar la <u>classe baixa de la població de l'entrevistat</u>	11%	2%
Fan servir termes amb contingut polític per designar la <u>classe alta a Espanya</u>	25%	15%
Fan servir termes amb contingut polític per designar la <u>classe baixa a Espanya</u>	10%	2%

L'anàlisi semàntica dels termes emprats per l'entrevistat per a la pròpia identificació de classe, ens corrobora novament el que hem dit, ja que trobem només un 2% de termes als quals podem atribuir un contingut polític. A l'expressió "pertanyo a la classe treballadora o a la classe obrera" que fan servir el 27% dels entrevistats a la courbació (només un 11% a Barcelona), li podríem atribuir un contingut preponderantment polític si veiéssim que les respostes a les altres preguntes s'ordenen en aquest sentit, però, vist que això no hi és, som partidaris de no identificar les respostes nominatives d'aquesta classe amb aquelles que fan referència explícita a una relació de poder (p.e. els oprimits) o fan servir un terme consagrat per la literatura política (p.e. proletariat).

4) Integració al sistema polític i percepció de l'obertura del sistema social.

La simple lectura de les distribucions marginals a les tres submostres en què fins ara hem dividit la població enquesta ens encara ja des del començament amb un dels problemes majors que trobarem al moment de l'anàlisi: el fet que hi ha àrees de preguntes que donen distribucions percentuals que són, en general, les mateixes, o pràcticament les mateixes, tant a l'interior de Catalunya, com a Barcelona, com a la seva courbació. Podem afirmar que es tracta de variables sobre les quals no influeix el lloc de residència i de les quals podem aventurar també que es trobaran poc influïdes per les diferències d'educació, classe social o origen (català, no català). Les respostes sobre relacions de treball, sindicats, partits polítics, s'inscriuen en aquestes àrees de variabilitat gairebé nul·la; corresponen a una zona que, en principi, podríem definir com a allunyada dels interessos immediats de la gent i que no tenen relació amb els problemes de la vida de cada dia.

Així, per exemple, les distribucions a les moltes preguntes sobre la funció del sindicat a les relacions laborals, ens dona, a la courbació de Barcelona, la mateixa mitjana de respostes que a la ciutat (58%) i les mateixes cotes màxima i mínima (respectivament 71% i 28%).

A les qüestions referents als partits polítics, trobem a la courbació percentatges una mica més alts de gent que diuen que no saben res de política o que no saben o no volen respondre (+6%) i també dels que estan en contra de l'existència de partits polítics (+7%), la qual cosa sembla suggerir que aquesta ideologia antipartits s'escampa més fàcilment com més baix és el nivell d'educació d'una població. Si dirigim l'atenció a aquells que escullen partit pel qual votarien en el futur, en cas d'existència d'un règim de partits polítics, aleshores les distribucions que apareixen a la courbació ens suggereixen la superposició de dos fenòmens:

- a) per un cantó l'adhesió dels individus a termes semànticament molt clars la connotació política dels quals no pot oferir dubtes, com són els de "falangista" o "comunista"; cosa que implica una menor menció de termes ambigus com el de social-demòcrata;
- b) per altra banda, un cert efecte dels individus de fora de Cata

lunya en el sentit d'una relativa major presència de partits de dreta.

Però, en conjunt, i a l'engròs, no sembla que ens trobem davant distribucions radicalment diferents, o almenys, no hi apareixen unes diferències tan grans com les que podríem esperar vistes les distàncies en els atributs de base.

Excloent del càlcul dels percentatges, tant per a Barcelona-ciutat com per a la courbació, els individus que no ho saben, no volen respondre o estan en contra del règim de partits polítics (i que ja hem dit que són, entre els dos ítems, un 13% més a la courbació), tenim les distribucions següents:

<u>Votarien a:</u>	<u>Courbació</u>	<u>Barcelona</u> <u>ciutat</u>
Monàrquics	8%	4%
Falangistes	7%	3%
Demòcrata-cristians	21%	22%
Social-demòcrates	29%	38%
Socialistes	26%	28%
Comunistes	7%	4%
Extrema esquerra	1%	1%

Tenint present la mida més aviat petita de la mostra, cal prendre amb tota la precaució els percentatges els parèntesis de confiança dels quals són realment molt grans; tanmateix és evident que aquestes dues distribucions difereixen en el sentit que la de la courbació dóna valors més alts, tant a l'extrema esquerra com a l'extrema dreta, mentre que la de Barcelona dóna valors més alts al centre, fins al punt que si sumem els percentatges d'extreuma esquerra i extrema dreta trobem un 23% per la courbació i un 12% a Barcelona-ciutat. No n'hem fet el càlcul respecte de la mida de les respectives mostres, però és molt probable que aquesta desuviació d'un 11% sigui estadísticament significativa.

Dins les orientacions generals de tota la població enquestada podem assenyalar, entre els joves de la courbació, una major integració dins el sistema polític en aspectes específics com ara aquests:

- a) A la pregunta sobre possibilitats de participació als afers polítics, un 11% donen respostes que impliquen que hi ha prou llibertat per participar (a Barcelona-ciutat un 5%); un 64% donen respostes que indiquen que hi hauria d'haver més llibertat per participar (a Barcelona-ciutat un 78%); aquestes diferències són ben notables pel fet que alhora s'incrementa el percen-

tatge dels que no ho saben o no hi responen (+ 8), és a dir, que l'efecte de l'increment del percentatge dels que "no ho saben, no responen, etc." no fa disminuir els percentatges dels que han respost a la distribució especificada i, per tant, si les diferències es reduïssin només a aquests darrers, foren encara més visibles.

- b) A la pregunta sobre l'avaluació del servei militar, els joves de la courbació donen força més respostes positives (+ 15%) i menys respostes negatives (- 10%).
- c) A la pregunta sobre si la justícia és igual per a tothom o afa-voreix alguns, tenim també una disminució de l'avaluació de la justícia com a parcial en favor dels privilegiats (- 9% a la courbació).

Algunes d'aquestes diferències percentuals no són molt fortes però des del moment que totes s'ordenen sistemàticament en el mateix sentit, podem assegurar que són coherents quant a orientacions i actituds.

Per altra banda, de les preguntes referents al treball, les possibilitats educatives dels fills dels obrers, i les expectatives socials futures per als fills dels mateixos entrevistats, creiem que en podem deduir això:

- i) Aquests joves de la courbació tenen una certa consciència de l'existència d'una mobilitat col·lectiva que els és favorable, fenomen que estaria a la base d'una percepció del sistema social com a força obert. Aquesta consciència es pot deure a dos factors de naturalesa diferent:
 - a) la facilitat amb què han trobat ocupació a causa de l'expansió del sistema productiu a la zona;
 - b) les posicions socials d'origen o de partida, mesurades pel nivell educatiu i social, en general, dels pares, impliquen una situació comparativa més baixa que les posicions de partida dels joves de Barcelona-ciutat, i en aquest sentit el camí de mobilitat vertical recorregut pels joves de la courbació apareixeria com a més llarg, o, dit d'una altra manera, recobrint una dimensió de distanciació respecte dels pares.
- ii) Com a factor coadjuvant a una percepció més oberta del sistema social, creiem que podem citar la major facilitat amb què

han canviat d'ocupació satisfent decisions personals basades en motivacions econòmiques (+ 9% que els de Barcelona-ciutat).

Aquestes afirmacions anteriors s'han d'entendre dins els límits de relatiu desprivilegi de la mostra sobre la qual treballlem; per exemple, quan ens referim al baix nivell d'origen familiar, hem de tenir en compte que els pares d'ocupació agrícola són el 23% en el cas dels joves de la courbació i només el 7% en el cas dels joves de Barcelona-ciutat; i també, que la classificació de la classe social dels pares dóna un +25% de classe baixa per als de la courbació.

Pel que fa a l'ordre diacrònic de magnituds percentuals a les preguntes sobre la facilitat o dificultat de trobar treball, respectivament, quan prengueren el primer treball, en entrar al treball actual i a la possibilitat de canviar el treball actual per un treball més ben pagat, les sèries comparatives de respostes entre Barcelona-ciutat i la courbació s'ordenen en el mateix sentit (és a dir, proporcions fortament decreixents que suggereixen un progressiu enrigidiment del mercat de treball), però les magnituds absolutes es desvien en favor de les respostes "fàcil" o en contra de les respostes "difícil", de manera que corroboren l'afirmació segons la qual el mercat de treball és percebut, en conjunt, com a no tan rígid entre els joves de la courbació.

	Primer treball		En entrar al treball actual		Canviar avui per un més ben pagat	
	Fàcil	Difícil	Fàcil	Difícil	Fàcil	Difícil
Courbació	45%	16%	46%	33%	15%	72%
Barcelona-ciutat	33%	17%	30%	42%	10%	71%

La integració amb el treball apareix també com a més alta a la courbació que a Barcelona-ciutat: un 58% no volen canviar de treball a Barcelona-ciutat, un 67% no volen canviar a la courbació.

Finalment, en relació a la major obertura del sistema social, diguem que a la pregunta sobre les possibilitats de carrera universitària per als fills, els joves de la courbació donen un 83% de respostes positives (+4% que els de Barcelona-ciutat).

5) Algunes consideracions finals sobre orientacions culturals.

Diguem, parlant en gros, que la impressió que ens fa aquesta submostra dels encontorns de Barcelona és la d'una població que es troba del tot integrada al sistema productiu en tant que dador de treball i font dels ingressos individuals. Per altra banda, es tracta d'una població que conserva molt fortament les estructures familiars de la societat dita tradicional, la qual cosa és visible en l'èmfasi que apareix en les preguntes sobre la família, la funció exclusivament casolana de la dona, en el cas dels casats el percentatge notablement inferior de dones que treballen (1); la major satisfacció amb l'educació rebuda per part de la mare; la pràctica religiosa més alta que a Barcelona-ciutat (+ 12%) i alguns altres trets semblants.

Tanmateix, alhora apareixen ja els indicadors que es tracta d'una població subjecta a l'acció dels mitjans més populars de comunicació de masses; per exemple, baixa la lectura de diaris com "La Vanguardia" (-13% respecte a Barcelona-ciutat) i s'incrementa la lectura dels diaris esportius com "Dicen" (+4%), "Mundo Deportivo" (+5%), etc.

Es possible que en el cas d'aquella part de la població que són immigrants, coexisteixin els mecanismes de seguretat que proporciona encara la família tradicional i la focalització en la mare, la major estança de la dona a casa i la seva menor participació al sistema productiu, amb la pèrdua dels valors culturals i les tradicions de la societat d'origen, els quals són substituïts per la massificació cultural que donen la televisió i les publicacions esportives aptes per a la gent d'un baix nivell educatiu.

(1) Aquest resultat confirma el que és dit al primer fascicle publicat per la Fundació Jaume Bofill sobre els percentatges més baixos de població activa femenina que es troben en relació a la major presència d'immigrants.

A D D E N D U M

=====

D'una manera molt **sumària** podem mirar d'inferir algunes generalitzacions que, si bé no es deriven directament de cap distribució percentual concreta, constitueixen una forma de reinterpretació com la que es practica espontàniament quan es coneixen unes noves dades.

La coherència lògica del discurs analític no pot explicar la diversitat de situacions vitals a què s'han d'adaptar els individus. La contradicció, la inseguretat, les racionalitzacions de situacions que formalment semblarien inacceptables, i la instal·lació dels individus amb una certa estabilitat en situacions que a primer cop d'ull semblarien insostenibles, són elements observables a qualsevol experiència social que afecti grups d'individus.

Una anàlisi en termes de transició de la societat tradicional a la societat moderna, sembla poc adequada en aquest cas, per tal com no ens consta que s'estiguin afirmant ni un conjunt de valors, ni un sistema de relacions socials que responguin als postulats d'universalisme, racionalització, progrés, cientisme, etc., que són elements fonamentals d'aquest model. Hi ha trets o processos aïllats (com el de secularització o més precisament des-sacralització) que són evidents entre els joves enquestats, però no podem dir la mateixa cosa de les altres variables que suposadament co-varien amb aquesta.

El procés de creació de la pròpia identitat entre la joventut catalana sembla que té les bases més fermes en la inserció dels joves a l'estructura **sòcio-professional** o, dit amb altres paraules, a la seguretat de l'ocupació. Sobre aquesta base sembla que hi ha una voluntat d'autoafirmació i de distanciament respecte al món de la gent gran, però (cosa que no es contradiu pas) rebutjant moltes menys coses que les que ells suposen del sistema de relacions socials de la generació anterior. Sembla dubtós, fins i tot, que hi hagi una veritable innovació de valors: més aviat diríem que el que hi ha són àrees buides. El baix nivell general de l'educació (que es veu a través de les respostes increïbles que alguns joves universitaris han donat a algunes preguntes) contribueix, indubtablement, a aquest procés que no sabem si hem de qua

lificar d'immaduresa o bé de desorientació. Això no vol dir que els joves entrevistats no siguin molt conscients de llurs interessos i de tots els mecanismes de seguretat que els ofereix el sistema social existent. La ignorància o l'allunyament d'alguns valors tradicionals resulta compatible amb l'explotació factual de les oportunitats que dóna el sistema en una conjuntura social i econòmica com la que ells experimenten.

Per altra banda, pel que fa sobretot als immigrants procedents de l'Espanya rural o semirural, no hi ha dubte que assistim a fenòmens de desintegració de la mal anomenada societat tradicional, principalment pels efectes d'uns mitjans de comunicació de masses on actua la pura espontaneïtat en un nivell folk molt baix (és a dir, incapaços de transmetre tant la tradició cultural del país com els valors i pràctiques socials d'una societat industrialitzada avançada).

Cal tancar aquest breu Addendum recordant una altra vegada que la lectura de distribucions marginals constitueix l'etapa més rudimentària de l'anàlisi sociològica, i que cal procedir als encreuaments de variables i als tests estadístics aplicables als quadres de doble o triple entrada per tal de poder fer afirmacions més fundades.

E. PINILLA DE LAS HERAS

Antic "Chef de travaux" VIe section
(Sciences économiques et sociales,
École des Hautes Études, Paris).
Professor encarregat del curs "Lògica
de la Investigació científica",
Facultat de Ciències Econòmiques de
la Universitat Autònoma de Barcelona.

105!

INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS
DE LA ENQUESTA SOBRE LA JOVENTUD CATALANA

Submuestra correspondiente a Barcelona-ciudad

ÍNDICE

Página

1) Algunas precisiones sobre las características de la encuesta	1
2) ¿Quiénes son los individuos encuestados?	2
3) Educación recibida y participación en los medios de comunicación de masas	4
4) Participación en la cultura catalana	5
5) Participación en asociaciones	6
6) Autoidentificación de clase o imagen de clases en Barcelona y en España	6
7) Participación política y evaluación de las posibilidades futuras en este ámbito	7
8) Imagen del nivel de apertura de la sociedad	8
9) Situación laboral	9
10) Integración familiar y orientaciones respecto a la autoridad	11
11) Conclusión	13

INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS DE LA ENCUESTA
SOBRE LA JUVENTUD CATALANA. Submuestra correspondiente a Barcelo-
na-ciudad. (x)

1) Algunas precisiones sobre las características de la encuesta.

Dada la existencia de solamente dos estudios previos sobre la juventud, en sentido general, en este país, uno del Instituto Español de Opinión Pública, realizada en 1968, y otra una pequeña encuesta sobre muestra no probabilística realizada por Angeles Pascual, en 1967, y dado asimismo que el nivel de explotación de estas encuestas no permite realizar inferencias en profundidad, nos hemos visto obligados, en esta primera investigación del Laboratorio de Sociología, a planear una encuesta de tipo general que nos sirviese para conocer y organizar el campo de análisis elegido.

El cuestionario comprende, por consiguiente, numerosos items con los cuales tratamos de detectar las situaciones educativas y laborales de los jóvenes, sus orientaciones sociales, su grado de inserción tanto en el sistema productivo como en los subsistemas culturales, y cuáles son o parecen ser sus problemas principales.

Se decidió realizar la encuesta únicamente entre jóvenes varones, fundamentalmente por los dos motivos siguientes:

- i) al cubrir la encuesta toda Cataluña, no podíamos asumir la hipótesis de homogeneidad cultural entre los jóvenes de ambos sexos que quizá hubiera sido plausible adoptar para el caso de Barcelona-ciudad. Los ejemplos de las encuestas precedentemente citadas nos dicen que en este país hay todavía un gran desfaso cultural entre los dos sexos; tener en cuenta este fenómeno hubiera requerido la redacción de cuestionarios diferentes, por lo menos en parte, y además la ampliación de la muestra para tener efectivos absolutos suficientes que permitan el análisis multivariado;
- ii) la información estadística existente corrobora las tendencias ya hace tiempo conocidas sobre el bajo porcentaje de participación femenina en la población activa en este país. Dado que en el cuestionario hay una gran cantidad de preguntas relacionadas con la inserción de los jóvenes en el sistema productivo, problemas de empleo, movilidad profesional y sectorial, etc., hubiese sido necesario asimismo la creación de cuestionarios diferentes para cada sexo. En suma, las necesidades de economía (no tener que construir una muestra demasiado grande) y de simplificación del análisis, recomendaban fuertemente el reducir la encuesta a los jóvenes varones.

Inicialmente se había pensado tomar una sola cohorte generacional (jóvenes que cumplen o han cumplido 25 años en el año 1973), pero este proyecto hubo de ser abandonado puesto que los organismos estadísticos, tanto regionales como provinciales y locales, no podían suministrarnos los nombres y direcciones de una sola cohorte generacional con precisión y fiabilidad, y a un precio tolerable, más que en un tiempo de muchos meses y quizá de más de un año; asimismo, por sorprendente que parezca, es posible que con los reducidos efectivos absolutos de una cohorte en algunos municipios, hubiéramos tenido que ir a entrevistar la totalidad de los jóvenes existentes de esa edad, en tanto que en otros municipios (como Barcelona-ciudad) hubiera sido suficiente una muestra. Por razones me-

(x) No difundir ni citar públicamente sin consulta.

1

metodológicas no conviene mezclar en una muestra individuos que proceden de muestreo con individuos que constituyen la subpoblación total; por ello decidimos ampliar la muestra a las cohortes de varones nacidos entre 1946 y 1950 (ambos años inclusive) esto es, los que en 1973 cumplen entre 23 y 27 años.

La muestra global obtenida es de 988 individuos, de los cuales 431 corresponden a Barcelona ciudad, 288 a las localidades sorteadas en el área metropolitana, y 269 individuos a las localidades sorteadas de más de 10.000 habitantes pertenecientes a zonas de pequeña urbanización del resto de Cataluña.

Las localidades (o puntos de muestreo) fueron sorteadas al azar. Dentro de cada municipio los individuos han sido sorteados mediante la colaboración del Instituto Nacional de Estadística o de los Ayuntamientos, a partir de las listas electorales de votantes mayores de 21 años. La muestra es, por consiguiente, probabilística aleatoria (requisitos estadísticos mediante los cuales, en el lenguaje común, se suele decir que una muestra es representativa). La muestra no está estratificada, en el sentido de que hubieran sido introducidas cuotas para tener mayor representación de los individuos con niveles medios o altos de estudios; esta observación es muy importante porque en numerosas encuestas se tiende a sobre-representar los individuos con capacidad cultural suficiente para responder a un cuestionario medianamente complejo. Nuestra muestra refleja, pues, probabilísticamente las características reales de la población.

En este primer informe nos vamos a referir a los resultados que dan las distribuciones llamadas "marginales" correspondientes a los 431 individuos de Barcelona-ciudad. En estos resultados no hay ningún cruce de variables, operaciones que tienen que realizarse con la computadora en una fase posterior del análisis.

2) ¿Quiénes son los individuos encuestados?

De los 431 jóvenes encuestados en Barcelona-ciudad, el 74% son catalanes, el 69% nacidos en la provincia de Barcelona y el 64% nacidos en Barcelona-ciudad. El 26% han nacido en regiones del resto de la Península o en el extranjero, siendo la representación más fuerte la de Extremadura, Andalucía y Murcia que alcanza conjuntamente el 12%.

El 67% de los 431 entrevistados nacieron en lugar de alta urbanización (más de 200.000 habitantes).

El padre nació en Cataluña en el 57% de los casos (46% en la provincia de Barcelona). La madre nació en Cataluña en el 53% de los casos (41% en la provincia de Barcelona). Es fácil observar que las proporciones de catalanes y no catalanes en la generación de los padres tienden a acercarse a una equidistribución (50/50) mientras que en el caso de los jóvenes tenemos el 74% de catalanes.

Solamente el 39% de los padres nacieron en localidades de alto nivel de urbanización (más de 200.000 habitantes) y solamente el 37% de las madres. (A comparar con el 67% de nuestros entrevistados nacidos en lugar de alta urbanización, porcentaje citado precedentemente).

El 55% de nuestros entrevistados han nacido en la misma localidad que el padre y el 16% en la misma localidad que la madre. De esto se infiere que en el 16% de los casos el padre se había trasladado a vivir a la localidad donde había nacido su esposa (es

te fenómeno se conoce en antropología cultural como matrilocalidad (este porcentaje del 16% parece más bien alto dentro del ámbito cultural de la Europa Occidental). En el 29% de los casos nuestros entrevistados nacieron en localidad diferente de la de nacimiento del padre y de la madre, y por lo tanto hay que formular la hipótesis de que los padres estaban ya en proceso de desplazamiento geográfico.

Para realizar las entrevistas disponíamos de cuestionarios redactados en castellano y en catalán, siendo voluntaria del entrevistado la elección de la lengua en que quería que se le hiciera la encuesta. El 56% eligieron el catalán y el 44% el castellano. Estos porcentajes sugieren que no es la localidad de nacimiento la que determina la elección lingüística, sino la lengua paterna (57% de padres catalanes, compárese con 74% de nuestros entrevistados catalanes).

La homogamia completa entre los padres asciende al 41% (padre y madre nacidos en la misma localidad). La homogamia parcial asciende al 14% (padre y madre nacidos en la misma provincia). En el 45% de los casos no hay homogamia. (Homogamia se usa aquí tomando exclusivamente la dimensión territorial, no la dimensión social).

Nuestra muestra está ligeramente sesgada en cuanto están sobrerrepresentados respecto a la realidad los individuos solteros (74% de los 431 entrevistados en Barcelona-ciudad); este sesgo se debe a las enormes dificultades que hubo en el curso de la encuesta para localizar a los individuos que en el momento de contraer matrimonio habían cambiado de dirección (habiendo nosotros recibido de los organismos estadísticos, donde se hizo el sorteo, las direcciones antiguas). Aunque se hicieron los esfuerzos necesarios para seguir la pista de los individuos, no fue posible localizarlos en algunos casos.

En lo que respecta a los individuos casados (29% el 61% de sus mujeres son catalanas).

11% de nuestros entrevistados han vivido en alguna ocasión en el extranjero como estudiantes, como trabajadores, o por ambos motivos (este 11% no incluye las salidas turísticas).

El 13% de los 431 entrevistados en Barcelona-ciudad tienen la misma profesión que su padre y el 87% profesión diferente.

Las profesiones de los individuos de la submuestra de que nos estamos ocupando son las siguientes:

Empresarios propietarios	4%
Directores, gerentes y similares	2%
Profesionales universitarios	10%
Técnicos medios	12%
Periodistas, intelectuales, escritores, artistas y similares	2%
Jefes administrativos, jefes de ventas, de compras, funcionarios públicos de nivel medio y similares	4%
Empleados administrativos	29%
Trabajadores manuales calificados	18%
Trabajadores semi-calificados y peones	8%
Sin profesión, no trabajan, estudian todavía, etc.	11%

* Es tan sorprendente este porcentaje del 16% que puede suceder que haya aquí la acumulación de dos cosas: verdadera matrilocalidad en unos casos y en otros que la madre del entrevistado se traslade, para dar a luz, a la localidad donde vive su propia madre (esto es, la abuela materna de nuestro entrevistado).

3) Educación recibida y participación en los medios de comunicación de masas.

El 31% de nuestros entrevistados en Barcelona-ciudad dicen que la situación de su familia en el momento en que ellos entraron en el sistema educativo era buena o bastante buena, el 41% dicen que la situación económica de la familia era regular, y el 24% que era mala o difícil.

Hemos clasificado las instituciones pedagógicas por las cuales han pasado nuestros entrevistados en: privadas religiosas, privadas no religiosas, y oficiales. Como es obvio, los individuos han podido realizar estudios bien sea exclusivamente en el ámbito privado, bien sea exclusivamente en el ámbito oficial, o en ambos.

El 18% han pasado por instituciones pedagógicas exclusivamente oficiales o públicas.

El 9% han pasado por instituciones pedagógicas exclusivamente privadas no religiosas.

El 8% han pasado por instituciones pedagógicas exclusivamente privadas religiosas.

El 7% han pasado por instituciones pedagógicas exclusivamente privadas (religiosas y no religiosas).

Estos últimos porcentajes (instituciones privadas religiosas y no religiosas) implican que difícilmente el individuo puede haber conseguido un título estatal.

Un 26% ha pasado por instituciones pedagógicas oficiales y religiosas privadas.

Un 29% ha pasado por instituciones pedagógicas oficiales y privadas no religiosas.

Por último, un 12% ha pasado por toda clase de instituciones privadas y públicas, religiosas y no religiosas.

Solamente dos individuos dicen no haber recibido estudios de ninguna clase.

El 45% de los entrevistados en Barcelona-ciudad dicen que en su casa se habla exclusivamente el catalán, el 14% simultanea catalán y castellano y el 41% no menciona el catalán.

El 65% lee diarios todos los días. Un 4% dice leer revistas todos los días y un 34% lee revistas "cuando sale".

La Vanguardia es el diario citado en primer lugar con mayor frecuencia (51% de los casos) seguido por El Noticiero Universal (11%), El Correo Catalán (10%), "Dicen" (10%), TeleExpres (6%), El Mundo Deportivo (3%), Diario de Barcelona (1%). Un 2% mencionan diarios castellanos que se publican fuera de Cataluña. Un 5% no leen diarios. Un 14% no leen revistas.

En lo que respecta a la lectura de libros, el 20% dicen no leer nunca libros. Mencionan haber leído, en 1973, libros exclusivamente en catalán un 5%; mencionan haber leído exclusivamente en castellano 83%; mencionan haber leído libros tanto en catalán como en castellano 12% (estos porcentajes son sobre 346 individuos = 100, que son los que leen libros).

En lo que atañe a la televisión y siempre teniendo en cuenta la gran dificultad de evaluar las respuestas, puesto que no hay una medición objetiva común para apreciar lo que es mucha audiencia, mediana o poca, digamos que el 43% parecen seguir las emisiones de televisión con mucha frecuencia, el 28% con frecuencia media o más bien baja y el 29% ve la televisión sólo de una manera muy esporádica o casi nunca.

4) Participación en la cultura catalana.

Pasando ahora a las preguntas más específicas relacionadas con la existencia de un pueblo catalán y la participación activa o pasiva en la cultura catalana, vemos las distribuciones porcentuales siguientes:

Dicen que existe un pueblo catalán y que ellos pertenecen al pueblo catalán el 66% de los entrevistados en Barcelona-ciudad. Dicen que existe un pueblo catalán pero que ellos no pertenecen 21% (87% de afirmaciones de existencia de un pueblo catalán, porcentaje que es bastante superior al de los entrevistados nacidos en Cataluña, 74%). Niegan la existencia de un pueblo catalán el 8%, y no saben un 5%.

En la pregunta referente a participación en la cultura catalana (pregunta que era abierta) se consideró, al codificar, como participación activa la deducible de respuestas que implican que el entrevistado es miembro de asociaciones catalanas, o enseña en catalán, o utiliza el catalán como lengua de trabajo, sea en la creación literaria, en el teatro, en la política, etc.; se consideró como participación pasiva la deducible de respuestas como: ser capaz de leer libros en catalán, hablar el catalán, escribir, escuchar programas de radio en catalán y similares, esto es, respuestas que no implican especificidad individual de participación. Dicen que participan activamente en la cultura catalana 8%; dan formas de participación que son pasivas 31%; dicen no participar en absoluto en la cultura catalana 60%, (no responden 1%).

A la pregunta que se les planteó redactada de la manera siguiente: "En este momento, los diarios que se publican en Cataluña son todos en castellano. En el supuesto de que se publicase un diario en catalán, por lo menos de la misma calidad e interés que el mejor de los diarios en castellano ¿usted que haría?", la distribución de las respuestas es la siguiente:

En lo que concierne al nivel de estudios alcanzado, tenemos la distribución siguiente:

Estudios primarios o menos que primarios	14%
Cursos diversos de formación profesional, estudios comerciales o administrativos diversos	17%
Bachillerato elemental completo, bachillerato laboral o similares y estudios secundarios técnicos incompletos	16%
Estudios secundarios técnicos completos	9%
Bachillerato superior incompleto o completo	15%
Estudios universitarios clásicos-humanísticos incompletos	6%
Estudios universitarios clásicos-humanísticos completos	5%
Estudios universitarios técnicos incompletos	12%
Estudios universitarios técnicos completos	6%

Ya en la encuesta sobre migraciones hecha por la Fundació Jaume Bofill, se observa que los grupos de edades más jóvenes tendían a orientarse hacia las carreras técnicas, observación que queda ahora validada.

En lo que concierne a las personas que pudieron orientarse en la elección de estudios, el 33% de la muestra dicen que ellos mismos; los porcentajes que aluden al padre, la madre, un profesor, etc. son insignificantes.

El 63% de los entrevistados dice que la educación que han recibido es suficiente para ganarse la vida, el 34% que es insuficiente y el 3% no saben.

El porcentaje de satisfacción con la educación recibida en lo que respecta a la consideración social de que el individuo goza por haber tenido esa educación, asciende nada menos que al 71%. Si tenemos en cuenta que los individuos con estudios superiores, completos o incompletos, son nada más el 29%, obtenemos una imagen de satisfacción con la educación, en lo que concierne a la consideración social, realmente sorprendente. Hay que pensar que el nivel educativo global medio de la población en general, es muy bajo, para que se dé un porcentaje tan alto de satisfacción con niveles de educación que son menos que los universitarios.

Si observamos la satisfacción de nuestros entrevistados en cuanto al contenido de la educación recibida, mediante la pregunta "la enseñanza que recibió ha sido suficiente o insuficiente para tener un conocimiento científico de las cosas?", vemos que solamente el 44% dicen que ha sido suficiente, el 54% insuficiente y el 2% no sabe.

Leería exclusivamente el diario en catalán	18%
Leería dos diarios, uno en castellano y otro en catalán	45%
Seguiría leyendo preferentemente el diario en castellano	28%
No saben, no responden, etc.	9%

5) Participación en asociaciones.

Hay resultados sorprendentes en este terreno en el sentido de que la participación parece decrecer con la edad (hay que esperar el cruce). Esta imagen se deduce por ahora únicamente de las respuestas a las preguntas sobre participación en asociaciones en el pasado y afiliación : de los entrevistados en el presente (esto es, en el momento de la encuesta). El 80% de los entrevistados en Barcelona-ciudad estaban afiliados, en el pasado, a alguna asociación. Solamente el 50% dicen estar asociados hoy.

Distinguiendo tipos de asociaciones a las que están hoy afiliados, los únicos items que superan el 5% son:

Asociaciones de tipo artístico	6%
Asociaciones deportivas	35%
Asociaciones culturales	22%
Asociaciones de ayuda social	6%

Las menciones de afiliación a asociaciones políticas, sindicales y religiosas están por debajo del 6%.

6) Autoidentificación de clase e imagen de clases en Barcelona y en España.

El 5% se clasifica en clase alta (utilizando esta expresión o similares), el 68% en clases medias y el 17% en clase baja u obrera. Hay un 10% que no saben clasificarse en una clase social o que no saben el significado del término "clase social". Un 1% se clasifica en grupos profesionales, en vez de hacerlo en términos clasistas.

La imagen de clases en Barcelona-ciudad nos da el valor modal en los que perciben tres clases (47%), siguiendo en orden cuantitativo los que perciben cuatro clases (13%) y los que perciben sólo dos (10%). Hay 11% de entrevistados que perciben más de cuatro clases, un 3% que percibe una sola clase social, un 15% que no saben y un 1% que dan respuestas inclasificables. Dado que la imagen tricotómica de clases (tres clases) suele corresponder a la distinción entre alta, media y baja, o similares, podemos ya asegurar que la imagen de clase más extendida corresponde a una dimensión de estratificación (esto es, de diferencias de status) y no a una dimensión política, la cual suele asociarse a imágenes dicotómicas (por ejemplo, burguesía y proletariado, clase dominante y dominada, y similares).

El análisis semántico de los conceptos utilizados para designar (siempre referente a Barcelona-ciudad) la clase más alta y la clase más baja de las citadas por el entrevistado, validan esta impresión: para denotar la clase más alta sólo el 25% utilizan conceptos políticos o asimilables a la dimensión de poder o dominación, mientras el 56% utilizan conceptos que connotan dimensiones de status o de diferencias económicas (En lo que concierne al análisis semántico del concepto utilizado para denotar a la clase más alta, tenemos 19% de no saben y de respuestas inclasificables).

Para denotar a la clase más baja, 11% utilizan conceptos que connotan una dimensión de poder o de dominación, en tanto que

nada menos que el 51% utilizan conceptos que denotan privación (ejemplos: los pobres, los que no pueden gastar, los que están abajo, los marginales, los humildes, etc.). Finalmente un 18% señalan como la clase más baja, la clase obrera o la clase trabajadora, utilizando nominativamente estos términos. (Se repite el 19% de respuestas inclasificables y de no saben).

La imagen de clases en España nos da también la estratificación en tres clases como el punto modal : 41%. Le siguen en orden cuantitativo los que citan dos o cuatro clases, ambos con el 13% cada uno. Contrariamente a lo que podría haber hecho suponer la hipótesis derivada de la lectura intuitiva de algunos cuestionarios, según la cual la imagen de clases en España sería más polarizada que en Barcelona-ciudad (en el sentido de tender a reducirse a dos clases), esta hipótesis no parece verificarse con las distribuciones aquí observadas; las diferencias porcentuales son mínimas cuando comparamos la distribución de opiniones sobre clases sociales en Barcelona y clases sociales en España.

7) Participación política y evaluación de las posibilidades futuras en este ámbito.

Solamente 2% dicen estar afiliados a asociaciones políticas, y 5% a asociaciones sindicales.

A la pregunta sobre la existencia de suficiente libertad para participar hoy en los asuntos políticos, 5% estiman que hay suficientes u óptimas posibilidades de participación, en tanto que 78% dicen que debería haber más libertad para participar (y por lo tanto que hay demasiado poca) y 17% no saben o no opinan.

A la pregunta sobre si los sindicatos deben ser asociaciones en las que participen todos los que tengan un empleo (esto es, sin discriminación del nivel jerárquico y del origen de la remuneración) o deben ser asociaciones en las que participen sólo los trabajadores (entendiéndose los asalariados pertenecientes a la clase obrera), el 52% dan respuestas que visualizan el sindicato como abierto a toda clase de gente que tenga un empleo, sea cual sea su nivel, mientras el 42% dicen que los sindicatos deben ser sólo de los trabajadores.

No hay identificación entre participación política e intereses de una sola clase (identificación que sería deducible sea de la doctrina liberal clásica, sea de la doctrina marxista). El 63% dicen que los partidos políticos deben representar los intereses de clases diferentes (y por tanto que un partido político debe ser policlasista), mientras que el 19% dicen que un partido político debe representar a una sola clase (de nuevo 19% no saben o no responden).

Con todas las precauciones que hay que imputar a las respuestas a una pregunta de esta naturaleza, digamos que preguntados sobre el partido político al que votaría el día de mañana (supuesta la existencia de un régimen de partidos) tenemos las distribuciones siguientes:

Monárquicos	2%
Falangistas	2%
Democratacristianos	12%
Socialdemócratas	21%
Socialistas	15%
Comunistas	2%
Extrema izquierda	1%

Están contra la existencia de partidos políticos, 21%

No saben, no quieren contestar, dicen ignorar todo de la política, 24%

La sinceridad de estas respuestas puede ser parcialmente controlada a través de los cruces, operación que se hará más adelante. Digamos, de momento, que en lo que atañe a las preguntas sobre nacionalización de la información y de la gran banca 41% opinan que los grandes Bancos deberían ser nacionalizados (porcentaje que viene a ser el equivalente de la agregación de presuntos socialdemócratas, socialistas, comunistas y extrema izquierda, lo cual no quiere decir que los que opinan que los grandes Bancos deberían ser nacionalizados sean los mismos individuos; hay que esperar el cruce).

Respecto a la nacionalización de los grandes periódicos sólo el 16% cree que la información debería ser nacionalizada. (Esta pregunta ha funcionado bastante mal, en cuanto, por razones de no recargar el cuestionario, no se hizo la distinción entre nacionalización de la información y propiedad pública de los grandes periódicos. La información puede estar nacionalizada siguiendo los grandes periódicos siendo privados).

Una pregunta muy interesante, que ha sido utilizada por el Director de la investigación en otros países, es la referente a la justicia: "si cree que la justicia es igual para todos o favorece a algunos". El 73% de los entrevistados cree que la justicia favorece a los que tienen dinero, a los poderosos, a los que tienen relaciones, etc. etc.

Dado que en sentido estricto las instituciones u organizaciones en las que se toman decisiones son consideradas por la teoría sociológica como instituciones políticas, podemos incluir en este epígrafe las cuestiones referentes a la función de los sindicatos en la toma de decisiones en el mundo del trabajo (o para usar el lenguaje socialista las relaciones de producción). Sería muy largo dar aquí el detalle, pregunta por pregunta, de las respuestas a las cuestiones planteadas sobre toma de decisiones y alternativas entre: i) gerencia o propiedad de la empresa; ii) organización sindical u otros auténticos representantes de los trabajadores; iii) gobierno. La media aritmética de las respuestas a las 16 preguntas planteadas que exigen la función sindical en la toma de decisiones da 58%. La cota más alta, con 71% para la función sindical, se refiere a la participación de los sindicatos o representantes de los trabajadores en la negociación de los salarios. La cota más baja, con 28%, la da las respuestas a la función sindical en la admisión de nuevos trabajadores en la empresa. (Recuérdese que en algunos países extranjeros ha existido o existe todavía el sistema de veto sindical en determinadas circunstancias sobre la libertad de admisión de nuevo personal por la empresa).

Llegamos, por último, dentro de este epígrafe de materias que en general podemos calificar de políticas, a las opiniones sobre el servicio militar (de nuevo con todas las precauciones que hay que adoptar sobre la sinceridad de estas respuestas). Dan una evaluación positiva del servicio militar, 26% de los entrevistados.

Dan evaluaciones ambigüas e inclasificables, en las que se mezclan términos positivos y negativos, 15%.

Dan evaluaciones negativas, 37%.

No han hecho todavía el servicio militar, 21%.

No saben, no responden, 1%.

8) Imagen del nivel de apertura de la sociedad

Hemos tratado de medir las opiniones sobre la apertura

de la sociedad con algunas preguntas referentes a las oportunidades que se cree tienen los hijos de los obreros y sobre las oportunidades que se supone tendrán los hijos de los entrevistados en general.

A la pregunta sobre si cree que hoy en Cataluña las oportunidades de los hijos de los obreros de tener un título universitario son las mismas que para el resto de la gente, obtenemos las siguientes distribuciones:

Creen que las posibilidades de tener un título universitario siguen siendo privilegio de minorías, 73%.

Creen que las oportunidades son las mismas para los hijos de los obreros que para el resto de la gente, 13%.

Están en desacuerdo con el planteamiento de la pregunta, no responden, etc., 13%.

En lo que concierne a la imagen del futuro, ésta es francamente optimista, tanto para que los hijos de los entrevistados lleguen a ganar suficiente dinero que les permita tener las comodidades modernas, como para que lleguen a cursar una carrera, como, finalmente, en lo que atañe a las oportunidades para participar en decisiones políticas y sociales.

La pregunta se planteó comparativamente ^{respecto} del entrevistado: "cree que sus hijos gozarán de más oportunidades que las que ha tenido usted para..."

Dan respuestas positivas en lo que concierne al estudio de una carrera, 79%.

Dan respuestas positivas en lo que concierne a ganar suficiente dinero para tener todas las comodidades modernas, 77%.

Dan respuestas positivas en cuanto a la participación en las decisiones sociales y políticas, 71%.

Finalmente, dan respuestas positivas a la cuestión "vivir con más libertad", 82%.

Estos porcentajes parecen notablemente altos, incluso a nivel comparativo internacional. Es importante señalar que unos umbrales de expectativas tan abiertos, pueden ser origen de frustraciones si las previsiones no se realizan, y por tanto dar lugar a fenómenos de radicalización que a través de esta encuesta hoy no se pueden, en absoluto, prever.

9) Situación laboral.

Es muy difícil resumir en este breve informe la cantidad de información reunida respecto a la entrada en el mercado de trabajo, sucesivos empleos y situación laboral actual. Digamos además que las distribuciones porcentuales a las preguntas aisladas ofrecen, en este caso, muy poca significación, y que es necesario proceder a los cruces de variables para poder organizar el material.

En el epígrafe 1 ya indicamos cuáles son las profesiones de los individuos entrevistados en Barcelona-ciudad; por tanto, no repetiremos aquí esta información.

sobre
A la pregunta ↓: qué han hecho desde que tenían edad de

abandonar la escuela primaria, vemos que las respuestas se ordenan de la siguiente manera:

22% entraron directamente al mercado de trabajo.

69% han trabajado y cursado alguna clase de estudios simultáneamente.

9% no han trabajado nunca y siguen estudios (o son ociosos).

Parece importante señalar las diferencias de percepción del mercado de trabajo a través de las preguntas relativas a la facilidad o dificultad de encontrar trabajo en: el momento en que encontraron su primer empleo, el momento en que encontraron su trabajo actual, y la posibilidad de cambiar su trabajo actual por uno mejor pagado.

En el momento en que encontraron su primer empleo, solamente 17% dicen que era difícil encontrar trabajo.

En el momento de entrar en su empleo actual, 42% dicen que era difícil.

En lo que atañe a la posibilidad de encontrar hoy otro empleo mejor pagado, 71% dicen que es difícil.

El orden diacrónico 17 → 42 → 71 es lo suficientemente elocuente para fundar la hipótesis de que los propios entrevistados se dan cuenta de una progresiva rigidez del mercado de trabajo; esto es, que las excepcionales condiciones de empleo de que han gozado entre 1962 y 1971 los jóvenes pertenecientes a las cohortes de baja natalidad, están modificándose ante la llegada, al mercado de trabajo, de cohortes cada vez más nutridas.

Un porcentaje que se puede considerar relativamente alto (39%) dicen que quieren establecerse por cuenta propia, la mayoría en comercio o servicios personales (sólo 6% en la industria).

Tienen pluriempleo, en este momento, el 20% de los entrevistados.

Consideran que su trabajo es estable o permanente el 80%

Dicen que su trabajo es eventual solamente el 8% (1% no saben, 11% estudian aún o no trabajan).

Entraron en su trabajo actual antes de cumplir 16 años, el 10% de los entrevistados. Entraron en su trabajo actual entre los 16 y los 18 años, el 17%. Entraron en su trabajo actual entre los 19 y los 21 años, el 15%. Entraron en su trabajo actual a los 22 o más de los 22 años, el 49%. (estudian, no trabajan, etc. 10%).

En lo que respecta a la historia ocupacional, parece haber una cierta estabilidad en el sentido de que son muy pocos los individuos (dentro de los que siempre han estado trabajando) que han cambiado muchas veces de trabajo: el 9% (se entiende por haber cambiado muchas veces de trabajo, haber cambiado más de cuatro veces).

Hay que hacer constar que aunque la muestra de que estamos hablando son residentes en Barcelona-ciudad, el 6% se desplazan a localidades vecinas por razones de trabajo. 84% tienen su empleo en la propia ciudad de Barcelona (recordemos de nuevo que 10% no trabajan).

Tienen contrato de trabajo firmado el 39% de los entrevistados. No tienen contrato de trabajo otro 39%.

Trabajan por cuenta propia 12%.

Dicen estar satisfechos con lo que ganan el 47%. Dicen estar insatisfechos con su remuneración, el 42%. No saben o no contestan 1% (recordemos de nuevo, no trabajan 10%).

Quieren cambiar de trabajo 31%. Lo están buscando ya 15%.

De manera similar a lo que ocurre en encuestas parecidas realizadas en otros países, la satisfacción con el trabajo da porcentajes diferentes a la satisfacción con el empleo. Generalmente la satisfacción con el interés que se encuentra en el trabajo suele ser superior a la satisfacción con el empleo. En nuestro caso nada menos que el 80% de los entrevistados dicen que su trabajo es interesante (este porcentaje es superior al que suele encontrarse en las encuestas en Francia).

En las respuestas a la pregunta sobre sus ingresos monetarios mensuales, observamos que, como es habitual en todos los países en esta clase de preguntas, aparecen valores modales en las cifras terminadas en 0 y en 5, ejemplos: 10.000, 15.000, 20.000 Ptas/mes (indicadores de respuestas que redondean y que no son exactas). El valor de la media aritmética se sitúa en unas 17.000 ptas. mensuales. El valor mínimo lo dan cuatro individuos con menos de 6.000 ptas./mes, y los valores máximos los dan dos individuos, uno con 80.000 y otro con 95.000 ptas./mes. Será necesario controlar estos valores por el número de horas trabajadas por semana, para lo cual es preciso proceder a los cruces. Digamos, de momento, que un 12% dicen trabajar menos de 40 horas semanales, un 53% trabajan entre 40 y 50 horas semanales y un 24% dicen trabajar más de 50 horas semanales. El standard de vida deducible de estos datos dado el nivel de precios en Barcelona (con todas las precauciones estadísticas que hay que adoptar en las comparaciones internacionales) parece bastante alto. Una remuneración media de 1 1/2 \$ por hora para jóvenes entre 23 y 27 años parece tener, en Barcelona, un poder adquisitivo mucho mayor que, por ejemplo, en París.

Hay una gran cantidad de información sobre movimientos profesionales y sectoriales (paso de industria a comercio u otros sectores y recíprocamente). Este material puede revestir un gran interés económico, pero tiene que ser analizado con mucho cuidado para poder extraer inferencias generales sobre estos procesos socio-económicos.

10) Integración familiar y orientaciones respecto a la autoridad.

Dado que esta subpoblación de jóvenes corresponde exclusivamente a Barcelona-ciudad, es sorprendente, en términos comparativos internacionales, el bajísimo porcentaje (4%) de entrevistados que viven solos, o con amigos, en hoteles, pensiones, etc. (es to es, no formando parte, como residentes, de una unidad familiar). Nada menos que el 70% viven con sus padres u otros ascendientes. El 21% viven con su mujer (familia conyugal en sentido estricto) y un 4% viven con su mujer y con ascendientes (sean de él o de la mujer). (Es decir, 74% de los entrevistados viven con alguna clase de ascendientes).

En los últimos años se ha hablado tanto de crisis de generaciones, de ruptura generacional y de otras expresiones mal definidas con las que se intenta cubrir el supuesto fenómeno de una

ruptura cultural entre los hijos y los padres, que no podemos por menos que calificar como particular de la sociedad que estamos estudiando el alto nivel de integración familiar y de conformismo respecto a la generación paterna.

Contrariamente a las hipótesis que podrían formularse respecto a la evaluación de los distintos roles del padre y de la madre, no hay apenas diferencias en las respuestas a las preguntas mediante las cuales se le pedía al entrevistado que juzgase la formación recibida, sea del padre o de la madre, en una serie de terrenos (adquisición de personalidad propia e independiente, distinguir en la sociedad lo que es justo o injusto, ser capaz de desenvolverse en la lucha por la vida).

Las respuestas que juzgan adecuada la formación recibida del padre se distribuyen entre el 67% y el 81%, y las respuestas que juzgan adecuada la formación recibida de la madre se distribuyen similarmente entre el 67% y el 80%.

En lo que concierne a las pautas culturales y los atributos personales deseables en el sexo contrario, digamos que la imagen que nuestros entrevistados tienen de la mujer corresponde a los modelos de clase media de 30 años atrás, y que nuestra encuesta no hace, en esto, más que validar lo que dice Angels Pascual en su pequeña investigación sobre la juventud.

Estos resultados están indudablemente influenciados por el hecho de que la muestra representa a la generalidad de la población masculina en estos grupos de edad, y por tanto son cuantitativamente mayoritarios los individuos de clase media y de clase obrera. Es muy posible que en esta ciudad el fenómeno de ruptura cultural con la generación de los padres se esté produciendo en edades más juveniles y exclusivamente en los niveles altos de la burguesía.

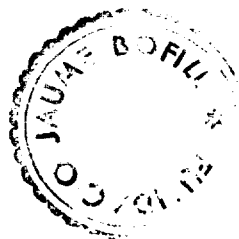
En cambio, podemos decir que detectamos evidencia suficiente para afirmar que entre nuestros entrevistados ha tenido lugar un proceso de construcción de su identidad con una cierta autonomía respecto a la autoridad social más general, sea del Estado, sea de la Iglesia.

Aunque el 86% se declaran católicos, solamente practican el 23%.

En las preguntas referentes a si hay que seguir las normas del Estado o de la Iglesia o atenerse sólo a la responsabilidad de la propia conciencia, obtenemos respuestas que son siempre mayoritarias en el sentido de ignorar, sea la Ley civil, sea la norma eclesiástica. Si el "despegue" respecto de la Iglesia fuese acompañado de una adhesión al Estado o a la autoridad civil, podríamos decir que estamos en presencia de una formación históricamente tardía de una conciencia de tipo protestante, puesto que, cuando nació el protestantismo, éste lo hizo en alianza con los Estados locales, contra Roma. Pero en nuestro caso vemos que la apelación a la propia conciencia no es suficiente para fundar esta afirmación: estamos ante una fuerte autonomía respecto de la autoridad, la cual en globa tanto a la Iglesia como al Estado. Dicho de otro modo, la ignorancia de la norma de la Iglesia aparece como un fenómeno incluído en otro más general. En las preguntas que conciernen problemas de elección moral se llega a un 78% de respuestas que no mencionan ni la Ley civil, ni la Iglesia.

11) Conclusión.

Como se dijo al principio, este primer informe tiene carácter meramente provisional, ya que no es dable extenderse en inferencias a partir de las distribuciones llamadas "marginales", las cuales constituyen el nivel más rudimentario del análisis sociológico. Los cruces de variables aportarán, sin duda, considerables modificaciones e incluso algunas sorpresas. Pero, en general, puede decirse que estamos en presencia de un grupo de jóvenes bastante integrados, tanto en el sistema productivo como en el cultural, con unas expectativas muy altas y abiertas, y bastante focalizados en los aspectos económicos e individuales del empleo y del trabajo.

105.²

**INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS
DE LA ENCUESTA SOBRE LA JUVENTUD CATALANA**

Submuestra correspondiente a localidades de la
conurbación de Barcelona

I N D I C E

Página

1) Diferenciación, por el origen y la educación, de la población entrevistada respecto a las muestras de Barcelona-ciudad y del interior de Cataluña	1
2) Participación en la cultura catalana.	4
3) Autoidentificación de clase e imagen de clases en la localidad de la entrevista y en España. .	5
4) Integración en el sistema político y percepción de la apertura del sistema social	8
5) Algunas consideraciones finales sobre orienta- ciones culturales	11

INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS DE LA ENCUESTA SOBRE LA JUVENTUD CATALANA. Submuestra correspondiente a localidades de la conurbación de Barcelona. (x)

Este es el tercer informe provisional realizado sobre las distribuciones llamadas marginales (porcentajes de datos y respuestas dentro de cada variable, sin cruces entre variables) referente a la encuesta sobre la juventud llevada a cabo por este Laboratorio. Este tercer informe concierne a 288 jóvenes entrevistados en las localidades de Badalona, Cornellá, Hospitalet, Molins de Rei y Montcada-Ripollet.

Por razones de economía de espacio y de tiempo, nos abstendremos de repetir todas las consideraciones de tipo metodológico con descripción de la muestra, paréntesis de edad, sesgos posibles en cuanto al estado civil, etc. etc., a las cuales hemos hecho ya mención en los dos informes precedentes.

1) Diferenciación, por el origen y la educación, de la población entrevistada respecto a las muestras de Barcelona-ciudad y del Interior de Cataluña.

La primera observación importante sobre esta subpoblación residentes en localidades vecinas a Barcelona, viene de constatar que la distribución entre quienes han elegido que la entrevista se les pasase en castellano y quienes han elegido que se les pasase en catalán, arroja diferencias porcentuales que son significativas respecto a Barcelona-ciudad. En la capital el 56% de los entrevistados eligieron, como lengua de la entrevista, el catalán, y el 44% el castellano: en estas localidades de la conurbación encontramos el 67% en castellano y sólo el 33% en catalán. Era de esperar este tipo de distribución (aunque tal vez no tan marcada) pensando en los datos estadísticos hechos públicos sobre el censo de diciembre de 1970 por algunos municipios como el de Hospitalet.

La segunda observación de importancia concierne al nivel educativo. En esta muestra hallamos un 63% de individuos (sin discriminar por origen, puesto que no tenemos el cruce) que poseen solamente estudios primarios y algún curso de formación profesional, (el cual no implica la iniciación de estudios secundarios de ninguna clase.) Si introducimos la distinción entre catalanes y castellanos, se confirma fuertemente la observación que ya constatamos en la encuesta sobre migraciones y movilidad financiada por la fundación Jaume Bofill: un dato estadístico tan grueso como el lugar de nacimiento dicotomizado entre, en Cataluña y fuera de Cataluña, implica una desigualdad de niveles educativos de tal intensidad que podemos decir que nos hallamos de hecho ante dos poblaciones diferentes. No tenemos todavía el cruce entre el lugar de nacimiento y la educación, pero sabemos que de los 288 individuos, 146 son nacidos en Cataluña y 142 nacidos fuera de Cataluña, cifras que al compararlas con las de la elección de la lengua de entrevista (192 castellanos y 96 catalanes) nos dicen que una parte de los jóvenes nacidos en Cataluña son castellano parlantes y plausiblemente catalanes de primera generación. Cono-

(x) No difundir, ni citar públicamente sin consulta.

cemos, dentro de quienes eligieron el castellano como lengua de la entrevista, quiénes tienen estudios sólo primarios y quiénes poseen estudios más que primarios, y lo mismo para quienes eligieron el catalán como la lengua de entrevista. Dentro del grupo castellano-parlante, el 65% de los individuos tienen estudios sólo primarios, mientras que dentro del grupo catalano-parlante solamente el 43% tienen estudios sólo primarios,, (es decir, el 57% de los catalano-parlantes han conseguido hacer estudios más que primarios). Esta diferencia porcentual del 32% no sólo es estadísticamente significativa, sino que además tiene que producir necesariamente efectos en las distribuciones en preguntas de opinión y otras en las que interviene el nivel educativo de los individuos.

Es evidente, por los datos de esta subpoblación de localidades vecinas a Barcelona, que la capital está rodeada por un cinturón de localidades en las cuales la población residente se halla, al menos por sus atributos educativos, mucho más cerca de la de regiones de la península fuera de Cataluña, que las poblaciones residentes en Barcelona-capital, por una parte, y en localidades del interior de Cataluña por otra.

En lo que concierne al origen de los padres de nuestros entrevistados, los catalanes son minoritarios en magnitudes todavía mayores que las de nuestros entrevistados: en lo que atañe al padre, sólo el 27% son nacidos en Cataluña, y en lo que atañe a la madre, el 31%.

El origen rural de los padres es también bastante marcado (sean catalanes o no catalanes, puesto que no tenemos todavía el cruce) en cuanto vemos que, por lo que respecta al padre, el 74% nacieron en localidades de menos de 30.000 habitantes, y por lo que respecta a la madre, nada menos que el 77% nacieron en localidades de menos de 30.000 habitantes.

Dado que en los cuestionarios incluimos preguntas sobre el nivel de estudios alcanzado por el padre del entrevistado y el hermano mayor del entrevistado (caso de haberlo), podemos proceder a una comparación diacrónica de los datos concernientes a las respectivas submuestras de Barcelona-ciudad y de estas localidades de la conurbación de las que estamos hablando. Hay que decir que en este aspecto los resultados son particularmente impresionantes y validan una vez más la afirmación de que nos hallamos en presencia de dos subpoblaciones completamente diferentes, por lo menos en el nivel educativo. Dicotomizando sobre la base de los porcentajes de la posesión de estudios sólo primarios, o sólo primarios más alguna clase de estudios de formación profesional para algún oficio (sin incluir, en ningún caso, estudios secundarios), podemos ver por el cuadro que transcribimos a continuación, que en la generación de los padres, la subpoblación de la conurbación tiene un 24% más de individuos que no pasaron de los estudios primarios; que en la generación del hermano mayor (cuando lo hay: los porcentajes han sido recalculados sobre esta base) la distancia entre Barcelona-ciudad y los individuos de la conurbación todavía se incrementa más (39% más de individuos, que la conurbación, que no han pasado de los estudios primarios), aunque dentro de la subpoblación de la conurbación disminuye, en la generación del hermano mayor, el porcentaje de los que sólo tienen estudios primarios. Por último, en la generación del entrevistado, sigue habiendo una distancia educativa entre Barcelona-ciudad y la conurbación, aunque disminuye el porcentaje de los individuos con estudios sólo primarios, tanto para Barcelona-ciudad como para la conurbación. La otra observación de gran interés que surge de la lectura de las cifras consignadas en el siguiente cuadro, consiste en ver que en la subpoblación correspondiente a Barcelona-ciudad

el salto educativo, por así decir, se da ya entre la generación de los padres y el hermano mayor del entrevistado, mientras que en la subpoblación correspondiente a la conurbación no hay un salto educativo entre la generación de los padres y la generación del hermano mayor del entrevistado; esto es, dicho en otras palabras, la subpoblación de Barcelona-ciudad lleva, en términos educativos, una generación de avance sobre la subpoblación de la conurbación.

Porcentajes con estudios sólo primarios, o primarios más alguna clase de estudios para un oficio (excluyendo estudios secundarios, incluso los elementales).				
	Padre del entrevistado	Hermano mayor del entrevistado	Entrevistado	Diferencias porcentuales a favor de la generación más joven
Barcelona-ciudad	55	36	31	+ 24
Localidades conurbación	79	75	63	+ 16
Diferencias porcentuales en contra de la subpoblación de la conurbación	- 24	- 39	- 32	

En la medida en que se puede hablar de una asociación negativa entre tamaño de la familia y educación (puesto que la relación entre estas dos variables está mediada por otras ~~dos~~ variables y no se deberían relacionar aisladas) digamos, asimismo, que el tamaño de la familia de los entrevistados aparece en estas localidades de la conurbación como mayor que en las familias de los entrevistados en Barcelona-ciudad, y esto tanto para la familia de orientación como para la familia de procreación, esto es, respectivamente, las familias en que nacieron nuestros entrevistados y las familias que ellos están creando ya. No sólo el número de hermanos y hermanas de nuestros entrevistados en la conurbación es mayor que el de los hermanos y hermanas residentes en Barcelona-ciudad, sino que, aunque los más mayores de nuestros entrevistados tienen solamente 27 años, los que encontramos en la conurbación ya tienen un número de hijos relativamente mayor que los que encontramos en Barcelona-ciudad.

El 36% de los entrevistados en estas localidades de la conurbación están casados (11% más que en Barcelona-ciudad, lo cual nos sugiere que no sufrimos aquí el sesgo por razones del estado civil). Dentro de los casados, el 41% de sus mujeres son catalanas (20% menos que en Barcelona-ciudad, donde el 61% de las mujeres de nuestros individuos casados eran catalanas).

2) Participación en la cultura catalana

Un área que convendría estudiar específicamente más adelante (si es posible mediante nuevas encuestas) consiste en la observación de las orientaciones de los individuos de origen no catalán hacia la integración en la sociedad catalana a través de la construcción de una nueva identidad, y el abandono relativo de rasgos de sus identidades de origen. En este momento no podemos formular evaluaciones sobre cómo ha funcionado la pregunta: "¿Cree Ud. que existe un pueblo catalán y, en caso positivo, pertenece Ud. a él?". Uno de los problemas que existen en este país es el de la relatividad en la validez social de ciertos términos. Tuvimos que utilizar el término "pueblo" por la imposibilidad legal de utilizar el término "nación catalana" y es evidente que al efectuar esta sustitución cargamos con un margen de imprecisión todavía mayor, a una pregunta cuya eficacia depende fuertemente del nivel cultural de nuestros entrevistados. No estamos en situación de poder decir qué es lo que los entrevistados entienden por pueblo catalán. Dada la ausencia de investigaciones sociológicas previas, hechas con un cierto rigor metodológico, tampoco contamos con una literatura precedente que nos permita detectar la importancia relativa que pueden adquirir en nuestra zona de estudio las tendencias que se dan generalmente por existentes cuando se produce la convivencia de poblaciones de distinto origen étnico o lingüístico. Sabemos que una de estas tendencias agrupa a individuos que llegan al lugar final de su migración con lo que en la literatura sociológica se conoce con el nombre de socialización anticipada; estos individuos no sólo han idealizado, antes del movimiento migratorio, la sociedad de llegada, sino que aparecen además dispuestos a abandonar los rasgos de sus identidades de origen y a substituirlos por los que les parecen los más distintivos de la sociedad receptora (aunque a veces se trate de rasgos-cliché). Si la sociedad receptora no da plenamente cumplimiento a sus expectativas, una pequeña parte de estos individuos pueden incurrir en actitudes de repliegue o de marginación, en tanto que otra parte pueden radicalizarse en una especie de "fuite en avant", tratando de acentuar todavía más algunos rasgos supuesta o realmente característicos de la sociedad de llegada (éste pudiera haber sido el caso históricamente visible, a nivel individual, de algunos ultra-catalanistas del primer tercio del siglo XX que no eran nacidos en Cataluña ni tenían ninguna tradición cultural catalana). Es posible que la gran mayoría de los migrantes no lleguen con una socialización anticipada, sino simplemente con unas expectativas económicas, y para ellos no es relevante la cuestión de identidad cultural de la sociedad receptora. Por último, para otra pequeña minoría de migrantes, los atributos de identidad cultural de origen siguen siendo altamente pertinentes, y tratan de constituir, dentro de la sociedad receptora, núcleos de tipo endocultural que constituyen verdaderos islotes de conservación folk (esta actitud no es propiamente la de un repliegue hacia la marginalización, ni tampoco la de una resistencia a la integración -integración que puede realizarse perfectamente en las funciones económicas y de trabajo-, sino la de una preservación de su identidad, proceso que es de naturaleza diferente).

Nuestra perplejidad es, de momento, considerable cuando vemos que dos subpoblaciones de atributos distintos, como las que hemos estado considerando en Barcelona-ciudad y las localidades de la conurbación, dan prácticamente la misma distribución, en porcentajes, de respuestas a la pregunta arriba citada sobre la existencia del pueblo catalán y la pertenencia del entrevistado a él: tanto en Barcelona como en la conurbación, el 87% dicen que existe un pueblo catalán (dentro de ellos, 63% afirman pertenecer al pueblo catalán, y 24% que existe, pero que el entrevistado no pertenece); 8% dicen que no existe un pueblo catalán,

y 5% no saben, o no responden. Dado que los nacidos en Cataluña son (en estas localidades de la conurbación) solamente el 51%, es obvio que el reconocimiento de la existencia de un pueblo catalán excede con mucho la proporción que hubiera podido predecirse a partir de la simple variable del lugar de nacimiento; el porcentaje de afirmación de pertenencia al pueblo catalán (63%) excede asimismo al simple hecho del nacimiento en Cataluña.

En la pregunta sobre participación en la cultura catalana encontramos, en cambio, que los porcentajes respecto a Barcelona-ciudad descienden en estas localidades de la conurbación, como era de esperar dado la menor presencia de catalanes nativos: 6% dicen participar activamente (Barcelona-ciudad, 8%); 25% dicen participar pasivamente (Barcelona-ciudad, 31%); por último, 69% dicen no participar en la cultura catalana (Barcelona-ciudad, 60%).

En lo que respecta a la lengua hablada predominantemente en el hogar, sólo 28% dicen hablar exclusivamente el catalán (Barcelona-ciudad, 45%); 9% simultanean castellano y catalán (Barcelona-ciudad, 14%) y por último, 62% no mencionan el catalán (esto es, hablan exclusivamente el castellano) (Barcelona-ciudad, 41%).

En la pregunta de control y de prospección sobre lo que el entrevistado haría en caso de publicarse un diario en catalán de la misma cantidad y calidad de información que los existentes en castellano, dicen que leerían exclusivamente el diario en catalán el 12% (Barcelona-ciudad, 18%); dicen que simultanearían el diario en catalán y un diario en castellano el 38% (Barcelona-ciudad, 45%); dicen, finalmente, que seguirían leyendo exclusivamente el diario en castellano el 40% (Barcelona-ciudad, 28%) (el porcentaje de no saben, no responden, etc., es similar en las dos submuestras, 9%).

Provisionalmente podríamos inferir de esta serie de respuestas que la percepción de la identidad cultural (o nacional) catalana es bastante independiente de la participación en los medios de comunicación de masas y de las expectativas respecto a dichos medios. Esta es una hipótesis de un cierto interés que trataremos de confirmar o de desconfirmar en el momento del análisis multivariado.

En lo que concierne a la lectura de libros, como podía esperarse dado el nivel educativo relativamente más bajo de esta subpoblación, se incrementa fuertemente el porcentaje de los que no leen libros: 32% en localidades de la conurbación (20% en Barcelona-ciudad). La lectura de libros exclusivamente en catalán desciende del 5% en Barcelona-ciudad, al 2% en la conurbación.

3) Autoidentificación de clase e imagen de clases en la localidad de la entrevista y en España.

Después de lo dicho hasta ahora, parece casi ocioso señalar que nos hallamos en presencia de una subpoblación cuyo nivel económico puede decirse que es, en general, inferior a la subpoblación que analizamos en el caso de Barcelona-ciudad. Esta afirmación puede ~~atrás~~ ilustrarse con diversos tipos de datos, tanto objetivos como subjetivos.

Por ejemplo, en la pregunta referente a la situación económica de la familia cuando nuestro entrevistado empezó a ir a la escuela, vemos que el orden de respuestas entre Barcelona-ciudad y la conurbación se invierte totalmente:

Situación económica de la familia cuando el entrevistado empezó a ir a la escuela. En %			
	Buena	Regular	Difícil
Barcelona-ciudad	31	41	24
Localidades conurbación	14	53	32

Aunque el valor modal, en las dos series, lo da la respuesta "regular" (la situación económica de la familia era "regular"), en el caso de Barcelona el porcentaje más bajo lo da las respuestas "difícil", mientras que en caso de la conurbación el porcentaje más bajo lo da las respuestas "buena".

En la pregunta referente a la autoidentificación de clase por el entrevistado, no aparece nadie, en la conurbación, auto clasificado en clase alta (en Barcelona-ciudad 5%), son muchos menos los que se autoclasifican en clases medias (68% en Barcelona-ciudad, 49% en la conurbación) y consecuentemente se incrementan los que se autoclasifican en niveles bajos (17% en Barcelona ciudad, 39% en la conurbación).

En la pregunta referente a lo que el entrevistado ha hecho desde que tenía edad de entrar en el mercado de trabajo, se reduce a un tercio de la población de los de Barcelona-ciudad los que no han trabajado nunca y han seguido estudios; también se reduce la proporción de los que han simultaneado estudios y trabajo (69% de la muestra en Barcelona-ciudad, 50% en la conurbación) y, lógicamente, se incrementa el porcentaje de los que entraron en el mercado de trabajo y no han cursado estudios (22% en Barcelona-ciudad, 47% en la conurbación) + 25%, ~~que~~ trabajan desde los 14 años).

En lo que concierne a la profesión de los entrevistados, las comparaciones con las submuestras se ordenan en el mismo sentido, a saber:

Diferencias porcentuales en la conurbación respecto a Barcelona

Profesionales universitarios	— 9
Técnicos medios y bajos	— 8
Empleados administrativos	— 7
Trabajadores manuales calificados	+ 26
Trabajadores manuales semi y no calificados	+ 10

No insistimos más en el conjunto de rasgos asociados a las descripciones precedentes; por ejemplo, respecto a la submuestra de Barcelona-ciudad, se incrementan los porcentajes de individuos que tuvieron su primer trabajo en la agricultura; dado que han sido muchos los que entraron directamente al mercado de trabajo al terminar su escolarización se incrementan, también, los porcentajes de los que tuvieron sus primeros trabajos en la industria; por el contrario, descienden los que tuvieron, y tienen ahora, sus trabajos en el sector terciario.

Es del mayor interés, tanto teórico como político, observar cómo cambian las imágenes de la estructura social cuando se dan diferencias de este orden en los atributos básicos. Por su

puesto, en la conurbación hay mucha más gente que en Barcelona ciudad que no conoce o no maneja el concepto de clase social (15% en Barcelona, 26% en la conurbación); este efecto podemos plausiblemente relacionarlo con el nivel general más bajo de educación.

Parece pertinente preguntarnos ahora, si, en un medio que es más industrial y en el que predominan los trabajadores, se incrementa la percepción dicotómica de la sociedad, esto es, la división de la sociedad en solamente dos clases, o si, por el contrario, los individuos son sensibles a las imágenes sociales emitidas desde la capital vecina.

Igual que en las otras dos submuestras que hemos examinado, hasta ahora, el valor modal lo da la percepción de la división de la sociedad en tres clases; sin embargo, hay diferencias muy apreciables respecto a Barcelona: se incrementa en un 13% la proporción de los que citan nada más dos clases; por otro lado, no hay nadie en la conurbación que cite más de cuatro clases, en tanto que en Barcelona llegaban a un 11% los entrevistados que distinguían cuatro y más clases (es decir, una visión muy estratificada, bastante fina, de la sociedad).

Ahora bien, el incremento del 13% en la visión dicotómica no puede atribuirse a un contenido político, porque el análisis semántico de las respuestas siguientes nos muestra que los términos utilizados para nombrar las clases sociales, tanto en la ciudad de entrevista como en España, tienen un contenido político muy inferior al de Barcelona-ciudad:

	Barcelona ciudad	Conurbación
Utilizan términos con contenido político para nombrar a la <u>clase alta en la ciudad de entrevista</u>	25%	11%
Utilizan términos con contenido político para nombrar a la <u>clase baja en la ciudad de entrevista</u>	11%	2%
Utilizan términos con contenido político para nombrar a la <u>clase alta en España</u>	25%	15%
Utilizan términos con contenido político para nombrar a la <u>clase baja en España</u>	10%	2%

El análisis semántico de los términos utilizados por el entrevistado para su propia autoidentificación de clase, nos corrobora de nuevo lo que hemos venido diciendo, en cuanto encontramos solamente un 2% de términos a los que se puede atribuir un contenido político. A la ~~expresión~~ expresión "pertenezco a la clase trabajadora o a la clase obrera" que utilizan el 27% de los entrevistados en la conurbación (sólo 11% en Barcelona) se le podría atribuir un contenido preponderantemente político si viéramos que las respuestas a otras preguntas se ordenan en ese sentido, pero, dado que esto no se produce, somos partidarios de no identificar las respuestas nominativas de esta clase con aquéllas que hacen referencia explícita a una relación de poder (ej.: los oprimidos), o utilizan un término consagrado por la literatura política (ej.: proletariado).

4) Integración en el sistema político y percepción de la apertura del sistema social.

La simple lectura de las distribuciones marginales en las tres submuestras en que hasta ahora hemos dividido la población encuestada, nos reenvía ya desde el principio a uno de los problemas mayores con que nos enfrentaremos en el momento del análisis: se trata de que hay áreas de preguntas que dan distribuciones porcentuales que son, en general, las mismas, o prácticamente las mismas, tanto en el interior de Cataluña, en la conurbación, o en Barcelona-ciudad. Podemos afirmar que se trata de variables en las que no influye el lugar de residencia y sobre las cuales podemos, a su vez, aventurar que van a influir bastante poco las diferencias de educación, clase social, u origen (catalán, no catalán). Las respuestas a las preguntas sobre relaciones de trabajo, sindicatos, partidos políticos, se inscriben dentro de estas áreas de casi nula variabilidad. Corresponden a una zona que, en principio, podríamos definir como alejada de los intereses inmediatos de la gente y que no está relacionada con problemas de su vida cotidiana.

Así, por ejemplo, las distribuciones a las numerosas preguntas sobre la función del sindicato en las relaciones laborales, nos da, en la conurbación, la misma media de respuestas que en Barcelona-ciudad (58%), y las mismas cotas máxima y mínima (respectivamente 71% y 28%).

En las cuestiones referentes a los partidos políticos, encontramos en la conurbación porcentajes ligeramente mayores de gente que dicen ignorar todo de la política, no saben, o no quieren contestar (+ 6%) y asimismo de los que están en contra de la existencia de partidos políticos (+ 7%), lo cual parece sugerir que esta ideología antipartidos prende más fácilmente cuanto más bajo es el nivel de educación de una población. Si dirigimos nuestra atención hacia aquéllos que eligen el partido al que votarían en el futuro, en caso de existencia de un régimen de partidos políticos, entonces las distribuciones que aparecen en la conurbación nos sugieren la superposición de dos fenómenos:

- a) Por un lado la adhesión de los individuos a términos semánticamente muy claros y cuya connotación política no puede ofrecer lugar a dudas, como pueden ser los de "falangista" "socialista" o "comunista"; esto implicaría la menor citación de términos ambiguos como el de socialdemócrata;
- b) por otra parte, un cierto efecto de los individuos de fuera de Cataluña en el sentido de una relativa mayor presencia de los partidos de derecha.

Pero, en conjunto, y gruesamente, no parece que estemos ante distribuciones radicalmente diferentes, o por lo menos no emergen unas diferencias tan grandes como las que serían de esperar dadas las distancias en los atributos de base.

Excluyendo del cálculo de los porcentajes, tanto para Barcelona-ciudad, como para la conurbación, los individuos que no saben, no quieren responder, o están en contra del régimen de partidos políticos (y que ya dijimos son, entre los dos items, 13% más en la conurbación), tenemos las distribuciones siguientes:

Votarían a:

	<u>Conurbación</u>	<u>Barcelona-ciudad</u>
Monárquicos	8%	4%
Falangistas	7%	3%
Democratacristianos	21%	22%
Socialdemócratas	29%	38%
Socialistas	26%	28%
Comunistas	7%	4%
Extrema izquierda	1%	2%

Dados los pequeños tamaños de la muestra, hay que tomar con toda precaución los porcentajes cuyos paréntesis de confianza son realmente muy grandes; pero sin embargo, es evidente que estas dos distribuciones difieren en el sentido de que la de la conurbación da valores más altos, tanto en la extrema izquierda, como en la extrema derecha, mientras que la de Barcelona da valores más fuertes en el centro, hasta el punto de que si sumamos los porcentajes de extrema izquierda y extrema derecha tenemos en el caso de la conurbación 23% y en el caso de Barcelona-ciudad, 12%. No han sido hechos los cálculos respecto al tamaño de las respectivas muestras, pero es muy probable que esta desviación del 11% sea estadísticamente significativa.

Dentro de las orientaciones generales de toda la población encuestada podemos señalar, entre los jóvenes de la conurbación, una mayor integración en el sistema político en aspectos específicos como los siguientes:

- En la pregunta sobre posibilidades de participación en los asuntos políticos, dan respuestas que implican que hay suficiente libertad para participar el 11% (Barcelona-ciudad, 5%); dan respuestas que indican que debería haber más libertad para participar 64% (Barcelona-ciudad 78%); estas diferencias porcentuales son tanto más notables cuanto que al mismo tiempo se incrementa el porcentaje de los que no saben y no contestan (+ 8%), es decir, que el efecto del incremento del porcentaje de los "no saben, no contestan, etc." no hace disminuir los porcentajes de los que han contestado en la distribución citada, y por lo tanto que si las diferencias se redujeran a éstos últimos solamente, serían aun más visibles.
- En la pregunta sobre la evaluación del servicio militar, los jóvenes de la conurbación dan ~~xxxxxxx~~ bastantes más respuestas positivas (+ 15%) y menos respuestas negativas (- 10%).
- En la pregunta sobre si la justicia es igual para todos o favorece a algunos, tenemos también una disminución de la evaluación de la justicia como parcial a favor de los privilegiados (- 9% en la conurbación).

Algunas de estas diferencias porcentuales no son muy fuertes, pero dado que ~~estas~~ se ordenan sistemáticamente en el mismo sentido, podemos asegurar que dan cuenta coherente de unas orientaciones y actitudes.

Por otro lado, de las preguntas referentes al trabajo, ~~las~~ posibilidades educativas de los hijos de los obreros, y las expectativas sociales futuras para los hijos de los propios entrevistados, creemos que podemos deducir lo siguiente:

- Estos jóvenes de la conurbación tienen una cierta conciencia de la existencia de una movilidad colectiva que les es favorable, fenómeno que estaría en la base de una percepción del sistema social como bastante abierto. Esta conciencia puede

deberse a dos factores de naturaleza distinta:

- a) la facilidad con que han encontrado empleo en razón de la expansión del sistema productivo de la zona;
 - b) las posiciones sociales de origen d de partida, medidas por el nivel educativo y social, en general, de los padres, ~~em-~~ plican una situación comparativa más baja que las posiciones de partida de los jóvenes de Barcelona-ciudad, y en este sentido el camino de movilidad vertical recorrido por los jóvenes de la conurbación aparecería como más largo, o dicho de otro modo, recubriendo una dimensión de distanciamiento respecto a los padres.
- ii) Como factor coadyuvante a una percepción más abierta del sistema social, creemos que podemos citar la mayor facilidad con que han cambiado de empleo satisfaciendo decisiones personales basadas en motivaciones económicas (+ 9% que los de Barcelona-ciudad).

Estas afirmaciones precedentes deben entenderse dentro de los límites de relativo desprecavimiento de la muestra sobre la que estamos informando; por ejemplo, cuando nos referimos al bajo nivel de origen familiar, hemos de tener en cuenta que los padres de ocupación agrícola son el 23% en el caso de los jóvenes de la conurbación y sólo el 7% en el caso de los jóvenes de Barcelona-ciudad; y asimismo, que la clasificación de la clase social de los padres da + 25% de clase baja para los de la conurbación.

En lo que concierne al orden diacrónico de magnitudes porcentuales en las preguntas sobre la facilidad o dificultad de encontrar trabajo, respectivamente, cuando tuvieron su primer trabajo, al entrar en su trabajo actual, y a la posibilidad de cambiar su atrabajo actual por un trabajo mejor pagado, las series comparativas de respuestas entre Barcelona-ciudad y la conurbación se ordenan en el mismo sentido (esto es, proporciones fuertemente decrecientes que sugieren una progresiva rigidez del mercado de trabajo), pero las magnitudes absolutas se desvían a favor de las respuestas "fácil" o en contra de las respuestas "difícil", de manera que validan la afirmación según la cual el mercado de trabajo es percibido, en conjunto, como menos rígido entre los jóvenes de la conurbación.

	Primer trabajo		Al entrar en trabajo actual		Cambiar hoy por otro mejor pagado	
	Fácil	Difícil	Fácil	Difícil	Fácil	Difícil
Conurbación	45%	17%	30%	33%	15%	72%
Barcelona ciudad	33%	17%	30%	42%	10%	71%

La integración con el trabajo aparece asimismo como mayor en la conurbación que en Barcelona-ciudad: están buscando trabajo 39% en Barcelona-ciudad, 32% en la conurbación.

Por último, en relación con la mayor apertura del sistema social, digamos que en la pregunta concerniente a las

posibilidades de carrera universitaria para^{sus} hijos, los jóvenes de la conurbación dan 83% de respuestas positivas (+ 4% que los de Barcelona-ciudad).

5) Algunas consideraciones finales sobre orientaciones culturales.

Digamos, bastante en grueso, que la impresión que nos da esta submuestra del cinturón de Barcelona, es la de una población que está totalmente integrada en el sistema productivo en tanto en cuanto éste es el suministrador de los sueldos y salarios de los individuos; por otra parte, se trata de una población que conserva muy fuertemente las estructuras familiares de la sociedad llamada tradicional, lo cual es visible en el énfasis que aparece en las preguntas sobre la familia, la función exclusivamente hogareña de la mujer, en el caso de los casados el notablemente inferior porcentaje de mujeres que trabajan (x); la mayor satisfacción con la educación recibida por parte de la madre; la práctica religiosa más alta que en Barcelona-ciudad (+ 12%), y algunos otros rasgos similares.

Sin embargo, al mismo tiempo aparecen ya los indicadores de que se trata de una población sujeta a la acción de los medios de comunicación de masas en su nivel valorativo más inferior; por ejemplo, desciende la lectura de periódicos como "La Vanguardia Española" (- 13% respecto a Barcelona-ciudad) y se incrementa la lectura de periódicos deportivos como "Dicen" (+ 4%), "Mundo Deportivo" (+ 5%), etc.

Es posible que en el caso de aquella parte de esta población que sean migrantes, coexistan los mecanismos de seguridad que proporciona todavía la familia tradicional y la focalización en la madre, la mayor permanencia de la mujer en casa, y su menor participación en ~~xxxxxx~~ el sistema productivo, con la pérdida de los valores culturales y las tradiciones de la sociedad de origen, los cuales están siendo sustituidos por esta masificación cultural que dan la televisión y las publicaciones deportivas aptas para la gente de un bajo nivel educativo.

(x) este resultado confirma lo que se dijo en el primer cuaderno publicado por la Fundación Jaume Bofill, sobre los porcentajes más bajos de población activa femenina que se dan en relación con la mayor presencia de migrantes.

105³

INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS
DE LA ENCUESTA SOBRE LA JUVENTUD CATALANA

Submuestra correspondiente a localidades exteriores
a la comarca de Barcelona

• I N D I C E

	<u>Página</u>
1) Distribución territorial de los puntos de muestreo	1
2) Observación de diferencias respecto a Barcelona ciudad	2
3) Quiénes son los individuos encuestados	2
4) Educación recibida y participación en los medios de comunicación de masas	5
5) Participación en la cultura catalana	6
6) Participación en asociaciones	7
7) Autoidentificación de clase e imagen de clases en la localidad de la entrevista y en España	7
8) Participación política y evaluación de las po- sibilidades futuras en este ámbito	8
9) Imagen del nivel de apertura de la sociedad	9
10) Situación laboral	10
11) Integración familiar y orientaciones hacia la autoridad	13

INFORME PROVISIONAL SOBRE LOS PRIMEROS RESULTADOS DE LA ENCUESTA
SOBRE LA JUVENTUD CATALANA. Submuestra correspondiente a localidades exteriores a la comarca de Barcelona. (x)

1) Distribución territorial de los puntos de muestreo

Las localidades que han servido de puntos de muestreo, en esta encuesta, fueron sorteadas al azar de una lista de municipios de más de 10.000 habitantes correspondientes a las cuatro provincias catalanas. Dentro de cada municipio se han sorteado, a su vez, las secciones electorales, y dentro de las secciones electorales los individuos a entrevistar en las clases de sexo y edad elegidas (varones nacidos entre 1946 y 1950, ambos años inclusive).

El informe nº 1 hizo referencia a 431 individuos entrevistados en Barcelona-ciudad.

En la comarca de Barcelona se han realizado encuestas en los municipios de Hospitalet, Badalona, Cornellá, Ripollet y Molins de Rei. Debido a problemas derivados de la perforación de las tarjetas IBM y de la grabación en cinta, los resultados llamados "marginales" correspondientes a estos municipios que forman conurbación con Barcelona, nos han llegado mucho más tarde que los referentes a Barcelona-ciudad y a los municipios exteriores a la comarca de Barcelona. Por ello, en este informe nº 2, pasamos a examinar algunos de los resultados correspondientes a los municipios más alejados de Barcelona, a saber: Sabadell, Manresa, Olot, Valls, Amposta, Balaguer y Ripoll.

Los individuos entrevistados en este último estrato de municipios son 269.

Por razones de economía, tanto en tiempo como en dinero, y de simplicidad metodológica, el número de entrevistas no es proporcional a la población de cada municipio. Al construirse la muestra, los municipios fueron agrupados en tres estratos: Barcelona-ciudad, municipios del área metropolitana, y municipios del resto de Cataluña. El número de entrevistas conseguido en cada uno de estos estratos ^{es}proporcional a la población global del estrato. Introducir la proporcionalidad para cada municipio hubiera supuesto una cantidad de trabajo adicional innecesario, puesto que no tenemos razones para suponer en el análisis especificidades, ni culturales, ni religiosas, ni sociales, propias a algún municipio en particular, ni podíamos disponer, con una muestra global inferior a 1.000 individuos, de efectivos suficientes para justificar este tipo de análisis. Al agrupar, pues, los municipios en los tres estratos citados, hemos efectuado una clasificación relativamente gruesa según el nivel de urbanización y la proximidad a Barcelona-ciudad.

Hay que tener en cuenta que al haberse hecho los cálculos de proporcionalidad sobre los datos estadísticos oficiales, Sabadell pertenece al área metropolitana. Cuando se haga el análisis por cruce de variables, Sabadell no aparecerá, pues, incluido entre los municipios de nivel más bajo de urbanización.

(x) No difundir, ni citar públicamente sin consulta.

Por tanto, si algunos rasgos pueden atribuirse a la menor urbanización, o dicho de otro modo a un contexto social más próximo de las actividades agrarias, éstos aparecerán más fuertemente marcados si, del subconjunto formado por el último estrato de municipios, se omiten las entrevistas de Sabadell.

2) Observación de diferencias respecto a Barcelona-ciudad

Dado que la población encuestada es muy homogénea en atributos fundamentales como son, el sexo, la edad, y la residencia en Cataluña, no cabe esperar que las simples variables territoriales y las sociales con ellas implicadas, como el nivel de urbanización, produzcan efectos cuya intensidad sea tan fuerte que introduzca constantemente discriminaciones en el interior de los subconjuntos basados en otras variables, como la identidad generacional, los distintos niveles educativos, o la clase social. Hay que esperar que las variables meramente territoriales tengan un poder discriminativo más bien débil en general, lo que no excluye la aparición de algunas diferencias en puntos aislados y específicos.

A fin de no alargar y recargar innecesariamente este segundo informe, nos abstendremos de repetir aquí los resultados en los cuales no aparezcan diferencias significativas respecto a los que ya examinamos procedentes de Barcelona-ciudad.

Esta observación no incluye, como es lógico, la descripción de los atributos y propiedades de los individuos.

3) Quiénes son los individuos encuestados

El 70% de los entrevistados son nacidos en Cataluña (27% en la provincia de Barcelona, 43% en el resto de Cataluña).

De los nacidos en otras partes de la Península, el grupo con porcentaje más fuerte corresponde al Sur (Extremadura, Andalucía y Murcia) que representa el 21% de los 269 entrevistados.

El padre del entrevistado era catalán en el 57% de los casos (20% provincia de Barcelona, 37% resto de Cataluña); de nuevo el porcentaje agregado más alto correspondiente a otras regiones de la Península, lo da el grupo de Extremadura, Andalucía y Murcia, en el cual nacieron el 28% de los padres.

En el 63% de los casos la madre del entrevistado es catalana (26% nacidas en la provincia de Barcelona, 38% en el resto de Cataluña). Las madres nacidas en el Sur de la Península (Extremadura, Andalucía y Murcia) ascienden al 26%.

De estos simples datos es fácil deducir la existencia de un fenómeno estadísticamente significativo de matrimonios de mujeres catalanas con varones inmigrantes.

(Barcelona
ciudad 74%
solteros :

El 67% de los entrevistados son solteros y el 33% casados. aparece así el fenómeno internacionalmente conocido del incremento de solteros en la gran ciudad).

Como era de esperar, emergen grandes diferencias en lo que concierne al nivel de urbanización del lugar de nacimiento. En nuestro país está solamente en sus inicios más rudimentarios el fenómeno de desconcentración de las grandes ciudades que es visible en otras sociedades, como por ejemplo en Inglaterra. Es

to quiere decir que en los pequeños municipios de nuestro actual estrato de estudio no encontramos apenas individuos nacidos en lugares de alta urbanización. En tanto que entre nuestros encuestados residentes en Barcelona-ciudad, el 67% habían nacido en lugar de alta urbanización (más de 200.000 habitantes), solamente el 4% de los residentes en pequeños municipios aparecen como nacidos en lugar de alta urbanización. El valor modal, con el 52%, lo da el estrato de lugares de nacimiento entre 2.000 y 30.000 habitantes.

Estos datos nos sugieren ya una cierta estabilidad en cuanto a la relación entre lugar de nacimiento y lugar de residencia: el 56% han nacido en la misma localidad de la entrevista, el 15% han nacido en localidad distinta de la entrevista pero en Cataluña, (el 29% han nacido en localidad distinta de la entrevista y fuera de Cataluña).

Al hallarnos ante una subpoblación cuyos orígenes, medidos por el nivel de urbanización del lugar de nacimiento, son menos urbanos que la subpoblación entrevistada en Barcelona-ciudad, encontramos diferencias mucho menos marcadas respecto al nivel de urbanización del lugar de nacimiento de los padres. Solamente en el 3% de los casos el padre de nuestro entrevistado proviene de lugar de alta urbanización (39% en el caso de Barcelona-ciudad); el valor modal lo da de nuevo, en lo que concierne al lugar de nacimiento del padre del entrevistado, el estrato de 2.000 a 30.000 habitantes, con el 56%.

Es interesante observar que en el caso de las madres aparece un porcentaje relativamente fuerte de madres de origen rural (24% nacidas en lugares de menos de 2.000 habitantes; 56% de madres nacidas en lugares de 2.000 a 30.000 habitantes). A efectos de la importancia que puede tener la influencia materna sobre las orientaciones culturales de nuestros entrevistados, parece interesante anotar este 80% de madres nacidas en lugares de menos de 30.000 habitantes.

Uno de los fenómenos que emergen con visibilidad más fuerte de los resultados de nuestra encuesta es el que hace referencia a la distinta composición de la población según origen en los tres simples estratos en que hemos dividido los municipios sorteados: Barcelona-ciudad, comarca (o área metropolitana si incluimos Sabadell), y localidades del interior de Cataluña. En Barcelona-ciudad encontramos 74% de jóvenes catalanes, en los municipios del interior 70% (*), en las localidades que forman conurbación con Barcelona solamente 51%.

Avanzando datos sobre nuestro tercer informe vemos asimismo que en las localidades que forman conurbación con Barcelona (Hospitalet, Badalona, etc.) solamente el 27% de los padres son nacidos en Cataluña y solamente el 31% de las madres. Tenemos, por tanto, dos áreas, por así decir, "más catalanas" que son Barcelona ciudad y el interior de Cataluña, entre las cuales se intercala un cinturón donde la población de origen inmigrante es casi la mitad en cuanto a la generación de varones jóvenes que estamos considerando, y casi dos tercios en la generación de los padres. Dentro de estos inmigrantes, los procedentes de Murcia, Andalucía y Extremadura son los predominantes.

:

(*) No es posible tomar esta diferencia del 4% como estadísticamente significativa, ya que los paréntesis de confiabilidad de los porcentajes a un nivel de confianza del 95%, dadas las magnitudes relativamente reducidas de nuestra muestra, incluyen ese margen de error.

Volviendo a los municipios del interior de Cataluña, a los que estamos refiriéndonos en este segundo informe, digamos que la homogamia completa (en sentido territorial, no social) de los padres es de 46% (41% en Barcelona-ciudad y 48% en las localidades de la conurbación), la homogamia parcial de 27% (14% en Barcelona-ciudad y 20% en la conurbación).

No hay diferencias estadísticamente significativas en la relación entre lugar de nacimiento de nuestro entrevistado y lugar de nacimiento del padre: 56% nacidos en la misma localidad que el padre entre nuestros entrevistados de localidades del interior de Cataluña, 55% en Barcelona-ciudad, y 55% en la conurbación.

En lo que atañe al fenómeno que en el informe nº 1 llamamos de matrilocalidad y que evidentemente no es verdadera matrilocalidad sino una consecuencia de las migraciones de varones en edad matrimonial, reencontramos el porcentaje del 16% ya citado anteriormente.

Dentro de los individuos de esta submuestra que están casados (33% de los 269) la mujer es catalana en el 71% de los casos. La homogamia completa (siempre en sentido territorial, no social) asciende al 34%.

El porcentaje de entrevistados que han vivido en alguna ocasión en el extranjero, como estudiantes, o trabajadores, o por ambos motivos (no incluyendo salidas turísticas) que alcanzaba el 11% en Barcelona-ciudad, queda aquí reducido, en estos municipios del interior, a un mero 4%. Hay que tener en cuenta, para interpretar este dato, que una parte relativamente considerable (que trataremos de cifrar más adelante) de individuos sorteados en las listas electorales que no hemos podido entrevistar se debe, precisamente, a que se han ido a trabajar al extranjero. Por tanto, los porcentajes que obtenemos en nuestra encuesta corresponden sólo a los individuos retornados, y no pueden ser utilizados como un indicador numérico de residencia en el exterior. A la luz de la diferencia porcentual entre 11% y 4%, en la cual una magnitud es casi el triple de la otra, puede formularse la hipótesis de que los retornados del extranjero tienen menos tendencia a volver a localidades de bajo nivel de urbanización.

La distribución por profesiones de esta submuestra de 269 individuos es la siguiente:

Empresarios propietarios	9%
Directores, gerentes y similares	1%
Profesionales universitarios	3%
Técnicos medios	7%
Periodistas, intelectuales, escritores, artistas y similares	1%
Jefes administrativos, jefes de ventas, de compras, funcionarios públicos de nivel medio y similares	4%
Empleados administrativos	25%
Trabajadores manuales calificados	33%
Trabajadores manuales semi-calificados y peones	12%
Sin profesión, no trabajan, estudian todavía, etc.	6%

Comparando con Barcelona-ciudad se observa una cierta disminución de los profesionales universitarios y de los técnicos medios y un incremento de los trabajadores manuales calificados, semi-calificados y peones. Estos porcentajes no deben ser tomados como indicadores numéricos de los estudios realizados por la población nacida en los lugares de entrevista, sino de la población residente. En otros términos, es muy posible que hayan cursado estudios medios y superiores más individuos de los que encontramos

en estas distribuciones, pero que hayan emigrado a lugares de mayor nivel de urbanización.

Tienen la misma profesión que el padre el 20% (solamente el 13% en Barcelona-ciudad).

4) Educación recibida y participación en los medios de comunicación de masas

El 15% de los entrevistados dicen que la situación de su familia en el momento en que entraron en el sistema educativo era buena o bastante buena (el 31% en Barcelona-ciudad); el 59% dicen que era regular (el 41% en Barcelona-ciudad); y el 25% que era mala o difícil (23% en Barcelona-ciudad).

Las diferencias porcentuales en el nivel regular y alto son de una magnitud suficiente para preguntarnos si responden a fenómenos reales de la estratificación socioeconómica, o bien si nos hallamos en presencia de un sesgo psicológico debido a una tendencia, en los lugares de menos urbanización, a detraer información familiar privada acogiéndose al término "regular".

Si dicotomizamos las instituciones pedagógicas por las que han pasado nuestros entrevistados en religiosas y no religiosas (incluyendo estas últimas las instituciones oficiales), no observamos diferencias globales respecto a Barcelona-ciudad: el 53% han pasado por instituciones religiosas y el 47% por instituciones no religiosas (*). Solamente un individuo dice no haber cursado estudios de ninguna clase. En lo que concierne al nivel de estudios alcanzado tenemos la distribución siguiente:

Estudios primarios o menos que primarios	26%
Cursos diversos de formación profesional, estudios comerciales o administrativos diversos	23%
Bachillerato elemental completo, bachillerato laboral o similares y estudios secundarios técnicos incompletos	25%
Estudios secundarios técnicos completos	6%
Bachillerato superior incompleto	3%
Bachillerato superior completo	9%
Estudios universitarios clásicos-humanísticos incompletos	2%
Estudios universitarios clásicos-humanísticos completos	2%
Estudios universitarios técnicos incompletos	2%
Estudios universitarios técnicos completos	1%

Esta distribución de niveles educativos contrasta fuertemente con la observada en Barcelona-ciudad. En los niveles bajos (estudios primarios, profesionales diversos y estudios secundarios elementales incompletos) aparecen valores porcentuales superiores a los de Barcelona-ciudad, en tanto que a partir de los estudios secundarios técnicos, inclusive, aparecen valores inferiores. La agregación de valores, sean negativos o positivos, alcanza, en términos absolutos, a un 28%. Los valores numéricos negativos más altos se hallan en la enseñanza técnica, que es donde aparece un déficit educacional mayor en estas localidades de baja urbanización.

(*) Estos porcentajes están calculados de la manera siguiente: Jóvenes que han pasado por instituciones religiosas: comprende la agregación de los items siguientes: instituciones exclusivamente religiosas privadas; religiosas + no religiosas; religiosas + oficiales; religiosas + no religiosas + oficiales.

Jóvenes que han pasado por instituciones no religiosas: comprende los items siguientes: exclusivamente instituciones no religiosas privadas; instituciones no religiosas privadas + oficiales; instituciones exclusivamente oficiales.

Es muy interesante observar que estas distribuciones sociales que son resultado de procesos en gran medida independientes de la voluntad de los individuos, dan origen a unas representaciones y evaluaciones que los propios individuos tienen de la realidad que no se ordenan en el mismo sentido que los hechos. Así, a pesar de tener unos niveles educativos más bajos que los residentes en Barcelona-ciudad, son más quienes dicen que la educación recibida ha sido suficiente para ganarse la vida (71% en estas pequeñas localidades, 63% en Barcelona-ciudad). Cabe aquí plantearse la pregunta de si los requisitos educativos o las calificaciones necesarias para ocupar puestos de trabajo en la estructura del empleo, en estas pequeñas ciudades, son requisitos o calificaciones de un nivel inferior a los que puedan exigirse para ocupar empleos en Barcelona-ciudad.

En cambio, en las preguntas referentes a la suficiencia o insuficiencia de la educación recibida para "tener un conocimiento científico de las cosas" y "estar bien considerado socialmente" los porcentajes de satisfacción son ligeramente inferiores a los que aparecen en Barcelona-ciudad.

Pasando al acceso a los medios de comunicación de masas, vemos que en lo que respecta a la lectura de diarios dicen leer diarios todos los días el 50% de los entrevistados (65% en Barcelona-ciudad), un 40% leen diarios "de vez en cuando" (29% en Barcelona-ciudad) y 10% no leen nunca (5% en Barcelona-ciudad).

El diario citado en primer lugar sigue siendo "La Vanguardia Española", pero con una frecuencia muy inferior a la aparecida en Barcelona-ciudad, respectivamente 39% y 51%.

Sorprendentemente, no aparecen diferencias importantes respecto a Barcelona-ciudad en lo que concierne a la lectura de revistas; tanto en un sitio como en otro, el 48% dicen leer revistas de vez en cuando y un 4% "todos los días".

Repitiendo la observación referente a todas las precauciones con que hay que medir la frecuencia de visión de TV, digamos que aquí no aparecen tampoco diferencias significativas respecto a Barcelona-ciudad.

En cuanto a la lectura de libros en catalán o en castellano, tampoco hay diferencias importantes respecto a Barcelona-ciudad, aunque sí hay que decir que se incrementa el porcentaje de los que no leen libros (dif. + 9% en las pequeñas ciudades).

5) Participación en la cultura catalana

En este área de la investigación encontramos diferencias respecto a Barcelona-ciudad que suelen ser más intensas que las que podrían derivarse de la ligera proporción superior de catalanes nativos existente en las pequeñas ciudades.

Por ejemplo, en lo que respecta a la lengua hablada en casa del entrevistado, dicen hablar exclusivamente el catalán un 20% más que en Barcelona-ciudad (respectivamente 65% y 45%).

Desciende la proporción de los que simultanean catalán y castellano (-5%) y descende, asimismo, la proporción de los que en su casa hablan sólo castellano (-13%).

Consecuentemente, cuando se les pregunta si en caso de aparecer un diario en catalán, de la misma calidad y cantidad

de información que el mejor de los diarios actualmente editados en castellano, desplazarían su lectura hacia el diario en catalán, simultanearían diarios en las dos lenguas, o seguirían leyendo sólo el diario en castellano, las distribuciones porcentuales de cada una de estas variantes indican una mayor preferencia por el diario en catalán y una disminución de la simultaneidad de las dos lenguas y del diario exclusivamente en castellano.

Hay que esperar el cruce por el origen de los individuos (y presumiblemente por educación) para analizar el sentido de las distribuciones porcentuales que aparecen en la pregunta sobre la existencia de un pueblo catalán y la pertenencia a él. En tanto que no hay apenas variación respecto a Barcelona-ciudad en el porcentaje de aquéllos que dicen que existe un pueblo catalán y que pertenecen a él (+ 1% en pequeñas ciudades), en cambio se incrementa el porcentaje de los que dicen que no existe un pueblo catalán (+ 5%). Por supuesto, son mayoritarios los que dicen que existe un pueblo catalán y que pertenecen a él (67%).

6) Participación en asociaciones

De manera similar a lo que observamos en Barcelona-ciudad, la participación en asociaciones voluntarias disminuye con la edad, pero no tan fuertemente como en la capital. El 81% de los entrevistados han estado afiliados en el pasado a alguna asociación, y el 60% lo están hoy (en Barcelona-ciudad solamente el 50%). Esta variación hay que anotarla de manera casi exclusiva en la cuenta de las asociaciones deportivas, en las cuales el asociacionismo, en las pequeñas ciudades, es un 10% superior a Barcelona-ciudad. Aparece también un pequeño incremento en las asociaciones culturales.

7) Autoidentificación de clase e imagen de clases en la localidad de la entrevista y en España

Emergen algunas diferencias importantes en lo que concierne a la imagen de la división de la sociedad en clases y a la auto-identificación de clase de los individuos. En primer lugar, son algo más del doble los individuos que no saben expresarse en términos de clase, o que no saben mencionar ninguna de ellas, no contestan, etc. (41% en las pequeñas ciudades, 19% en Barcelona-ciudad).

Este hecho no impide que, dentro de los que mencionan una estructura de clases, el valor modal continúe apareciendo en la posición tricotómica en tres clases; esta observación es válida tanto para la imagen de clases en la ciudad de la entrevista como en España.

El análisis semántico de los conceptos utilizados para referirse a la clase más alta, tanto en la ciudad, como en España, y a la clase más baja, tanto en la ciudad, como en España, muestra con toda evidencia una fuerte disminución de las respuestas que tienen un contenido político y que connotan relaciones de poder, y el incremento de las respuestas que connotan relaciones basadas en la diferencia económica, de riqueza, o status. Esta observación es lógicamente coherente con la precedente de la menor intensidad de la conciencia de clase.

En lo que se refiere a la autoidentificación de clase, obtenemos la distribución siguiente:

Se autoclasifica en niveles altos	2%
Se autoclasifica en clases medias	55%
Se autoclasifica en clases bajas	29%
No saben autoclasificarse	13%

Las diferencias más marcadas respecto a Barcelona-ciudad conciernen las clases medias (-13% en las pequeñas ciudades) y las clases de nivel inferior (+12% en las pequeñas ciudades). Dado que en el nivel alto hay una diferencia nada más del 3%, podemos formular fundadamente la hipótesis de que en estas pequeñas ciudades tiende a producirse, o bien una infravaloración de la posición social real del encuestado, o bien la traducción en términos individuales de una imagen general de clases algo más polarizada hacia los extremos que en Barcelona-ciudad. Es posible que esta ligera tendencia a la infravaloración en la autoidentificación de clase tenga una explicación en cuanto algunos de los individuos se comparan, no con la clase superior de su propia localidad, sino con individuos de clase superior en Barcelona ciudad, o en otro lugar de mayor urbanización entre su localidad y Barcelona-ciudad.

8) Participación política y evaluación de las posibilidades futuras en este ámbito

A la pregunta sobre la existencia de suficiente libertad para participar en los asuntos políticos, 8% estiman que hay suficientes u óptimas posibilidades de participación, en tanto que 72% dicen que debería haber más libertad para participar (y por lo tanto que hay demasiado poca) y 20% no saben o no opinan. Estas distribuciones son bastante similares a las de Barcelona-ciudad, pero con un incremento de los que creen que hay suficiente libertad y correlativamente una disminución de los que creen que hay demasiado poca (6% de diferencia).

No se observan diferencias apreciables en las preguntas referentes al carácter clasista de los sindicatos o de los partidos políticos. El 59% dicen que un partido político debe representar los intereses de clases diferentes.

Sí aparecen, en cambio, algunas diferencias dignas de ser notadas en las presunciones de voto futuro para el caso de que un día se halle vigente un régimen de partidos políticos. La distribución de los presuntos votos, en estas pequeñas localidades, es la siguiente:

Monárquicos	2%
Falangistas	2%
Democratacristianos	12%
Socialdemócratas	13%
Socialistas	16%
Comunistas	4%
Extrema izquierda	1%
Están contra la existencia de partidos políticos	27%
No saben, no responden,	22%

La diferencia más importante se produce en los socialdemócratas, con -8% respecto a Barcelona-ciudad. Por lo que puede tener de indicador de una mayor permeabilidad a la ideología oficial sobre la disfuncionalidad social de los partidos políticos, digamos, asimismo, que hay una diferencia de +6% en estas pequeñas ciudades en aquéllos que están en contra de la existencia de partidos políticos.

Es muy sorprendente que en las preguntas de control, como son las referentes a la nacionalización de grandes periódicos y grandes bancos, los entrevistados de las pequeñas ciudades nos den porcentajes superiores a los de Barcelona-ciudad tanto para la nacionalización de los periódicos como grandes

para la gran banca (+13% para los grandes periódicos, +7% para la gran banca). Hay que esperar los cruces por educación y profesión para ver si obtenemos alguna pista que explique estas tendencias que parecen poco congruentes.

En la pregunta sobre la equidad de la justicia tenemos, por ejemplo, que en las pequeñas ciudades son algo más (+4%) los que creen que la justicia es igual para todos; no hay indicios, por tanto, de una mayor insatisfacción relativa, en las pequeñas ciudades, con las instituciones existentes (observación que ya hicimos el referirnos a la pregunta sobre posibilidades de participación política).

Reflexionando en conjunto sobre estos datos, cabe la hipótesis de que las respuestas sobre nacionalización de la prensa y de la banca tengan tendencia a ordenarse, en estas pequeñas ciudades, sobre otro eje lógico que en Barcelona-ciudad; según esta hipótesis, las respuestas estarían mucho más desprovistas de connotación política y se ordenarían en cuanto a la oposición al privilegio privado, simplemente por ser privado, y sin implicar una elección positiva de gestión de tipo socialista.

Esta hipótesis recibe un índice de confirmación en cuanto la media aritmética de las respuestas a las dieciseis preguntas sobre la función sindical da un promedio de 50% de menciones, el cual es inferior en un 8% al promedio de Barcelona-ciudad (es decir, menor intervención de los sindicatos en las relaciones de trabajo).

Asimismo, en lo que concierne a las opiniones sobre el servicio militar, se incrementan (+6%) las opiniones favorables al servicio militar y disminuyen las negativas (-5%).

9) Imagen del nivel de apertura de la sociedad

A pesar de lo dicho en los párrafos anteriores, observamos, por otro lado, respuestas que no validan la hipótesis de una percepción de la sociedad como más polarizada en el sentido del desprivilegio. En la pregunta sobre si cree que hoy en Cataluña las oportunidades de los hijos de los obreros de tener un título universitario son las mismas que para el resto de la gente, obtenemos distribuciones que, si bien van en el mismo sentido que las de Barcelona-ciudad en cuanto a que son mayoritarios los que creen que existe una situación de desprivilegio, éstas son inferiores a las de Barcelona-ciudad. Por otra parte, se incrementa en un 6% el porcentaje de los que creen que las oportunidades son iguales para todos. Si adicionamos este 6% de los que creen que las oportunidades son iguales para todos con el 4% de diferencia en el ítem anterior, tenemos un 10% de disminución de la intensidad de percepción de la situación de desprivilegio.

En las preguntas comparativas, respecto del entrevistado, sobre las oportunidades de que gozarán sus hijos, los porcentajes de expectativas positivas son generalmente más intensos que en Barcelona-ciudad en lo que concierne a poder estudiar una carrera, a ganar suficiente dinero, y a vivir con más libertad; y son iguales que en Barcelona-ciudad en lo que concierne a la posibilidad de participar en decisiones sociales y políticas. Dado que los porcentajes de expectativas positivas en Barcelona-ciudad ya eran altísimos, parece ocioso decir que aquí alcanzamos una imagen de apertura futura de la sociedad realmente excepcional.

10) Situación laboral

Repetimos aquí lo que se dijo en el informe nº 1 sobre esta investigación: la mayoría de preguntas de este área tienen poco sentido si se las lee aisladamente (que es lo único que permiten hacer, por ahora, las distribuciones marginales) y hay que esperar a los cruces de variables para poder organizar el material y construir ciertos modelos de los procesos sociales específicos, principalmente entrada al mercado de trabajo y movilidad profesional y sectorial. Nos limitaremos, pues, a dar ciertas informaciones que parecen interesantes en relación a los datos precedentes sobre los jóvenes residentes en Barcelona-ciudad.

En primer lugar, vemos que se incrementa significativamente el porcentaje de los jóvenes que, en estas pequeñas ciudades, entraron en el mercado de trabajo a los 14 años o al terminar estudios primarios.

Respuestas en % a la pregunta "¿Qué ha hecho Ud. desde los 14 años?":

	Sólo estudiar	Estudiar y trabajar	Sólo trabajar	
Barcelona-ciudad	9	69	22	100
Pequeñas ciudades del interior de Cataluña	5	59	35	100

La diferencia de +17% en "sólo trabajar" es estadísticamente significativa.

En segundo lugar, la estabilidad del empleo es muy superior en las pequeñas ciudades, lo cual nos induce, prima facie, a pensar que nos hallamos ante una estructura ocupacional menos diversificada que la de Barcelona-ciudad y que ofrece menos oportunidades de cambio.(*)

Cambios de oficio y de empleo desde que empezó a trabajar. En %.

	Siempre en el mismo oficio y en el mismo empleo	En el mismo oficio pero en empleos diferentes	Ha cambiado de oficio y de empleo	Estudia, no trabajó nunca, etc.
Barcelona-ciudad	26	23	42	9
Pequeñas ciudades del interior	40	23	32	5

(*) Las cosas son más complejas en cuanto es posible que, dada la existencia de procesos migratorios de jóvenes desde estas pequeñas ciudades hacia otras ciudades mayores o más industriales, no cabe poder afirmar a priori que el hecho de haber una estructura ocupacional de pequeña magnitud absoluta o poco diversificada implique que los jóvenes residentes en la pequeña ciudad sean muy excedentarios respecto de las ofertas de empleo por parte de las empresas.

Aparece aquí una diferencia de +14% en la submuestra de los que nunca cambiaron de oficio ni de empleo.

Ahora bien, el enunciado anterior puede hacer referencia a dos tipos distintos de situación laboral: los individuos no cambian de trabajo porque no hay trabajo o es muy difícil encontrar otro, o bien porque valoran de tal modo la seguridad o estabilidad que prefieren continuar en el empleo que tienen.

Nosotros no sabemos cuáles son las circunstancias objetivas del mercado de trabajo en cada una de las pequeñas ciudades que nos han servido de puntos de muestreo, pero sí podemos referirnos a la percepción que tienen los propios interesados y compararla con las percepciones de los entrevistados en Barcelona-ciudad. Recordemos que para el primer informe de esta serie habíamos hallado una serie diacrónica muy interesante de porcentajes 17→42→71 que hacía referencia, sucesivamente, a la dificultad de hallar trabajo cuando el entrevistado encontró su primer empleo, cuando entró en el actual, y para hallar hoy otro empleo mejor pagado que el actual. En estas pequeñas ciudades la serie se modifica como si si que:

Al encontrar el primer trabajo, hallar trabajo era :

	<u>Fácil</u>	<u>Difícil</u>	(x)
Barcelona-ciudad	33	17	
Pequeñas ciudades	24	20	

No aparece, pues, una diferencia estadísticamente significativa en la dimensión "difícil"; por otro lado aparece una ligera evidencia en el sentido de que Barcelona ofrecía más oportunidades de trabajo.

Veamos ahora la distribución referente a la facilidad o dificultad de encontrar trabajo cuando el entrevistado entró en su empleo actual:

	<u>Fácil</u>	<u>Difícil</u>
Barcelona-ciudad	30	42
Pequeñas ciudades	35	35

Aquí tenemos la paradoja de que se han incrementado los porcentajes procedentes de los individuos de pequeñas ciudades tanto en el sentido "difícil" (+15%) como en el "fácil" (+11%); ésto se debe a la disminución de los porcentajes de los otros ítems de la serie (véase nota al pie de página) resultado de la mayor estabilidad del empleo (menor movilidad, carencia de historia ocupacional) que están incluidos en la respuesta a la pregunta anterior. Pero es obvio que, aunque se incrementan las respuestas en el sentido "difícil", éstas lo hacen proporcionalmente mucho menos que las correspondientes a Barcelona-ciudad (+25%). Por último, sobre la posibilidad de hallar hoy otro empleo mejor pagado, tenemos las distribuciones siguientes:

(x) Los % son parte de una serie de ítems más larga, que comprende los "no sabe", "no ha tenido más que un solo trabajo", "no ha trabajado nunca", etc.

	<u>Fácil</u>	<u>Diffícil</u>
Barcelona-ciudad	13	68
Pequeñas ciudades	10	71

No hay, pues, evidencia suficiente para decir que el mercado de trabajo en las pequeñas ciudades sea percibido como más cerrado que el de Barcelona; la evidencia que obtenemos es la general que ya dimos en el primer informe, en el sentido de que el mercado de trabajo, en todas partes, va haciéndose progresivamente más difícil para los jóvenes. (x)

Queda ahora por responder el interrogante sobre la evaluación que hacen los entrevistados de pequeñas ciudades de la estabilidad de empleo. Aquí aparecen porcentajes que son superiores a los de Barcelona tanto en la valoración de que la empresa sea segura y estable (como una de las condiciones de un buen empleo), como en los deseos de no cambiar de trabajo (no quieren cambiar de trabajo, 58% en Barcelona, 70% en las pequeñas ciudades), como en las respuestas con las que pretendemos medir los niveles de satisfacción, sea con el interés del trabajo, sea con el empleo, sea con las remuneraciones recibidas, sea, en fin, con la relación entre estudios realizados y trabajo. En todos estos items los individuos de las pequeñas ciudades aparecen más integrados, más estables, y dando un valor más alto a la seguridad y estabilidad que los de Barcelona-ciudad (entre los cuales, los niveles ya eran considerablemente altos, comparativamente con otros países).

Estos hechos se producen en aparente independencia con los niveles relativos de remuneraciones. Mientras que en Barcelona-ciudad teníamos una media de 17.000 ptas. mes, en las pequeñas ciudades aparece una media de 13.000 ptas. El abanico de remuneraciones es también menos extenso en las pequeñas ciudades (sólo tres individuos aparecen con más de 35.000 ptas. mensuales y ninguno con más de 50.000 ptas., en tanto que en Barcelona-ciudad hay, en nuestra submuestra, doce jóvenes con más de 50.000 ptas. mes).

Para no alargar indefinidamente este informe digamos, por último, que, en contra de lo que podría hacer suponer una hipótesis tradicional sobre la existencia de una mayor independencia patrimonial en las pequeñas ciudades (menor tasa de asalariados o trabajadores por cuenta ajena), no aparece evidencia estadística suficiente - los porcentajes van en el sentido indicado, pero las diferencias son débiles:

	Trabaja por cuenta propia	Trabaja por cuenta de los padres	Trabaja por cuenta ajena	No trabaja (estudia, etc.)	
Barcelona-ciudad	12	3	75	10	100
Pequeñas ciudades	13	9	73	5	100

Total trabajo por cuenta propia y por cuenta de los padres: 15% en Barcelona-ciudad, 22% en pequeñas ciudades.

(x) Hay, sin embargo, una información adicional objetiva que es de interés y que va en el sentido de que el mercado de trabajo no es más rígido u ofrece menos oportunidades que en Barcelona (teniendo en cuenta que la población residente en las pequeñas ciudades es el residuo de la nativa menos la migración); a la pregunta sobre si el entrevistado estuvo una o más veces en desempleo y buscando trabajo por lo menos durante dos semanas, tenemos respuestas afirmativas de 39% en Barcelona-ciudad y de 20% solamente en las pequeñas ciudades.

11) Integración familiar y orientaciones hacia la autoridad

En este epígrafe seremos muy breves, pues las diferencias que emergen respecto de Barcelona-ciudad se ordenan generalmente en el sentido que cabe esperar según las hipótesis más comunes, a saber:

- mayor práctica religiosa en las pequeñas ciudades (23% en Barcelona-ciudad, 42% en las pequeñas ciudades);
- mayor integración con los padres y con la formación recibida de ellos (varios ítems, las diferencias varían alrededor del 7 al 10%);
- mayor referencia a la Iglesia (+10%) en las preguntas que implican una elección moral;
- mayor importancia concedida a la fidelidad de la mujer al marido (+17% en las pequeñas ciudades); etc.

Todo este área de respuestas configura la imagen de una juventud bastante conservadora, acentuándose los rasgos que ya aparecieron en Barcelona-ciudad.

Juventud conservadora, pero no por ello tradicional, en el sentido de que no reproduce o tiende a reproducir el sistema de observancia de normas de la sociedad históricamente antecedente. La aceptación de la formación recibida de los padres y las expectativas "tradicionales" ante el sexo contrario (relaciones que pertenecen a los ámbitos interindividual y familiar), coexisten con el fenómeno de independencia relativa de la autoridad pública institucionalizada, tanto de la Iglesia como del Estado. No podemos decir que se rechace esta autoridad; los datos que tenemos tienden a sugerir más bien que se la ignora, en particular en todas las materias en las cuales puede hacerse apelación a la propia conciencia. (De todas formas, esta "ignorancia relativa" tanto de la norma eclesiástica como de la ley civil aparece algo menos fuerte en las pequeñas ciudades que en Barcelona-capital).

Hay otros aspectos que merecerán un análisis más específico y riguroso, como por ejemplo las respuestas a través de las cuales detectar las orientaciones comunitarias o individualistas. Digamos por el momento que la lectura de los resultados brutos da, prima facie, la impresión de ser bastante bajos los niveles de conciencia comunitaria (excepto en lo que concierne las relaciones familiares; ex. g.r.: diferencias entre las orientaciones "expresivas" según se trate de miembros de la familia o de los compañeros de trabajo).

